

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

Pars II. Ecclesiomachia Lvthero-Calvinismi Contra Militantem Ecclesiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

COPPENSTEINII.
LUTHERO-CALVINISTA.
PARS SECVNDA

ECCLESIOMACHIA
LUTHERO-CALVINISMI,

MILITANTEM ECCLESIAM
IMPVGNANTIS.

DEMONSTRATA, AC REFVTATA.

Status Militantis Ecclesiæ sunt quinque: Papæ: Episcoporum, Clericorum, Religiosorum, & Laicorum.
De singulis ordine.

I. DE REGIMINE ET PRIMATV
ECCLESIAE.

QVÆSTIO I.

*Quorum, & qualis scilicet hostilitas
in Ecclesiam?*

IN Petram Ecclesiæ omnes
confluxerunt inferorum
Portæ. 1. IVDÆORVM
rabies in persecutione pri-
mum Hierosolymitana; dein alias sæ-
pitus. 2. ETHNICORVM VIS per
plures Persecutiones. 3. GRÆCO-
RVM Schisma: 4. IMPERATORVM

Christianorum tumor ac error animi
impotentioris. Quæ, in cæteris, quo-
que tanta exitit vna translatiam tertium
Imperii. 5. SCHISMATA Pon-
tif. Romanorum: ac etiam IMPROB-
TAS Vitæ nonnullorum Pontifi. 6.
HÆRESIVM Furia inter Græcos &
Latinos.

1. GRÆCI sub annum 381. Episco-
pum Constantinopolitanum, imprimis
ne Patriarcham quidem, tribus Orientis
Patriarchis antetulerunt. Deinde
anno

anno 451. Ipsum & Pontifici Romano æquarunt per fraudem in Synodo Chalcedonensi, Romanis absentibus Legatis. Postea sub annum 600. Vniuersalis Episcopi nomen affectarunt, eoq; Constantinopolitanum appellarunt. Demum anno 1054 aperte pronunciarunt Papam Rom. suo gradu excidisse, quod Symbolo Constantinopolitano, ex sententia Syn. Ephesinæ vocem, *Filioque*, addidisset; ideoque iam Summum Pontificem esse Constantinopolitanum. teste Sigeberto in *Chronico*.

2. EX LATINIS primum WALDENSES se ab Papæ Rom. obedientia subtraxerunt sub annum 1170. teste Reinerio. Dein sub annum 1300. FRATRIBELLI, teste Palmerio, aiebant, Petri autoritatem Romæ jam dudum cessasse, adque ipsos transisse. Postea Marsilius Paduanus, & Ioan. de Ianduno omnes sacerdotes Papæ pares faciebant. teste *Turrecrm.* l. 4. *Eccl. part. 2. cap. 37.* WICELFF item sub annum 1390. post Huts, teste Conc. Constantinopolit. Sess. 8. & 15.

LUTHERVS Denique lib. de potestate Papa & in *assert. art. 25.* Philipp. Melanchthon. lib. de Primatu Papa, conscripto sub nomine Synodi Schmalcaldicæ. BRENTIUS in *Confess. Wittenb. cap. de Sum. Pont. Illyricus Centur. l. lib. 2. c. 7. & c. 10. &c.*

CALVINVS, *Instit. l. 4. c. 6.* similiter.

AUTOR. I. Duo prædixit de Ecclesia ac Primatu Dominus: I. Magnitudinem eius, *Isaiæ cap. 28. Ecce ego ponam in fundamentis Sion lapidem probatum, angularem, preciosum, in fundamento fundatum.* 2. Hæreticorum impetum, cap. 8. *Lapidem offensionis & petram scandali;* Quæ duo etiã Rom. 9. coniungantur. Fundamenta ea quæ sunt? *Apo. 21. Murus Civitatis habens funda-*

menta XII. & in ipsis XII. nomina XII. Apostolorum Agni. Lapis quis? Vnus ex XII. Simon: Tu es Simon; tu vocaberis Cephas, id est, Petra, seu Petrus. Tu es Petrus, & super hanc Petram adific. Ecclesiam meam.

II. Qualis lapis? *Probatum*, persecutionibus prædictis. *Preciosus*, ob infinitum bonorum thesaurum, qui à Sede Petri descendit in Ecclesiam. Inde in omnes orbis oras exierunt Missiones, consensus in Caput vnum, fideique Vnitatem.

Hinc nostrates hæretici totã Angliã, Daniã, Scotiã, Norvegiã, Germ. Polon. Boëmiã, Hungariã numquã Generale Concilium cogere valuerunt, in quo ad omnes articulos consentirent. Græci ex quo anno 800. desierunt ab Rom. Sede, nec ad vllam Synodum Generalẽ coire potuerunt; cum interea Romani dena frequentissima celebrarint.

III. Causa huius quæ? *Quia Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est: quod est CHRISTVS IESVS.* Post Christum verò est Petrus: non igitur ad Christum peruenitur, nisi per Petrum: teste *S. Leone epist. ad Vienn.* Exortem mysterii illum esse oportet, qui ausus fuerit à Petri soliditate recedere. Talis Petra piis est:

At impiis, *Lapis offensionis, & Petra scandali.* Ideò Donatistæ appellabant eam *Cathedram Pœnitentiæ*: Papam Berengarius *Pompificem*, Pulpificem: VValdenses, *Purpuratam & eretricam*: VVicleff, *Synagogam Satana*: Luthero-caluinistæ, *Antichristi solium.* &c. Vocem *Papa*, omnium ignominiosissimã esse ducunt. At qua nos ad eò gloriamur *Papistæ*: vt pro cuius honore vix vlla natio orbis

T Chri-

Christiani non luculentè stylo, ferro, voce, vitæque steterit ac fortunis.

Q V Æ S T I O II.

Esquod sit optimum Regimen?

CALVINVS hic obstinatè pugnat; vt omnes omninò vias obstruat Ecclesiasticæ Monarchiæ. Sic ille Instit. lib. 4. c. 6. §. 9. *Sit sanè, vt volunt, bonum & vitale, orbem totum Monarchia contineri; quod est tamen absurdissimum: Nunquam concedam id ipsum in Ecclesia gubernatione valere.* Quid ergò valere volet? Ibid. c. 20. §. 8. *Minimè negauerim vel Aristocratiam, vel temperatum ex ipsa & Politia statum ab aliis longè excellere.* Causa. 1. *Id cum experimento ipso semper fuit comprobatum:* 2. *Tum sua quoque Autoritate Dominus confirmauit, cum Aristocratiam, Politia vicinam, apud Israelitas instituit.* Hec basis Calviniani regiminis. Vnde Instit. lib. 4. c. 11. §. 6. *Omnes Ecclesiasticam Pot. st. rem tribuit cœtui Seniorum.* Et cap. 20. §. 8. *Laudat eas ciuitates, quæ excusso iugo Principum, à Senatu Populoque reguntur.*

AVTOR. I. *Simplicium trium formarum regiminis Monarchia primas obtinet.* II. *Sic Hebræi, Græci, Latini que Scriptores: sic Philosophi, Oratores, Historici, Poëtæ.* 2. *Diuinaque fauet Autoritas.* I. *In humano genere Deus Regnum, non Democratiam instituit, teste Chryf. hom. 24. &c.* Hinc vnus est Paterfamilias Rex &c. 2. *Animalia vnum sequuntur ducem.* 3. *Deus Israël em subiecit Monarchiæ Patriarcharum, Ducum, Regum, Iudicum.* 4. *Quia optimum regimen optimis pollet conditionibus: talis Monarchia: ergò.*

CONDITIONES autem sunt: I. *Ordo in Monarchia optimus est; quo omnes ordinatè subiiciuntur, vno Præsi-*

de excepto. 2. *Pax facilius in Monarchia tenetur. Perisset Rom. Imperium, nî Augustus Monarchiam reduxisset.* 3. *Constantia imperii Monarchici firmissima est, cum simplex & vnum sit. Omne enim regnum in se diuisum, desolabitur.* Matt. 12. Ierem. 12. *Pastores multi demoliti, &c.* 4. *Potentia Monarchiæ certior est. Hinc Persarum, Græcorum, Assyriorum imperia creuerunt; Romanorum, exactis Regibus, stare nequiuit.* 5. *Facilitas gubernandi.* Nam vnus bonus facilius inuenitur Rex, quam multi; & permanent in officio, plus capit experientia. Lucianus.

Nulla fides regni sociis, omnisque Potestatis Impatiens consortis erit. Vide meum Articulum hristum p. 2. q. 1.

II. *Mixtum regimen è tribus simplicibus est optimum, tenente potiores Monarchia.*

I. *Quia illud omnis boni regiminis bona habet omnia: Estque gratius; quia virtutis in eo, non generis ratio ducitur. Est & vtilius: quia vnus non omnes regere prouincias valet.* 2. *Quia Veteris & Noui Testamenti Ecclesia sic regitur, Exod. 18. *Electis viris strenuis, constituit eos Principes.* &c. Item Matt. 16. Ioan. 2. Act. 20.*

III. *At seclusis circumstantiis, Monarchia simpliciter excellit.* I. *Quia Deus hae formæ regit mundum.* 2. *Ita consentus S. Patrum est concursus.*

INSTAT CALVINVS. I. Instit. 1. 4. c. 6. §. 8. *Non idè laudatur Monarchia, quasi vnus debeat totum orbem regere: sed indicare voluit, regnum duos non capere.* 2. *An ex toto orbe constituam spes, vt Regem vnum eligant? Suis aliarum contenta sunt. Ita quoque in quibus; quæque cetera*

proprium regem habet. Quid inde euincat aliud, quam singulis Ecclesiis debere suos Episcopos attribui? 3. Instit. 4. c. 2. §. 6. Si ipsos statum, citra circumstantias inter se compares, non facile est discernere, quis utilitate præponderet: ad id æquis conditionibus contendunt. Infra: Equidem, si in se considerentur forma illa tres, Aristocratiam aliis antecellere minimè negarim.

DICO AD I. Si regnum capitur pro Vnius summa potestate, vt propriè est; sic non capit duos: Si regnum sumatur pro multitudine, quæ regitur; tunc Monarchia præstat Politicæ & Aristocratia: quia multi non bene reguntur à multis. Si regnum capiatur pro prouincia; tunc bene regitur ab vno. At Vlysses loquitur de exercitu ad Troiam, qui è pluribus nationibus constabat; illi regundo Monarchiâ opus esse sentit; Caluinus verò nec in vna ciuitate vtilè esse Monarchiam putat, cap. 11. §. 6. sed regendam esse à cœtu Seniorum; Laudatque, cap. 20. §. 8. ciuitates, quæ iugo Principum excusso reguntur à Senatu.

AD II. Sicut Ecclesia est vnū Ouille, Ioan. 10. ita & vnum aieare. &c. Oues autem, apes & grues non possunt communicare cum procul absentibus; fideles possunt. Deinde; si singulis Ecclesiis sui debent Episcopi attribui, vt vult Caluinus; cur ipse potestatem Ecclesiasticam at tribuit Seniorum cœtui?

AD III. At istis ipse contraria sibi dicit, cum ibidem subiunxit, (quæ tamè in editione anni 1554. omisit) *Non id quidem per se, scilicet Aristocratia excellit; sed quia rarissimè Reges sibi moderantur, vt à recto non discrepent, Et, Facit hominum vitium, vt tutius sit plures tenere gubernaculo.*

la. Si hoc; quomodo igitur, non est facile discernere, quis status utilior sit? Et quod Aristocratia excellat?

QVÆSTIO III.

Regimen Ecclesiasticum an esse debeat Monarchicum?

LUTHERANI, vt Magdeburgenses & Matth. Illyricus Cent. 1. lib. 2. c. 3. Regimen Eccl. volunt esse Democraticum oportere, 2. BRENTIUS & alii Lutherani, Aristocraticum.

3. CALVINUS Instit. 1. 4. c. 11. §. 6. Cæcum vult Seniorum, præside Episcopo vno: vt Consul præsidet Senatui. Sic & Huls in Conc. Const. sess. 15. art. 27.

AUTOR. I. Citra controuersiam nobis dant ista Luthero-caluinista: 1. Aliquod esse Regimen Ecclesiasticum: Cum Ecclesia sit, Cant. 4. vt Castrorum acies ordinata. Et Deus, Act. 20. posuit Episcopos regere Ecclesiam. 2. Idem à Politico diuersum esse. Nā, 1. Tim. 2. Qui bene præsumt, duplici honore digni sunt.

3. Regem Ecclesiæ absolutum esse Christum: Psal. 2. Ego constitutus sum Rex ab eo. &c. cuius regni non est finis. Ab hoc vno omnes alii dicunt, 1. Cor. 4. Sic nos existimet homo, sicut MINISTROS Christi Dispensatores; scilicet. visibiles sub Inuisibili Capite, Christo.

4. CHRISTVM esse Monarcham Ecclesiæ, seu Caput. Eph. 1. Omnia subiecit sub pedibus eius: Et Ipsum dedit Caput super omnem Ecclesiam; quæ est Corpus eius. Eph. 4. v. 15. Eph. 5. v. 23. Col. 1. v. 18. In hoc tamen aliqui dissentiunt ab Orthodoxis.

MARCVS ANTONIVS Apostata & Caluinista nouus talia finxit. 1. Christum esse Caput cœpisse post Passionem: 2. Et Inuisibile esse. 3. Ac solum: 4. Spiritum

5. Proprie esse Vicarium Christi in regimine, non Petrum.

AUTOR. I. Quando coepit esse Caput Ecclesiae Christus?

MARCUS ANTONIVS: Post passionē seu resurrectionem. 1. Quia postquam *Principes conuenerunt in vnum, aduersus Dominum & Christum eius: tunc prius dixit, dabo tibi gentes hereditatem tuam &c. Isa. 53. Pro eo quod laborauit anima eius, videbit semen longauum, id est, Ecclesiam.* 2. Quia Ecclesia dicitur de Latere Christi fluxisse, scilicet iam passi. 3. Quia Matth. 18. *super hanc Petram, aedifico?* Non; sed, *aedificabo Ecclesiam: quod post ascensionem factum per Apostolos.*

AUTOR. Christus Homo factus fundauit Ecclesiam; auxit per Apostolos. Quia instituit Ministros Episcopos Apostolos XII, Presbyteros Discipulos LXXII. Instituit noua Sacramenta, Sacerdotium, Sacrificium, Leges nouas, Testamentum. Hac morte confirmauit dicens, *Consummatum est.*

DICO AD I. Tunc auxit Ecclesiam, quam fundarat prius: Ceu ad Sina inaugurato Aaron in Sacerdotem, fundata est Ecclesia; at aucta est post ingressum in terram promissionis.

AD II. Idem dico: *Dein*, Fluxit de Christi latere Ecclesia *Symbolicè*, aqua & Sanguine significantibus Baptismum & Eucharistiam: Et *Meritorie*; vt vnde vim trahant Sacramenta. Ita S. Patres apud P. Becanum.

AD III. *Aedificabo*, scilicet augendo eam, quam ante fundauit. Ergo ante Christi mortem viguit Ecclesia noua cū Synagoga: In morte Christi mortua est Synagoga & Lex iudicialis & ceremonialis. Post mortem Christi ea sepulta est; sicque coepit mortifera; ait S. Hier.

At post Euangelii promulgationem sufficientem erat mortifera; ait S. August. Epist. II.

II. Quale Caput Ecclesiae est Christus?

M. ANTONIVS. Christus nunquam fuit in terris Ecclesiae Caput, dum vixit; proinde nec Visibile; sed tantum Inuisibile; idque coepit esse post ascensionem. *Quia Eph. 1. Suscitans illum a mortuis, & constituens ad dexteram suam &c. posthac dedit eum Caput supra omnem Ecclesiam.*

AUTOR. Esse Caput Ecclesiae Inuisibile, coepit ab aeterna predestinatione; sic non coepit, sed fuit: Coepit autem ab Adae creatione: Visibile esse coepit in Scripto Incarnato: Visibile apparuit in nato, permanens dum vixit, & coelos ascendit: Inuisibile post ascensionem esse coepit, Agnosci ac honorari tale.

III. An solus sit Caput Ecclesiae Christus?

M. ANTONIVS ait, Solus fuit, est, erit. 1. Quia, Rom. 12. *Multum enim Corpus sumus in Christo: singuli autem alterius membra* at in hisce & Petrus erat: ergo neque hic fuit vnquam Caput; nec vllus Papa: aut bicaput fuisse Ecclesia. 2. Christus & Ecclesia constituunt vnum Corpus: sed Christus est Caput, ceteri omnes solum membra: ergo solus est Caput Christus. Sic & S. Patres.

AUTOR. Christus in caelo existens est Inuisibile Caput Ecclesiae. Quomodo inuisibili gubernat eam per alios visibiles; non per se, nisi per interuentum influxum gratiae. Cum autem primum Christi regimen Visibile fuerit Monarchicum; nec intercidere debuerit; successione opus fuit in eodem Visibili regimine: cum etiam Christus Visibilis sit mortuus; iam autem Inuisibilis non mori-

moritur amplius; quã inuisibilis successione nil eget; at eget quã Visibilis esse desit: & eatenus Vicarium sui dedit visibilem Corpori suo visibili.

DICO AD I. Loquitur ibi de regimine per internum influxum; cuius respectu omnes sunt membra: at quoad externum regimen vnus est Caput Visibile sub Inuisibili Christo.

AD II. Liquet: nam ita sentiunt, & scribunt S. Patres.

IV. An Sp. Sanctus sit propriè Vicarius Christi in regimine Ecclesie?

M. ANTONIVS Calvinista affirmat. lib. 4. c. 1. n. 4.

SVADET istis. 1. Ioan. 14. *Sp. Sanctus, quem mittet Pater, in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia.* 1oa. 16. *Si abiero, mittam eum ad vos.*

AUTOR. Sp. Sanctus propriè non est Vicarius Christi in regimine Ecclesie,

1. Quia Vicarius est minor eo, cuius est Vicarius: at Dei Filius & Sp. Sanctus sunt æquales Patri Ergo.

2. Macedoniana hæresis finxit minorem Filio Sp. Sanctum.

3. Calvinus finxit, *Christum esse Vicarium Patris*; id est, aiunt Calvinistæ, quoad Humanitatem; vt effugiant notam Arianismi: At supponunt, *Vicarium esse minorem eo, cuius Vicarium agit*: ergo necessariò arianizant.

4. Si secundum Humanitatem Christi est Vicarius Sp. Sanctus: ergo Spiritus Sanctus est minor Christo Homine: Itẽ, Deus esset Vicarius Hominis; quæ sunt absurda: Si secundum Diuinitatem solam esset Caput Ecclesie: ergo hanc sui exaltationem non fuisset meritis Christus, secundum Humanitatem, vt Caput esset: At meritis est, 1. hil. 2. vnde Aug.

lib. 1. de Trinit. c. 12. *Christus secundum formam DEI, primogenitus est omnis creatura; secundum formam serui, Caput Corporis Ecclesie.*

5. Sp. Sanctus non est Christi Vicarius in regimine Externo, seu visibili: quia inuisibilis non gubernat visibiliter per se. Nec in Interno regimine, seu inuisibili: quia hoc consistit in gratiæ interno influxu; at hunc præstat Christus vel meritoriè, quã Homo; vel physicè & effectiue, quã DEVS. At Sp. Sanctus non meretur nobis gratiam; cum Dei non sit mereri: Nec effectiue producit solus gratiam, sed cum Patre & Filio: quia, *Opera Trinitatis ad extra sunt Indiuisa.* Cum igitur Vnum Principium rerum omnium Deus sit Trinunus, idem non potest suus esse Vicarius ipse.

DICO AD Suasionem. Esse missum ad docendum non est esse Vicariũ Christi in omnibus Christi muniis; Nam, ait Antonius ipse contra se, lib. 1. c. 1. n. 16. *Omnia munera Capiti, & Regis obit PERSÈ perfectissimè.*

INSTAT: *In nomine meo*, id est, vt sit Vicarius meus.

DICO. Sic fingit ipse: at aliter, 1. Theophylactus, id est, *in gloriam nominis mei.* 2. Toletus hic annot. 26 id est, *propter meritum meum.* 3. Toletus, id est, *ad negotium meum perficiendum*, scilicet doctrinæ, ad aures à me datæ, & porro intus ad cor datæ.

Hactenus de Non propriè Capite Monarchiæ Ecclesiasticæ: Porro de Non proprio Regimine.

II. REGIMIN Ecclesie non est DEMOCRATICVM, seu populare; vt quod deterrimum est.

T 3 Nam

NAM in hoc populus, 1. Creat Magistratum. 2. Dat appellationem à Magistratu ad se. 3. Rogat, abrogatque Leges. 4. Accipit accusationes contra Magistratum.

AT in Ecclesia contraria omnia fieri necesse est. Nam hæc immediatè est à Deo: testante IESU, Ioan. 15. *Ego elegi vos, & posui, &c.* Apostoli dein alios; sicque porro. 2. Ab ea nunquam prouocatur. 3. Ipsa dat leges, accipit à nemine. *Act. 15.* 4. A nemine iudicatur. Iuxta Matth. 18. *Dic Ecclesie, id est, Præsuli, seu Concilio Præsulum, penes quos stat iudicium.*

Populus tamen olim designare Ministrum potuit, sicut, *Act. 1.* Matthiam designauit; at non creare, vel ordinare vnquam. Neque ea designatio facit Democratiam: nam & Reges olim eligebat; electis tamen Monarchia obseruabatur.

INSTAT ILLIRICVS Cent. 1. lib. 2. cap. 7. 1. *Math. 18. Dic Ecclesie;* ergo summum Iudicium est, Fidelium congregatio. 2. *Act. 1.* Tota Ecclesia elegit Matthiam. *Act. 6.* Item Diaconos. Et Patres docent Electionem Episcoporum esse penes populum.

DICO AD I. *Dic Ecclesie, id est, publico iudicio eorum qui publicas personas gerunt.* Ita *Chryf.* at tales sunt Episcopi.

AD II. Populus solum nominauit, designauitque eligendos, & ordinandos; non ordinauit, non creauit ministros dans potestatem. Vnde *Act. 6. Considerate viros boni testimonii VII. quos constituimus super hoc opus.* Plerunque tamè Episcopi iudicia tractarunt coram Clero intra cancellos, stante extrà populo.

III. *Reg. Eccl. non est penes Principes seculares.* Est contra Brentium. 1. Sic

Scriptura. *Pf. 44. Pro Patribus tuis, id est, Apostolis, nascuntur tibi filii, Episcopi: Constitues eos Principes, &c.* id est, 1. *Corinth. 12. Eph. 4. Deus in Ecclesia posuit primum Apostolos, deinde Prophetas, tum Pastores & Doctores.*

2. Ita S. Patres, qui Episcopos Regibus anteponunt: *Chryf. hom. 83. in Matth. etiam Diaconis.*

3. Hinc Fabianus Papa Imperatorem Philippum exclusit à Cōmunionem, donec pro peccatis fecisset satis: teste *Euseb. l. 6. c. 25. Ambrosius Theodosium, &c.*

4. Ratio. Quia Episcopi à Deo sunt instituti, ad regendas animas legibus, Sacramentisque pascendas, contra nequitias in Spiritualibus: At Reges ab hominibus creantur, &c.

Non est igitur Aristocratia in Ecclesia. 1. Quia supernaturale regimen solis est Episcopis commissum à Deo: *Ioann. vlt. Pascite oues meas, & Act. 20. Quos Deus posuit, &c.* Ideò primis 300. annis toli etiam Episcopi rexerunt sub Imperat. ethnicis. 2. Quia solis licet consecrare, docere, Sacramenta administrare: &c. quæ secularibus ministris licet actuè usurpare. 3. Fœminæ possunt esse Principes; eis tamen Paulus *1. Cor. 14. 1. Tim. 2.* negat officia Ecclesiæ. Peperitque, quòd fœminas Sacerdotes facerent, à S. Augustino, *her. 27.* damnantur. S. Ambrosii vox ad Theodosium erat: *Purpura Imperatores facit, non Sacerdotes.*

INSTAT BRENTIUS.

Moyse, Iosue, David, Salomon, Iosias, &c. miscuerunt negotiis religionis. Quin Regibus à Deo commissæ est custodia legis diuinæ: ergo ad eos pertinet cura Ecclesiæ.

Rom.

Rom. 3. Non sine causa gladium portant
Minister enim Dei est, vindex in iram ei, qui
malo agit.

DICO Moyses & Dux & Sacerdos
summus erat; ideo id poterat, & debe-
bat. Ceteri id egerunt extraordinaria
autoritate, ut Prophetæ, non ut Reges:
salua lege. Deut. 17. de dubiis ordinariè
ad Sacerdotem Summum referendis,
Ideò Ozias &c. punitus est, Sacerdotis
munus inuadens. Reges verò sunt le-
gum Custodes, sed non Interpretes; mi-
nus Iudices.

IV. Eccl. Regimen non est penes solos E-
piscopos & Sacerdotes, uti Optimates. Est
contra Calvinum, 1. Quia ab his fe-
rè potissimum hæreses oriuntur, teste
Caluino ipso *Instit. l. 4. c. 20. §. 8.* 2.
Quia optimates difficulter & rarò con-
gregari queunt: cum suam quisque pro-
vinciam regat: neque sine summo capi-
te cogi possent. Itaque Monarchia, cū
subiecta ei Aristocratiæ, optimè regit. Et
sic *Act. 15. 20. 1. Pet. 5.* monentur Se-
niores regere Ecclesiam.

INSTA CALVINVS.

1. *Act. 15.* Conueniunt Apostoli, & Se-
niores, non vnus aliquis summus Iudex, vide-
re de verbo hoc. 2. Spiritus Sanctus posuit
vos Episcopos regere Ecclesiam Dei. *Act. 20.*
3. Seniores, 1. *Pet. 5.* qui sunt in vobis, ob-
secro confessor & testis Christi passionum, pa-
sive, qui in vobis est, gregem Dei. 4. Ita &
S. Patres.

DICO AD I. Petrus ibi Præses, Ca-
putque erat, licet Iacobo loci Episcopo
præsente. Itaque Monarchiæ est, habere
Caput vnam, ceteros consiliarios.

AD II. & III. Rectè, conueniant
Episcopo & Presbyteri; sed sub vno Sū-
mo Capite Christi Vicario: nam de hoc

agitur hic; non de illo.

AD IV. Eadem est sententia, sensus,
ac nobiscum consensus S. Patrum apud
Bell. l. 1. de Pont. c. 8.

V. Regimen Eccl. esse debet Monarchi-
cum: cū ex duobus prædictis neutrum
esse conueniat, valeatue.

1. Quia Scriptura docet Caput Vnū
Ecclesiæ esse oportere, ut quæ sit Exerci-
tus ordinatus, *Cant. 6.* Mulier, *Cantic. 7.*
speciosa; *Dan. 2.* Regnum; *Ioan. 10.*
Domus, *1. Tim. 3.* Arca & Naus, *1. Pet. 3.*
Atqui verò, in *Exercitu*, ait Hieron. ad
Rusticum, *vnus signum expectatur*: Spon-
sæ caput vir esse visibile debet; *Cant. 5.*
Caput eius aurum optimum: Quia Caput
Christi Deus est; at Sponsæ, Homo. Re-
gnum habeat Regem visibilem; Quile
Pastorem, præter Christum Summum
Pastorem &c.

2. Quia, cū Episcopi singuli singu-
las prouincias curent; fidei propagatio
autem esse vniuersalis debeat in om-
nem terram per Missionem; necessè
est vt vnus totius orbis vniuersalem cu-
ram gerat. At, teste historia, scimus in
omnes orbis oras à S. Sede Romana fa-
ctam eam propagationem per Missio-
nes: Ergo fuit, est, esseque debet Monar-
chia Ecclesiastica.

Et Calvinus *Instit. l. 4. c. 4. §. 4.* con-
cedit, ad Vnitatis & Disciplinæ conserua-
tionem pertinere, vt singulis prouinciis
vnus præsit Episcopus; Episcopis vnus
Archiepiscopus, hisce Primas. Ex hoc
defectu contigit in sectas scindi Lu-
theranos; & hodieque Calvinistas; teste
Hollandia, Anglia, Francia, Transylua-
nia &c.

3. Quia Hierarchia Cœlestium est

idæa

idea Terrestrium; teste S. Greg. & Bern. &c. Atqui in Coelesti, præter Vnum Deum, fuit Monarcha Lucifer: Et nunc est S. Machaël, Apoc. 12. Ergò.

Vnde Sic Calvinus Instit. l. 4. c. 6 §. 5. & Magdeburgenses Centu. l. 1. c. 7. In Ecclesia populi Iudaici Vnus tantum erat *Legis diuina Sacerdos Summus, quem omnes cogebantur agnoscere, eique parere*. Atqui, 1. Cor. 10. *Omnia contingebant illis in figura*: Quare figurata Ecclesia illi respondeat necesse est; *vt in Vnitate contineatur*, ait Calvinus. Eòque magis opus Ecclesie est vnum Caput, vt in Vnitate contineatur; quòd in tot gentibus totius orbis maius periculum est Vnitatis distrahendæ; quam vna in gente Iudaica.

INSTAT. I. CALVINUS Instit. l. 4. c. 20. §. 7. *Vanam eorum ambitionem, quis eorum videretur esse maior, vt compesceret, eorum ministerium non esse regni simile docuit, in quibus vnus eminet.*

2. Instit. l. 4. c. 6. §. 1. Eph. 4. *Ipsè dedit quosdam Apostolos. &c. vult esse formam Ecclesie delineatam; nec vnus tamen Capitis facit mentionem.*

3. Ibid. §. 9. Eph. 4. *Christus est Caput Ecclesie: ergo aliud datur ad iniuriam Christi.*

4. Ibid. *Debit vnus populus Iudaorum, obfessus ab idololatriis, habere vnum summum Principem, qui omnes in Vnitate contineret. At populo Christiano, toto orbe diffuso, velle dare vnum Caput, absurdissimum est.*

5. Ibid. c. 4. §. 2. Episcopi Presbyteris, Archiepiscopi Episcopis, Primates illis maiores sunt Dignitate honoris, non Autoritate potestatis.

6. BEZA in Confess. art. 5. c. 5. solus Deus oneri totius Ecclesie par esse potest: proin impossibile est Homini: Sic & Lutherus libr. de potestate Papæ: & Synodus Schmalcaldica.

7. Synodus Schmalc. 1. Cor. 3. *Omnes Ministri æquantur: Omnia vestra sunt, sicut Paulus, sicut Cephas.*

8. Ibid. Ioan. 20. *Ego mitto vos, sc. æqualiter omnes.*

9. Ibid. Si Ecclesia debeat vnum vnus esse regnum: ergo & Politia.

DICO AD I. Ibi Dominus Monarchiam instituit, *Matth. 20.* dicens: *Qui inter vos Maior est & Præses, &c.* Dux: Non dixit, vos non præeritis, sed quasi dicat præeritis, sed non sicut *Qui Maior est*: Item. *Sicut Ego &c.* Docetque ab sese, quomodo præesse oportet absque dominatione.

AD II. Non ibi describitur regimen Ecclesie; sed dona Ecclesie varia enumerantur. *Deinde*: Pontificatus ibi dicitur reponitur; & clarius 1. Cor. 12. *Posuit PRIMUM Apostolos, deinde &c.* Apostolis enim erat, 2. Cor. 11. *Sollicitudo omnium Ecclesiarum per orbem*; Verum non, vt eis succederetur, sicut Petro; qui Primatum Primas erat, habens ordinariam successionem: *Quam & Successio hodieque docet.* Ita S. Patres & Concl. Chalced. Et iste Primas Primatum eminet, *vt Reges gentium, Maior*; Sed & est *Minister*; vt non sunt Reges.

AD III. Liquet supra. Nec enim Papa est Caput Ecclesie: c. v. m. Christus, sed s. v. b. Christo, vt eius minister & Vicarius. Ita ait Dominus; *Ego sum lux mundi*: Et tamen etiam *Vos estis lux mundi*. Item *Fundamentum aliud nemo. Quod est Christus.* Et tamen, *Super edificati super Fundamentum Apostolorum.* Ita hic Caput est & Christus; & Petrus erat: sed diuersi modè: nam Principale Caput & perennans est Christus.

AD IV. At in Orbis Monarchia maior

ior est ratio vnum habendi Caput: quia maior est necessitas continendi orbem totum in vnitatem, ne variis religionibus distrahatur, quam vnam Iudæam.

AD V. At sunt etiam Potestate aliis alii superiores: Vt, I. Tim. 5. *Adversus Presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus.* En potestatem episcopi supra presbyterum. Sic & Concilia.

AD VI. Vt vnum orbem per se regat, fieri nequit; neque id dicimus: at per multos vnum regere, possibile est, ac vtile.

AD VII. Si idem æquentur, qui simul numerantur, iam pares erunt Duces, Consules, Imperatores, &c.

AD VIII. Non istis verbis est vnus aliquis præpositus; sed istis, Ioann. 21. *Pasce oves meas.*

AD IX. Disparitas est: Orbis totus debet habere Vnum, qui præsit omnibus, vnam ad legem obseruandam adstrictis: at Politica regna non debent habere eadem leges; ergo nec vnum esse regnum regemque necesse est.

QVÆSTIO IV.

An Petrus sit Petra, supra quam aedificatur Ecclesia?

LUTHERO-CALVINISTÆ pernegant.

I. LUTHERANI communiter; Petra est, non Petrus, sed Fides, fideiq; Confessio. Sic Lutherus *de potestate Papæ*; Magdeburg. Cent. 1. lib. 1. c. 4. Et lib. 2. Schmalcaldici *de Primatu Papæ*. Docere nituntur è S. Patribus, qui eadem esse fundamentum Ecclesiæ dicunt.

Myrici ratio hæc est: Si Petrus erat Petra Ecclesiæ; primum corruisset, cum ei, de Passione Domini responderet, dicebat IESVS Matth. 16. *Vade post te Satana; scandalus tibi: quia non sapis, quæ Dei sunt.* Et cum, Matth. 26. negavit IESVM.

II. ERASMVS in Matth. 26. ex Orig. Tract. 1. in Matth. *Petra est vnus, qui imitator est Christi, & super omnis enim in Petra aedificatur Ecclesia Dei. In singulis enim Perfectis, qui habent in se congregationem verborum, & operum, & sensuum omnium, consistit Ecclesia, cui portæ non prævalent inferorum.*

III. CALVINVS *Instit. l. 4. c. 6. §. 6.* ait, Petra illa erat Christus. 1. Quia 1. Corinth. 3. *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus.* 2. Sic August. tract. vlt. in Ioan. *Super hanc Petram, quam confessus es, aedificabo Ecclesiam meam.* Et Retract. l. 1. c. 21.

AVTOR. Petrus est Petra; non quæ hæc persona particularis; sed quæ Pastor & Caput Ecclesiæ. Sic Scriptura: Petri Prærogatiua: & Consensus Græcæ Latinæque Ecclesiæ. 1. Scriptura Promissionis, Matth. 16. *Tu es Petrus, & super hanc.* &c. Et Petrus dicitur Cephas, Ioan. 1. Cephas autem Syriacum, est Petra, ait Hieron. in Gal. 2. Et *πέτρος* atticum est ac rarius, ideo interpretes retius vertit *ὄν τὸ πέτρον*; καὶ ἐπὶ τῶν τῆ πέτρας οἰκοδομήσῃ. &c. Quia igitur *πέτρος* virum & saxum significat; *πέτρα* verò solum Petram; ideo ambigui vitandi causa vertit interpretes secundo loco Petra. Vide in *Antichristop.* 2 q. 2.

2. Scriptura Exhibiti promissi, Ioan. 21. *Pasce oves.* &c. De hac infra q. 6.

3. Consensus vtriusq; Ecclesiæ huc accedit apud Bellarminum *lib. 1. de Pont. cap. 10.*

DICO I. AD LUTHER. Fides, seu Confessio accipitur Vel absolute simpliciter & in se, absque relatione ad Petrum: Ut voluit Lutherani; Vel eum relatione ad Petrum complexè; & verè. 1. Si absolute; non dixisset IESVS *aedificabo*, sed *aedificasti*; quia iam plures verè crediderant. 2. Fides absolute, est verè fundamentum Iustificationis ac virtutum.

tutum; sed non Ecclesiæ: Nam eiusdē generis esse debet fundamentum & ædificium: Atqui Ecclesia est fidelium hominum congregatio; ergo & fundamentum esse Homo debet.

Ideò articulus, *Hanc*, refertur ad Petrum: *Tu es Petrus*, non Fides sola: & *super Hanc Petram*, hanc huius Petri fidem, Pastoris & Capititis. &c. 1. Cuius fides merita est, vt ille per eam sit fundamentum: Ita S. Patres. 2. Cuius, vt Pastoris, officium debet alios in fide confortare. *Luc. 22.* Ita S. Patres sunt intelligendi: non de sola Fide absolutè.

DICO I. AD ILLYRICVM, 1. ait S. Hieronymus, Petrum tunc needū fuisse Fundamentum: sed id promissum accepit post resurrectionem. 2. Petrus non errauit à fide; sed ignorauit: Item in negatione excidit à Charitate, non à Fide absolutè.

DICO II. AD ERASMV M ROD. 1. Ea Origenis expositio est allegorica, non Literalis, vt Erasmus fingit. 2. Alibi idē literaliter explicauit de ipso Petro. Deinde si omnes fideles sunt fundamentum, vbi est ædificium? Vt I. Cor. 12. *Si totum Corpus oculus; vbi auditus? &c.*

DICO III. AD CALVINVM quidem. 1. Haud dubiè *Christus est Petra* Primaria, & etiam Secundariæ illius Petræ Petri Petra est. Hic tamen Christus loquitur ad Petrum, non ad seipsum; teste vocula, *Hanc*, proximè dictam Cephā: cui ait, *ædificabo*: Nam eum nondum cōstituerat Petram, sed fore promisit. Itaque Paulus loquitur de primario fundamento, Christo: Vnde Eph 2. *Super ædificati super fundamentum Apostolorum*, scilicet secundarium: Quæ, *Apoc. 21.* sunt duodecim secundaria.

2. S. August. non reprobatur nostram sententiam; sed illam aliam antefert dicens: *Harum duarum sententiarum quæ sunt probabilior, eligat Lector.* 3. Et is laborauit ignorantiā linguæ Hebrææ, putans supra *Petrinum fundam.* dici ædificatam, &c.

Quare hoc promisso, estiam hic potētiā, dein actu Petro commissum omne Regimen totius Ecclesiæ ac Fidei. 4. Et ceteri Apostoli dicuntur etiam fundamenta; 1. Quia Ecclesias vbique fundarunt. 2. Ratione Doctrinæ eisdē Deo reuelatæ, quæ est *Fundamentum Apostolorum.* 3. Ratione Gubernationis, nam omnes erant Pastores, & Capitales Legati: sed non vt Petrus Ordinarius & Primarius post Christum Pastor, & Caput Apostolorum: teste *Hieronimo. lib. contra Iouin.*

Q V Æ S T I O V.

*An Petro sint promissæ CLAVES;
& quid ea significent?*

LUTHERANI pariter & CALVINIANI omnes negant hic quicquam Petro promissum; sed Ecclesiæ totū, vt cuius ille petronam gessit. Ita Lutherus *lib. de potest. Papa. Magdeburgenses Cent. 1. lib. 1. & 2.* CALVINVS *Instit. l. 4. c. 6. §. 4.* Schmalcaldici *lib. de primatu Papa. &c.*

SVADET id istis Lutherus: 1. Petro nomine omnium respondit: *Tu es Christus* sic & nomine omnium audiuit, *Tibi dabo claves.* 2. Claves promittuntur Petro, vt Dei Patris auditori, non vt filio Ionæ: Sed de Ecclesia sola constat, quod sit auditor Dei: ergo Ecclesiæ sunt promissæ claves. 3. Petro mortuo Claves in Ecclesia manserunt: ergo Ecclesiæ sunt promissæ & datæ. 4. Matth. 18. *Quacunque alligaueris, &c.* Et Ioann. 20. *Accipite Sp. Sanctum, &c.* Hic

dantur omnibus Claves; ergo ibi *Matth. 16. me Pater. &c. Et Ioann. 21. Pasce*
 promittuntur omnibus, non vni Petro. *3. oues.*

Sic S. Patres: Sic & CALVINIANI.

AUTOR. Petrus immediatè, principaliter, ac historicè promissionem Clauium accepit. 1. Id omnes particulæ & circumstantiæ docent: *Beatus Simon Iona; Ego dico Tibi: Tu es Petrus. &c. Et statim, Tibi dabo Claves. 2. Hoc illi promissum, cui dictum postea, Vade post me. &c. sed hoc Petro dictum; ergo illud Petro promissum.*

Accipiendo autem Claves sustinuit personam Ecclesiæ Petrus; sicut baptizans gerit personam Ecclesiæ baptizantis; significans Summus Præsul, omnes Præsules habituros easdem à Petro participatiuè, sed non plenariè.

RESP. AD I. Solus omnium nominè respondit, vt Os, Caputque Apostolorum, ait Chrys. Ergo & solus promissum abstulit.

AD II. Effè Patris auditorem, non est formalis causa cur Claves promittantur: alioquin Potestas Clauium penderet à probitate ministrorum: Ceu Donatistæ volebant.

AD III. Mortuo Papa Claves non manent formaliter in Ecclesia, nisi quatenus cum inferioribus ministris communicantur: sed manent in manu Christi, qui nouo Pape dat eas, non traditione noua, sed Institutione antiqua.

AD IV. Istitis in verbis, *Matth. 18.* nil datur; sed promittitur: sicut fatentur Aduersarii, de istis; *Quodcumque ligaueris. &c.* Quia constat in vltima Cœna Apostolos factos esse sacerdotes: Episcopos verò & Pastores post resurrectionem. Data sunt autem Ioan. 20. *Sicut misit*

AD V. De S. Patribus Vide Bell. l. 1. cap. 12.

II. CALVINVS *Instit. lib. 4. c. 6. §. 3.* ait, Et si possit conuinci, datas soli Petro Claves; non eas tamen significare, datum Petro Principatum.

SVADET istis. 1. Quia soluere & ligare peccata, cum fiat per Prædicationem & Verbum reconciliationis, 2. Cor. 5. quo electi conuertuntur, obstinati condemnantur: ideo significat Ministerium verbi; non Principatum aut Potestatem in alios.

2. Magdeburgenses *Cent. 2. lib. 2. cap. 7.* Quia si istis verbis Petro fuisset Principatus promissus, Apostoli postea non dubitassent, quis eorum esset maior futurus. Neque Dominus eis responso vllò exemit dubium.

AUTOR. Claves significant Potestatem in totam Ecclesiam. 1. Sicut *Isa. 22. Dabo Clauem Domus David super humerum eius. &c.* Explicat *Isa. 9. Factus est Principatus eius super humerum eius.* Ita Apo. *Qui habet Clauem David. &c.* 2. *Quodcumque ligaueris. &c.* Ligare dicitur de Præceptis: *Matth. 23. Alligant onera. &c.* Deque Pœnis; vt hic, *Quæcumque alligaueris. &c.* quod etiam Calvinus de Excommunicationis pœna intelligit. Ergo Claves Potestatem denotant iurisdictionis. 3. Ita Patres.

DICO AD I. Per *Ligare & Soluere* intelligunt S. Patres non solum remittere, aut retinere peccata; sed omnium Sacramentorum administrationem: & nõ prædicationem. Neque verbum reconciliationis absoluit; sed mouet ad pœnitentiam, quærentem absolui.

AD II. Apostoli non sat intellexerunt Dominum ita metaphoricè loquentem Petro: Quia tamen fortè suspicati

sunt, ideo & sciscitati sunt. Dominus autem respondit eis, dicens: *Qui maior est vestrum, fiat sicut iunior, & qui Præcessor, fiat sicut ministrator.* Ergo erat Maior Vnus in eis.

QVÆSTIO VI.

An soli Petro sit Promissi exhibitio facta; dataque Summa Potestas?

LVTHERO-CALVINISTÆ negant. Caluinius *Inst. l. 4. c. 6. §. 3.* sic SVADERE nititur, *1. Pet. 5.* monet compresbyteros, vt pascant Gregem; ergo hoc, *Pasce*, vel omnibus dictum; aut Petrus ius suum transtulit in alios. 2. Aug. & Chryl. volunt omnibus dictum, *Pasce*.

AVTOR. Hisce. Ioan. 21. *Pasce oves meas*, soli Petro summa data Potestas est. Sic verba distinctè docent: 1. *Simon Ioannis*: qui solus erat Petrus. 2. *Diligis me plus his*, cæteris coapostolis. 3. Ter interrogatur, ait Cyril & Aug. qui ter negaturus erat: At negavit Petrus solus; ergo solus interrogatur. 4. *Constitutus est Petrus, solus*: ergo solum affatus est Dominus. 5. Soli Petro ibi prædicitur crucifixio: ergo & soli dicitur *Pasce*. 6. Soli dicitur: *Quid ad te? Tu me sequere.* Ita S. Patres.

AD I. Petrus ait, *Pascite Gregem, qui an vobis est*, scilicet suum quique particularem; non Vniuersalem. Sicut Act. 20. *Attendant sibi, & vniuerso Gregi*: particulariter, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos.

AD II. Quod Summo Pastori dicitur, id subordinatis quoque proportione dictum est: *Pasce*. Sed Vnus summus, plus his amet & pascat. Ita Patres dicti

intelligunt, & alii. S. Leo, Serm. 3. Alunt. Ideo Petro hoc singulariter creditur: quia cunctis Ecclesia Rectioribus Petri forma præponitur.

II. PASCE quid significat?

LVTHERVVS lib. de potest. Papæ. *Pasce*, id est, doce tuum gregem; vt alii suum. Non ideo summum Præsulem instituit. 1. Quia *pascere* non est Præesse; sed ministrare cibum: quod inferioris est. 2. Quia non imperat Gregi, vt obediant Petro; 3. Quia si *pascere & diligere* facerent summum Antistitem; sæpè nullus foret Pontifex: quia multi neutrum faciunt. Non igitur Institutio est Papæ, sed Præceptum Officii.

AVTOR. 1. Propriè *Pascit*, qui cibum procurat; non qui ministrat, id verò Gubernantis est. Luc. 12. *Quis parat est fidel. disp. & prud. quem constituit Dominus SVPER Fam. suam, &c.* 2. *Pasce*, denotat omnem Actum pastoralium, non vnum prædicandi solam: Atque sunt ducere, tueri, præesse, regere, castigare: Ita ferè significat vox *ποιμαίνω*. Ita S. Patres.

DICO AD I. Iam liquet falsum oblii.

AD II. Item.

AD III. In Præcepto Actus *Pascendi* est Institutio Principatus id agentis. Actus enim significat Potestatem: Sicut in hoc, *Crescite & multiplicamini*, est præceptum actus, & Institutio status, dans potestatem generandi. Neque tamen pendet Institutio ab præcepto actus: ideo illa perstat hoc etiam cessante.

III. Oves mea, an sit Vniuersa Ecclesia?

LVTHERVANI, locis citatis supra, & CALVINVS *Inst. lib. 4. c. 6. §. 7.* negant, hisce argumentis.

SVADET. I. Luthervus. Quia dixit, *ovis meus*,

meas; non omnes oues. 2. *Lm. & Ilyr.* Si omnes commissa, ergo omnes pascere debuit: at non omnes pascit. 3. *Gal. 2.* Nullam sui subiectionem ad Petrum agnoscit Paulus. 4. Sed diuisa est Iurisdictio inter Petrum & Paulum. 5. Quia Paulus Petro restitit. 6. Apostoli constituunt Diaconos sine Petro. *Act. 6.* Mittunt, *Act. 8.* Petrum in Samariam. Eum, *Act. 11.* reprehendunt, quod Gentibus predicasset.

AVTOR. Omnes oues Christianæ Petro sunt commendatæ. 1. Quia, vt notat S. Ambr, Christus dixit *Ποιμαίνε τὰ Ἀγρία, Προβάτια, & Προβάτα*, Agnos, Quiculas, & Oues, id est, Incipientes, Proficientes, & Perfectos, scilicet omnes Plebeios, Clericos, Episcopos. Vel Gentes, Iudæos, Apostolos: vt placet S. Leoni. 2. Quia *pascere oues meas*, id est, curam Ouilis habe totius: Sicut, Ioan. 10. *Ego cognosco oues meas*, scilicet omnes. Leo serm 3. *Omnes propriè regit Petrus, quos Principaliter regit & Christus.* Theophyl. in vlt. *Matth. Finito prandio Præfecturam totius mundi Petro commendabat.* &c.

DICO AD I. Hoc, *Meas*, æquiualeat vniuersali signo *Omnes*. Eteo non commendauit ei Nullas; nec Aliquas solum; quia nullas definiuit: Ergo *Omnes*. Ita S. Patres, *Bell. l. 1. de Pont. c. 16.*

AD II. Apostoli singuli partem pasciebant: omnes Petrus; à quo dependebant illi; ipse ab eorum nullo.

AD III. Non ibi agitur de Subiectione; sed de commendatione sui Evangelii; quod contra pseudoapostolos defendebat.

AD IV. Non ea fuit diuisio Iurisdictionis, sed prouinciarum. Hinc Paulus *Act 9. Portet nomen meum coram Gentibus.* &c. *Gal 2. Credo: unum est mihi Euange-*

lium præputii, id est, Gentium. Nihilominus etiam Petrus prædicauit Gentibus. Paulusque Iudæis. *Rom. 15.*

AD V. In resistendo laudanda est charitas Pauli, & humilitas Petri. Sic *August. Hier. Cypr. &c.*

AD VI. Instituerunt Petro non inuito; Miserunt eum, quod ad eorum consilium sponte iret: Sicut Magi ab Herode missi. *Matth. 2.* Phinees, *Ios. 22.* ad Ruben & Gad. Reprehenderunt eum, ex opinione falsa: Ideoque Deus, *Act. 10.* ostendit ei in Linteo, licitè prædicari Gentibus.

QVÆSTIO VII.

Qua recenscantur Derogatiua, qua Prærogatiua Petri?

LVTHERVVS *lib. de Pot. Papa.* Maior Petro Iacobus est.

SVADET. 1. Quia Christo successit Ierosolymis. 2. Pater Episcoporum est, vt Ierosolyma mater Ecclesiarum. 3. Conc. Nicænum Solymæ tribuit Primatum. 4. Paulus anonomasticòs dicitur *Apostolus*, Non Petrus: ergo maior est.

AVTOR. AD I. Christus non habet successorem, sed Vicarium Generalem; quem decebat mutata Lege Sedē figere non in Solyma euertenda; sed in Roma confirmanda in orbis Urbem.

AD II. Solyma mater est omnium ob Mysteria, non ob Autoritatem & Potestatem.

AD III. Solymæo Episcopo datur inter quatuor Patriarchas primaria sessio; sed non Iurisdictio.

AD IV. Paulus sic appellatur, quia plura scripsit, pluribus prædicauit, doctior fuit.

II. MAGDEBURGENSES *Cent. 1. libr. 2. cap. 10.* Petri lapsus XV. congerunt; iis monente Sp. Sancto posteritatem, ne eum in

Principem eueherent. I. Mari se temerè credenti naufragatur fides.

A T, solum personalis fides.

II. *Matth. 16.* Noluit pati Christum.

A T, *Hieron.* licet erret in sensu; non tamen affectu.

III. *Matth. 17.* Bonum est nos hic esse: Philautia hæc.

A T, *Mar. 9.* Erant timore exterriti. S. Leo ait: Bonum, sed minus ordinatum petebat; nesciebatque melius.

IV. *Matth. 18.* Ambitiosè agitat quæstionem, *Quis maior?*

A T, *Matth. 17.* Petrus aberat ad mare missus.

V. *Matth. 18.* Remissionem voluit restringi ad septies.

A T, solum interrogauit.

VI. *Matth. 19.* Præmia tantum temporalia somniauit, *Eccen nos rel. &c. quid ergo erit nobis?*

A T, ait *Chrysostr.* nulla hic arrogantia.

VII. *Ioann. 13.* Rusticè negat sibi lauari pedes.

A T, *Chrysostr.* honoris & amoris causa.

VIII. *Matth. 26.* Mendacii redarguere voluit Dominum; se non negaturum.

A T, *Hieron.* Fides erat ardensque affectus.

IX. Vigilare iussus in horto dormiuit.

A T, *Erant enim oculi eorum grauati somno.*

X. Aurem abscidit, gladio vsus contra vetitum.

A T, nusquam id vetuit Christus.

XI. Negauit Christum.

A T, *Greg.* Hoc Primatum confirmat.

XII. Capto Domino fugit.

A T, id prædixerat Dominus de omnibus futurum.

XIII. Non credidit resurrexisse Dominum.

A T ideo, quia nondum sciebant Scripturas.

XIV. *Ioann. 21.* Curiosus de Ioanne inquisiuit.

A T, *Chrysostr.* ex amoris excessu in Ioannem, vti verecundiosem.

XV. Antiochiæ non ambulauit ad veritatem; qua causa ab Paulo reprehensus est.

A T, hanc Marcionis & Iuliani calumniam refutarunt olim *Cyrius, lib. 1. in Iul. Tertull. &c.*

III. PRÆROGATIVÆ XXVIII.

I. Nominis mutatio: *Ioann. 1.* 2. Loc

cus primus in catalogo Apostolorum: *Matth. 10.* 3. Ambulatio supra aquas.

Matth. 14. 4. Fidei de Christo reuelatio, *Matth. 11.* 5. *Matth. 16.* Promissio stabilis Ecclesiæ.

6. *Matth. 17.* Dat didragma. 7. In vtraque pificatione.

Luc. 5. Ioann. 21. præcipuus Petrus. 8. *Luc. 22.* Ego pro te rogavi. &c.

9. *Luc. 24.* Dominus surrexit verè, & apparuit Simonì.

10. Primo, *Ioann. 13.* lauit pedes.

11. *Ioann. 21.* Soli prædixit mortem crucis.

12. *Act. 1.* Cogit Concilium in Electionem Apostoli: 13. *Act. 1.*

Primus Euangelium annunciat. 14. *Act. 3.* Primus miraculum edit.

15. *Act. 5.* Animæ fraudem vt supremus Iudex vindicat.

16. *Act. 9.* Transibat per omnes centurator exercitus.

17. *Act. 10.* Primus Gentibus prædicat. 18. Pro vinctio communes preces fiunt. *Act. 12.* 19.

Act. 15. In Concilio primus sententiam edit. 20. *Gal. 1.* Paulus ascendit Ierosol.

vt videret Petrum. 21. Solum Petrum Christus baptizauit.

vit, & matrem: teste Euodio. &c. 22. Solum Christus ordinavit Episcopum, teste Turrecremata; reliquos Petrus, præter Paulum. 23. Primum hæresiarum prostravit Simonem: teste Egesippo. &c. 24. Romæ Sedem diuino iussu fixit, ac rexit. Ita Patres & historici. 25. Ante mortem: ei Christus apparuit: teste Egesippo.

26. Ex solâ Ecclesiæ factæ sunt Patriarchales, quas Petrus fundavit, vt Rom. Alexand. Antiochena. Accessit Ierosolymitanus & Constantinopolit. Patriarchatus. 27. Cathedra Petri festo honorata est. 28. In literis Formatis seu Communicatoriis post SS. Trinitatem nomen Petri poni consuevit. Quæ singula Primatum Petri attestantur.

IV. CALVINISTÆ, vt M. Antonius l. 4. c. 1. Petro tribuunt Primatum Ætatis, Vocationis & Charitatis, cæterorum respectu Apostolorum.

SVADENT ab auctoritate Cassiani & Chrysostomi, Petrum fuisse seniore[m] Andrea fratre. 2. Sunt, qui asserunt plus dilectum esse Dominum à Petro, quam Ioanne.

AUTOR. Non in iis consistit Primatus Petri: Quia incerta sunt, variantque S. Patres, De ÆTATE: Seniore[m] putant Andream Epiphan. her. 51. Baron. tom. 1. an. 31. §. 23. &c. Et M. Antonius dubitans ait: *Quis diem natiuitatis horum fratrum notatum vidit? Quis interrogauit eorum parentes? Quid ergo in arena Petri primatum ædificas stulte architecte?* De VOCATIONE: Hæc triplex fuit: 1. Admissio quorundam, Ioan. 1. ad Christum, non vt apud eum manerent; sed viderent solum. 2. Propriè vocati sunt vt Discipuli permānenti, Matth. 4. 3. Propriè vocati sunt

vt Apostoli ex Discipulis electi, Luc. 6. Atque in hac Vocatione primo loco numeratur Petrus, Matth. 10. De CARITATE variant S. Patres. S. Tho. 1. q. 20. a. 4. ad 3. non audet definire. M. Antonius sic asserit: *Presumptuosum videtur hoc diiudicare: quia Prouerb. 16. Spirituum ponderator est Dominus, & non alius.*

V. CALVINISTÆ, vt M. Antonius ibidem. Negant Petrum habuisse Primatum Ecclesiasticæ Potestatis & Iurisdictionis.

SVADENT istis, vt Antonius. 1. Christus æquè omnibus Apostolis commendauit Ecclesiam. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos: Euntes docete omnes.* Ideo æquè omnes docuit, & Sp. Sancto impleuit. 2. Petrus nunquam exercuit Primatum: Quia Act. 2. cum aliis instituit Diaconos: Ab aliis, Act. 8. missus est: Item Paulus & Barnabas quæstionem de circumcisione detulerunt ad omnes, non ad solum Petrum. 3. Paulus in faciem restitit Petro, quia reprehensibilis erat.

AUTOR. Petrus accepit, habuit, exercuit Primatum Potestatis & Iurisdictionis Ecclesiæ præ cæteris Apostolis. 1. Quia illi dictum, *Pasce oues meas.* Liqueat supra quæst. 6. Hinc S. Patres eum mirificis ornant titulis: vt *Vicarium Christi* Ambros. in Luc. 24. &c. *Caput Ecclesiæ*, Hieronymus in Psal. 13. Chryl. &c. *Caput fidelium & Pastorem Gregis Dominici* Augustinus. &c. *Caput omnium Apostolorum* Optatus Mileu. Cyril. *Principem Apostolorum* Cyrill. Ierosol. Basil. *Pastorem Pastorum*, Eucherius, Bern. Alii *Coryphaum*, *Verticem*, *Apicem*, *Antesignanum Apostolorum*. &c. 2. Idem docent Prærogatiuæ Petri simul omnes sumtæ: è quibus Præcedentes Primatum, huius erant signa & dispositiones: Eum secutæ, erant effectus eiusdem. Vnde ex singulis separatim non rectè inferitur Primatus, sed ex omnibus iunctis. Di.

DICO AD I. Commendavit Ecclesiam omnibus Christus; sed non æquænam soli Petro dixit: *Pasce*, scilicet. Omnes primariè & eminenter cum iurisdictione, etiam maiores in doctrina, seu spiritu. Nam ab his non pendet per se iurisdictionis.

AD II. At multa solus ac primus per egit; cur illa præterit Calvinista? Nec sequitur, Electores hoc decreuerunt; ergo Imperator non habet Primatū. Ita, Apostoli Diaconos instituerunt: ergo Petrus non habuit Primatum? *Dem:* Missus Petrus est, non ex imperio cuiusquam; sed vel ex consensu, ut Pater misit Filiū, & hic Sp. Sanctum: Vel ex directioe & consilio; ut Consilarii subinde mittunt Regem. *Demum:* Sic multæ quæstiones deferuntur ad parlamētum; saluo Regis primatu.

AD III. Erravit Petrus, sed in Facto; quia simulabat Iudaismum cum scandalogentilium. At in Fide errare non potuit: Quia *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Nec ideo Primatum non habuit, licet reprehensus sit iustè à Paulo: Ut Dauid à Iob arguebatur, non ideo non erat Rex, 2. *R. g. 19.* Possunt enim superiores corrigi à subditis; sub debito modo. Ita S. Patres, & *Col. 4. vers. 17.* Nam apud *D. Tho. 2. 2. q. 33. a. 4.* correctio duplex est, Iustitiæ; quæ est Prælatorum; & Caritatis; quæ & inferiorum est, adeoque omnium.

II. DE PONTIFICE ROMANO. QVÆSTIO VIII.

An S. Petrus Roma vixerit usque ad mortem Episcopi?

LUTHERANI, ut Velenus, Illyricus, Magdeburgense, pernegant.

CALVINVS, ob Scriptorum consensum non pugnat, Mortuum Romæ Pet. um: ut Episcopum ibidem egisse differtur. Vide *Genealogia part. 2. q. 1.*

SVASIONES ipsorum infra promittimus cum alternis resolutionibus.

AVTOR. Fuisse Papam, huc requiritur.

1. Fuisse Episcopum Romæ;
2. Neque satis hoc, sed nec mutati Episcopatum ibi susceptum.
3. Fuisse Romæ. 4. Aut ibidem obiisse, non requiritur. Omnia tamen quatuor ista de S. Petro verè affirmati, certa docet series historiarum, ordine subiecto.

PERIODVS APO- STOLATVS S. PETRI.

Anno Christi nati 31. Tiberij 15. *Discipulatus Petri*, 1. Vocatus ad Apostolatū nominatur Cephas. *Ioan. 1.* id est Hieronymo, in Gal. 2. *Saxum* seu *Petra*: aut Ogerto Mileu. *l. 2. contra Parmeni.* Caput. Baptizatusque à Christo, ait Euodius apud Niceph. *l. 2. c. 3.* ceteros baptizat Apostolos.

Anno Christi nati 33. Tiberij 17. *Discipulatus Petri* 2. Petro ob Confessionem Primatum promittit Christus. Lique supra.

Anno Christi nati 34. Tiberij 18. *Petri Papatus Ierosolymis* 1. Petro Resurgenti apparet soli Christus: *Ambr. in Luc. 24.* Qui tradit ei, confirmatque Primatum. *Matth. 18.* Claudum *Act. 9.* sanat, sit

fiturque Synedri. Dimissus, *Act.* 5. umbrâ sanat ægros.

Anno Christi nati 35. passu 1. Tiberij 19. Petrus cum Ioanne ad confirmandos Samaritanos conuersos pergit. *Act.* 10.

Anno Christi nati 39. passu 5. Caligulæ 1. Petri Papatus Antiochia. 1. Paulus fuga elapsus venit Ierosolymam videre Petrû. Petrus pacificâ Iudæâ, Galilæâ, & Samariâ, pertransibat uniuersos. *Chryl. hom.* 21. in Acta. In dispersione post necē Stephani, venit ANTIOCHIAM, *Act.* 11. Erigitque ibi Cathedram. *Hier. in Gal.* 2. Itaque Ierosolymis annos exegit quinos.

Anno Christi nati 40. passu 6. Caligulæ 2. Petri Antiochia 2. Petrus latè peragrans visitat Ecclesiâ, miraculis clarus. *Act.* 9. *Hier. epist.* 77.

Anno Christi nati 41. passu 7. Caligulæ 3. Petri Antiochia 3. Petrus Gentiles primus conuertit, *Act.* 10. id ei exprobrante Cerintho. *Epiph. her.* 28.

Anno Christi nati 44. passu 10. Claudij 2. Petri Antiochia 6. Petrus ab Agrippa vinculatus, cæso Iacobo, *Act.* 12. ab Angelo eductus, varia loca perlustrans Episcopos instituit: ac post Diuisionem Apostolorum ROMAM abiit, *Bzouius §.* 11. ex *Hier. de Script. Eccles.* stat contra Simonem Magum, §. 25. at Cathedram erigit Pontificalem.

Anno Christi nati 45. passu 11. Claudij 3. Petri Roma 1. Petrus Primam ex Vrbe scribit Epistolam, Euodio sibi Antiochię subrogato. Sic *Ignatius epist.* 12. Scribente Euangelium Marco, comite Petri, ab hoc misso Alexandriam, ad fundandam ibi Ecclesiam.

Anno Christi nati 51. passu 17. Claudij

9. Petri Roma 7. Petrus edicto Claudij cum Christianis ac Iudæis Vrbe pulsus, Ierosolymis Concilium de Legalibus instituit. *Act.* 8. *Sueton. in Claudio c.* 25. Exulat ergo ex Vrbe VII. annos.

Anno Christi nati 57. passu 23. Neronis 1. Petri Roma 13. Nerone Iudæos Vrbi restituyente, *Act.* vlt. Petrus quoque reuertit eodem: Cuius Vicarium Linus agebat.

Anno Christi nati 59. passu 25. Neronis 3. Petri Roma 15. Paulus Romam venit, causam suam eoram Nerone perorati exacto biennio in libera custodia dimissus peragrat Hispaniam: Inde

Anno Christi nati 68. passu 34. Neronis 12. Petri Roma 24. Petrus cum Paulo conuolat ROMAM, ad afflictam Ecclesiam subleuandam. Simonem Magum præcipitat; fit nexus cum Paulo. Teste *Baronio* è multis.

Anno Christi nati 69. passu 35. Neronis 13. Petri Roma 25. Coronam fert Martyrii cum Paulo. Succedit Linus Papa.

Itaque Petrus primû annos egit Romæ VII. dein exul, IV. demum alios XIV. ibidem: Fuit igitur Pontifex Romanus annos 24. menses 3. dies 11. Ita *Baronius*. Et menses isti Chronographorum in annis quinque designandis differentiam intulerunt. Hæc historia: Inde liquet controuersia.

I. Petrus Romæ primus prædicauit. 1. Quia 1. *Pet. vlt. Salutat vos Ecclesia in Babylone*, id est, Romæ: *Apoc.* 17. *quæ sedet super septem colles*. Ita *Papias* apud *Euseb.* l. 2. c. 15. 2. Quia constat, *Act.* vlt. & *epist. ad Romanos*, multos Romæ degisse Christianos: at hos à S. Petro factos: testib. S. Patribus, apud *Bell.* l. 2. de *Pont.* c. 2.

X 2. Quia

3. Quia S. Marcus, Petri socius, Romæ scripsit Euangelium, teste *Irenæo l. 2. c. 1. Hieron. de viris illust. &c.* 4. Quia Sim. Magum ibi prostravit: *Irenæus lib. 3. c. 3.* 5. Quia Luthero-calvinistæ Romam esse Babylonem proclamant: Inde Lutheri prodiit liber de Captiuitate Babylonica. Eaque sola de causa Magdeburgenses *Cent. 1. lib. 2. c. 4.* Apocalypsin non relierunt.

INSTAAT Velenus: & 1. Duas Babylonones fingit, Assyrianam, & Ægyptiam.

Sed non docet.

2. Illud Apoc. 18. *Cecidit, cecidit Babylonia. &c.*

AT, Patres intelligunt de Roma idolatrica; non de Christiana ibi Ecclesia.

3. Apocal. 18. *Exite de illa. &c.*

AT, Impiâ sc. nam de Ecclesia Rom. exisse nemo legitur:

Roma autem figuratè Babylon dicitur, teste *Tertull. l. 3. contra Marcio.* Quòd, sicut illa Nabuchi caput imperii, captiuû tenuit Israëlem; sic Roma Christianos in Neronis persecutiõe premebat Ideoque *cecidit* impia, surrexit pia: Hier. lib. 2. in Iouin. *Scriptam in fronte blasphemiam Christi Confessione delesti.*

4. Velenus mentitur, Tranquillum & Terrullianum dicere, statim post Christum passum Romæ cœpisse Christianos: & Barnabam ibidem prædicasse primum.

AT, 1. Ante visionem de linteo, factam *Pero*, Gentibus nemo ausus fuit prædicare. 2. Et Barnabas à latere Pauli non abiit, *Act. 11. 12. 13. 14. 15.* vsque post Conc. Ierosol. scilic. anno 21. post Christum passum; post Tiberii mortem anno 13. Christi nati anno 55. Petri Romæ anno 11.

II. Petrus Romæ Sedem Episcopale habuit, nec aliò transtulit. 1. Docet id continua Successio: 2. Patrum ac Orbis consensus; atque etiam aduersariorû fatentium, omnibus Christianis, ad vsq; tempora Wicleffi, sub annum 1400. fuisse id persuasissimum. 3. Quia negant Romæ Petrum sedisse Episcopum; Vbinam confederit, docere? nec fingere sat sciunt.

III. Ibidem verò vitam Martyrii finisse testantur iidem.

OBJECTIONES Veleni, Calvinii, Illyrici, futilitate ipsa futiliores ac mendaces, vide in Bellarm. c. 5. 6. 7. Eius sint variæ circa varia sententiæ historice, nulla tamen varietas in hoc est, quòd Romæ sit mortuus Episcopus Petrus.

QVÆSTIO IX.

An Petrus iure diuino habere perpetuum Successores debuit?

LUTHERVS lib. de potest. Papa: Illyricus de primatu Papa: Schmalcaldici, Magdeburgenses in singulis *Cent. c. 7.* CALVINVS *Instit. l. 4. c. 6. & 7.* cum Hæresarcha Nilv Episcop. Thess. pernegant, 1. Iure diuino Succedi Petro; 2. Aut Succedere Romanos Episcopos. Causæ patebunt.

AUTOR. I. Iure diuino debet ALIQUIVS Petro in Primatu Ecclesie totius succedere. Nam FINIS Pontificatus est, Pontificem esse propter Ecclesiam; non contra: Vnde Aug. lib. de Pastoribus c. 1. *Quòd Christiani sumus, propter nos est; quòd Præpositi sumus, propter vos est.* At magis nunc, quàm tunc sub Apostolis, Vno eget Pastore Ecclesia; cû nunc & plures, & deteriores sint Christiani. Non igitur cum morte Petri debuit Pon-

Pontificatus extingui; sed cum Ecclesia continuari. Cum autem Ecclesia iure diuino sic instituta sit Christiana, vt perduret vsque ad consummationem sæculi, omninò perinde necesse est, Pontificatum perdurare debere in Vno Aliquo Pontifice, demortuis succedente. Huc valent, quæ *quest. 3. de Monarchia* disceprauius.

Vide in *Antichristo p. 2. q. 4.* plura de Iure diuino.

NOTA pauca.

I. Aliud esse Successionem; aliud Rationem successionis. *Successio* in Pontificatum Petri est ex Instituto Christi, Iurisque Diuini, vt perduret vsque ad finem mundi: Ideo quisquis succedit, accipit à Christo Pontificatum. *Ratio Successionis* autem est ex Facto Petri, non ex Instituto Christi: Factum est Sessio eius Romæ. Hanc Petro apertè iussisse Christum sentiunt S. Marcellus *epist. ad Antiochenos*; S. Ambr. *Orat. contra Auxentium*; Athanas. *apologia pro fuga sua*. Neque est improbable.

II. ALIQUEM Succedere debere Petro est de Iure diuino: At *Rom. Pontificem* succedere oportere est de fide. *Primo*; quia Successio est à Christo instituta: patet in Antichristo meo: At verò hæc Romana successio est ab hominibus, scilicet à S. Petro & Conciliis orta descendit.

Potest autem esse aliquid de fide; vt V.g. Paulum habuisse penulam, quod non ideo tamen esse Iuris diuini dici debet: Quia non habuit eam ex Institutione Dei. Itaque Romanum Episcopum Succedere Petro debere, etsi non est expressè in Scriptura; ex ea tamen euidenter deducitur; Ideoque est de fide: Et orbis

totius, omniumque sæculorum Consensus sic tenuit semper.

III. *Pontificatus Petri, & Episcopatus Romanus* non sunt actu duo, sed vnum; etsi is à Christo immediatè, hic à Petro sit coeptus. Is enim in se continet Patriarchatum, Archiepiscopatum, Episcopatum; quæ vnũ sunt actu, potentiã plura.

IV. Petro succeditur; non aliis Apostolis in Apostolatu. Quia Petro nominatim in persona, ceu Capiti & Pastori Vniuersali data Potestas est Apostolica; cæteris nec tota supra etiam coapostolos; nec ita sigillatim, semel & simul; sed in genere certæ solum partes gregis; nec simul & semel. Vt ligandi potestas, *104. 20.* Prædicandi & Bagtizandi *Mat. ult.* Consecrãdi, *Luc. 22.* Quorũ par *Officiũ* manet cõmune; *Successio* autem, locorum est, & personarum peculiaris ac propria.

OBSCIT. I. Nilus. Papa est Episcopus, non Apostolus; Apostoli enim ordinarunt Pastores & Doctores, non in Apostolos: Ergo Papa succedit Petro non in Apostolica potestate.

RESPOND. In Apostolo tria sunt: 1. Vt sit immediatus Christi minister à Deo doctus sic, vt Sacros libros scribat. 2. Vt Ecclesias constituat: 3. Vt summam in omnes Ecclesias habeat potestatem. Duo posteriora, non primum, conueniunt Papæ Romano.

II. CALVINVS *Instit. libr. 4. c. 6. §. 8.* Etsi Petrus XII. Apostolis præfuit; non ideo toti orbi: minus Papa. *Ibid. §. 11.* Si ideo Papatus esse Romæ debeat, quia ibi Petrus vita perfunctus est; ergo Iudaicus Pontificatus debuisset in deserto fuisse, vbi diem clausit Moyses: at non hoc: ergo nec illud.

RESP. AT fixa Sedes inducit fixum Pontificatus locum; non migratio perdeserta. Et Petrus orbi præfuit vniuerso, patet suprà.

X 2 3. Ibid.

III. *Ibid.* §. 12. Priuilegium Pontificatus si est *Locale*; iam hic debetur Antiochiæ: si *Personale*, iam nil ad Romam magis, quam aliam urbem: Si *Mixtum*, tunc fuit temporarium, expirauitque cum Petro.

RESP. Ex *Instituto Christi*, est *Personale*; ex *Facto Petri*, est *Locale*. *Personale* autem est duplex: *Priuatum*, quod personæ pro se sola datum cum ea expirat: *Publicum*, quod datum est personæ pro se, & pro successoribus: Vt, Pontificatus Petro; Apostolatus verò datus est priore modo pro solis Apostolis, quibus ideo non successum est in priuilegio; sed in Episcopatu. Quia tamen Petrus Romæ sedet; ideo eius *Personale* priuilegium factum est mixtum.

IV. *Ibid.* c. 7. §. 28. Si, quæ Petro dicuntur, Romano Papæ dicta censentur; ergo hi omnes forent Satanæ: *Matth. 16.* vti Petrus est dictus.

RESP. Dicta Petro sunt triplicia: Quædam pro se, vt vni ex Fidelibus: Vt *Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus. &c.* Quædam pro se solo, tantum: Vt *vade Satana. Ter me negabis.* scilicet, ob priuatæ eius personæ defectum. Quædam pro se & successoribus, ratione officii Pastoralis: Vt *Pasce oues. Confirma fratres. Quod cunq; ligaueris.*

LVTHERI argumentola sunt straminea, & ficulnea.

QVÆSTIO X.

An Petro Romanos Episcopos succedere in Monarchia Ecclesia, sit de Fide?

AUTOR. Petrus ex Instituto Christi, iure diuino, debuit habere Successores: patet quæstione præcedenti: maximè in Antichristo. Sed alios ha-

ber non potuit, non debuit (ex ipsius Facto) nisi Episcopos Romanos: Et is habuit summum Pontificatum: ergo et hi, etiam immediatè à Christo. Vide in *Geneal. p. 2. q. 2.*

2. Idem demonstrari vide apud *Bell. c. 13.* ex Conciliis, c. 14. Testimoniis Pontificum. *cap. 15.* Ex Patribus Græcis. c. 16. Latinis. *cap. 17.* ex Origine Primatus. c. 18. Ex Autoritate exercita Papæ. *cap. 19.* Ex Legibus, Dispensationibus, & Censuris. *cap. 20.* ex Vicariis Papæ. *cap. 21.* ex iure Appellationum.

I. LUTHERO-CALVINISTÆ, Concilia non recipiunt celebrata post annum Domini DC.

AT, ex prioribus docemus Romanum Pontificatum continuum.

II. TESTIMONIA Pontificum Romæ usque ad annum DC. dicunt Luthero-calvinistæ esse recentia, & suppositicia.

AT, consensu plurium redarguntur.

Posteriores post annum DC. Papas aiunt fuisse Antichristos.

AT, tunc vniuersa Ecclesia fuit Antichristiana; & Ecclesia Dei interisset. De Papis aliis comminiscuntur Vana.

III. Ex S. Patribus Caluinus & Illyricus obiiciunt Cyprianum, Hieronymum, Bernhardum.

AT, sycophanticè. Et, ex illis ostendisse, Romani Pontificis Monarchiam ab ipsa Christi resurrectione, Autore Christo, principium accepisse; Ostensivum genus argumenti dicitur.

IV. Ad impossibile ducens argumentum tale est. 1. Si non est, vt dicimus; ergo alio tempore & autore coepisset illam, dicendum est: at nec Tempus, nec

nec Auctor alius notari potest. Ergo de fide est Pontificatum à Christo coepisse, & accipi porro.

QVÆSTIO XI.

An Pontificatus aliunde, quam à Christo, inceperit?

Hereticorum opiniones quatuor sunt apud Ioann. de Turrecremata, l.

2. cap. 39.

Prima Dicentium, Auctoritatem Rom. Pontificis esse ab Apostolis.

AUTOR. At, si de Facto Petri id dicat; Est. Si de consensu Apostolorum ad Christi Institutionem, adque Petri fixam Romæ Sessionem, etiam est ab Apostolis: Si de Institutione Pontificatus id dicat hæc est à solo Christo. Verè igitur Anacletus Epist. 3. *Sacrosancta Rom. Ecclesia non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Primatum obtinuit: ubi ait: Tu es Petrus, &c.*

II. Nulla est hæresis: Ab Concilio Generali est Romanus Pontificatus.

At, verè Gelasius. *S. Rom. Ecclesia nullis Synodicis constitutis ceteris Ecclesiis prælata est: sed Evangelica Voce Domini Primatum obtinuit.*

III. Ab elegantibus Papam Cardinalibus coepisse Papatum. Ita Synodus Schmalcaldica, docens inde Papam non esse supra Ecclesiam; quod hæc eam eligit.

At, 1. Papæ priores fuerunt Cardinalibus; & hi ab eo creantur. 2. Si Cardinales conferrent Pontificatum, & eum auferre possent: at non possunt. ergo. Est tamen designatio Personæ electæ ab electoribus: coniunctio autem Pontificatus cum electa persona fit à Christo, mediante actu humano electorum, declarantium eam talem esse Pontificem Summum.

IV. Hæresis fuit Marfilii de Padua: Dein Wicleffi; tum Hussi: Pontificatum à Cæsare Constantino Magno coepisse.

At, hic palatium Lateranense quidem donavit, & Temporalia multa: nil autem Spiritale: Simul fatetur Petrum Christi Vicarium fuisse; ideoque Successores eius, Ecclesiæ totius Principes: Quo quid Fidei, quidque Iuris semper fuisset, declaravit.

CALVINVS *Instit. lib. 4. c. 7. §. 17.* fingit, in Græcos donatum Pontificatum à Phoca Imperatore descendisse: In Gallos translatum inq; Germanos à Pipino; dein à Carolo. Sic & **LUTHERVS** *lib. de Suppuratione temporum. Centuriatores, Cent. 6. c. 1.* Illyricus in *hist. de Primatu. Schmalcaldici. &c.*

LUTHERVS *lib. de potest. Papa,* à Carolo IV. Pontificatum Romanis ait esse delatum; docetque ex Platina in *vita Benedicti II.*

AUTOR. At Lutherus aut fallit, aut fallitur. Ita res habet.

1. A temporibus Iustiniani, qui à Gothis urbem liberarat, Imperatores consueverunt electionem Papæ non permittere, nisi ab iis confirmatam. Id quod Papæ tolerabant, ad maius bonum, pro tempore; quod inuito Imperatore minus suum exequi se non posse viderent: teste *S. Greg. in Ps. 4. pœnit.* Carolus IV. verò hoc ius suum remisit Benedicto II. Et hoc Platina dicit.

2. Phoca autem solum declaravit & testatus est Rom. Pontificem fecisse semper Caput Ecclesiæ. Causa declarationis erat, superbia Constantinopolitanorum Episcoporum, se scribentium *Vniuersales.*

3. De Pipino & Carolo vera historia est ista; testibus multis apud *Bellarmin. l. 2. de Pontif. c. 17.* Reges Franciæ, quòd ante

X. 3. Pipi-

Pipinum per annos 80 vitam epicuram agerent, omnisque Religio penè extincta iaceret; proceres regni, & S. Bonifacius Episcopus Mogunt. exorant Papam Zachariam, ut absolutis à iuramento subditis, regnum transferret in Pipinum, & Carolum. Hi in Papam grati, nil noui in eum beneficii contulerunt, nisi quod Sedis Romanæ protectionem & Religionis Christianæ profiterentur, ac re ipsa præstarent. Vide *Bellarmin. lib. 2. c. 17.*

QVÆSTIO XII.

An Papa humano iudicio subiacet?

LUTHERANI, CALVINIANI, cæteri; hæretici duo aiunt: 1. Cum Marfilio de Padua, olim damnato, teste *Turrecrem. l. 4. de Eccl. p. 2. c. 37.* Papam ab Imperatore posse iudicari, puniri, deponi. 2. Cum Nilo *lib. de Primatu:* posse à Concilio. CALVINVS similiter *Inst. lib. 4. c. 1. §. 19.*

AU**T**OR, Romanus Pontifex. 1. Quà Caput Pastorque orbis Christiani, VNVS SOLVS dici debet; non PRIMVS: quia non habet secundum: Quà Patriarcha, Primus est; quia plures post eum sunt Patriarchæ ac Primates.

2. NĒC quà Princeps sæcularis; nec quà Episcopus potest vel ab Imperatore, vel ab Cōcilio etiā generalissimo iudicari. Quia supra omnes est: & Pontificatum habet à Christo, nō ab hominibus: ideo solius Christi subiacet iudicio.

3. Posito, non dato; Si fieret hæreticus; tunc eo ipso per se desineret esse Papa, Caputque Ecclesiæ: Sicuti per se desinit hæreticus esse Christianus, & Ecclesiæ membrum. Declaratur verò hæreti-

cus aut ipsa facti notoreitate; aut à Concilio generali: Non ab eo deponitur; sed à Deo depositus declaratur. 1. Sicut, Luc. 12. *Veriet Dominus seruis illius, & paret partem eius cum infidelibus.* 2. Quia præter Christum non habet se altiorum Dominū in terris Papa. 3. Sic Concilia & S. Patres: *Sacra Sedes à nomine iudicatur.* Vide *Bellarminum lib. 2. cap. 26.*

1. OBIICIT Nilustris. 1. Petrus à Paulo seculi iurgauit tulit.

AT, ea fraterna correctio erat; nō iudicialis. Et Paulus se Petro submissè ideo enim ascendit, ut conferret cum eo Euangelium.

2. Honorius est à Synodo VI. condemnatus.

AT, solum hæreticus declaratur.

3. Papa Legibus subiacet Ecclesiasticis.

AT, directiue; non coactiue. Canones Synodi sextæ contrarii, sunt suppositi.

II. OBIICIT CALVINVS *Inst. l. 4. c. 7. §. 19. 20. 21.* Gregorius se Imperatoris seruum appellat.

AT, teste Diacono l. 4. vitæ eius, c. 58. idem Clericos Filios, sæculares omnes Dominos suos dicere consuevit. Tenebat autem tunc dominium temporale in Urbem Imperator.

Adhæc, sæpè Imperatores, ut oues, à Papis Pastoribus iudicatos; contra nunquam, legimus: Vt Philippus à Fabiano, Theodosius ab Ambrosio: Arcadius ab Innocentio &c. Et S. Greg. eadem *epistol. 31. lib. 4.* quam citat Calvinus docet, Imperatorem debere Sacerdoti honorem: Et Constantinum, etiā volentes Episcopos iudicare non ausum memorat: Et vocatus ab Imperatore *Simplex*, de graui eum iniuria culpatur.

2. OBIICIT

I. OBI. Christus Pilato. Ioann. 19. Non haberes potestatem aduersus me, nisi tibi datum esset desuper. Vbi Aug. Quia, Rom. 13. Non est potestas nisi à Deo.

RESP. Cyril. & Chryl. aiunt ibi loqui Dominum de potestate permissionis diuinæ, non iurisdictionis: iuxta Luc. 22. Hæc est hora vestra, & potestas te- nebrarum permiffa.

3. OBI. Act. 25. Ad tribunal Casaria sto, ibi oportet me iudicari. Casarem appello.

RESP. Cæsar erat de facto, non de iure Iudex Pauli: etsi ethnicus, at Cæsar. Ideo neque infidelium Iudex est Papa; I. Cor. 6. Quid ad me de his, quæ foris sunt, iudicare? Proinde ciuilitè etiam Papæ erant Ethnicis Impp. subiecti.

4. OBI. Omnis anima Potestatibus sublimioribus subdita sit.

RESP. Hæc generalis admonitio est ad omnes, Nam & Christo subditus Papa est.

5. OBI. In Veteri lege, 3. Reg. 2. Salomon deposuit Abiathar Pontificem; substituitque Sadoch.

RESP. Hieron. lib. 1. contra Pelag. August. &c. In Veteri Testam. summa potestas fuit temporalis; in Nouo, Spiritalis. Dein, Pontifices in Sacris erant supra Reges: at Abiathar in Politiam peccarat: ideo plexus est; vt impletur sermo Domini; cuius executor Salomon erat. Quare Papæ sub ethnicis tolerabant potestatem facti, non iuris: Sicut Dominus, Matth. 17. pendens tributum, quod prius docebat se non debere.

Q V Æ S T I O XIII.

An Papa rectè dicatur Vniuersalis; alisque Nominibus?

LVTHERRVS lib. de potest. Papæ, ait S. Gregorium titulum Vniuersalis, Summi, Sanctissimi, reculasse.

A T, Concil. Chalcedon. S. Leoni, & aliis cum alii tribuerunt.

2. Magdeburgenses Cons. 6. c. 7. mentiuntur Papam à Iustino Imperatore creatum Patriarcham anno 320.

A T, in Concil. Chalcedo. anno 454. dicitur prædecessoribus Vniuersalis Patriarcha.

3. CALVINVS Instit. lib. 4. c. 7. §. 4. Negat mendax, oblatum in Concilio Chalced. nomen Vniuersalis S. Gregorio fuisse.

A T, Act. 3. ab Conc. Chalc. sæpè id nomen datur illis.

CALVINVS instat ex S. Georg. l. 4. epist. 32. nomen Episcopi Vniuersalis esse profanum, Antichristi prænuncium, sacrilegum. Illyricus & Lutherus huc allegant Gratianum dist. 99. Vniuersalis nec Romanus Pontifex appellatur.

A T, Vniuersalis dicitur dupliciter:

I. Sic, vt solus sit omnium locorum Episcopus, & cæteri eius Vicarii tantum: Ita verum dicit Calvinus. **2.** Sic, vt Vniuersæ Ecclesiæ curam quidem habeat; non tamen locales Episcopos excludat: Et ita est Papa: agitque sycophantam Calvinus. Vide Bellarmin. lib. 2. de Pontif. c. 31.

II. Nomen est PAPA. S. Ignatius epist. ad Mariam Zarbensem: Cum esses Roma apud Papam Linum; Significat Patrem, per modum blandientis. Hom. odyss. l. 6. χείρην Πάππᾱ Φίλτατε. Vox usurpata Iuuenali, Aufonio, Sacris, profanis.

INSTANT. Alii quoque Episcopi Papa dicit: vt Augustinus ab Hieronymo. Hinc & Sacerdotes dicuntur Patres.

A T Pontifex sic dicitur, **I.** antonomasticè. **2.** Solus est Vniuersalis Papa. **3.** Ipse neminem vocat Papam.

III. Nomen, PATER PATRVM.

IV. Pon-

IV. Pontifex Christianorum. V. Summus Pontifex. VI. Princeps Sacerdotum. VII. Vicarius Christi. VIII. Caput Ecclesie. IX. Fundamentum. X. Pastor ouilia Domini. XI. Rector Domus Dei. XII. Custos Vineae. XIII. Pater & Doctor omnium. XIV. Praesul Apostolica Sedis. &c.

III. DE PAPÆ POTE- STATE SPIRITALI.

QVÆSTIO XIV.

*An Papa quaestiones Fidei ac Mo-
rum infallibili iudicio definiat?*

LUTHERVS *lib. de Conciliis*: CALVINVS *Instit. l. 4. c. 7. §. 28.* Sic & omnes Luthero-calvinista, superantes hærefiarcham Nilum, pertendunt: Papam vt Papam, etsi cum Generali Concilio quid definiret, esse posse hæreticum in se, hæresinque alios docere: Et de facto docuisse: Calvinus narrat quædam cum Cardinalibus docuisse; Animã vnã cum corpore extingui.

II. Erronea N. L. I. Papam, vt Papam, esse posse hæreticum, & de facto docuisse hæresin: sed, si absque Conc. generali definiat. Sic & plures Parisienses vt Gerson, Almain, Alphonsus à Castro, Adrianus IV, quæ infallibilitatem in Ecclesia, non in Papa, constituunt.

III. Sententia, Alberti Pighii *lib. 4. Hierarc.* Papam, etiam solum quid definientem, non posse errare.

AUTOR. Sed omnes eæ sententiæ reprobantur. 1. Vt malitiosa hæresis. 2. Vt periculosa: & erronea quoque, si accedat pertinacia pugnax: 3. Vt non sit probabilis. 4. Igitur sequitur media talis.

Papa, vt Papa, siue cum Cardinalibus,

siue cum Concilio, siue sine his solus, nõ potest quicquam definire hæreticum, ab Ecclesia tota Credendum. Sic Communis cæterorum omnium Doctorum, Infallibilitatem constituit in Pontifice, non in Concilio. Debet tamen Papa facere quod in se est, idoneos consulendo. Qui enim promisit Finem, promisit & Media Christus. Est de Fide.

I. Quia Luc. 22. *Simon, Simon ecce,* &c. *Ego autem rogavi pro te, vt non.* &c. 1. Sententia Parisiensium vult, oratum pro Ecclesia; Cuius figuram Petrus representabat.

AT, falsum vtrumque. Quia Dominus personam designauit vnã, *Simon, Simon; pro Te; Fides Tua; & Tu.* Et incipiens loqui in plurali, *expetiuit vos,* mutauit formam in singularem, *Te, Tua, Tu, Et Tu aliquando conuersus confirma fratres Tuos.*

2. Alii volunt, oratum pro dono perseverantiæ Petri solius.

AT secus est: Pro ea Petri, Apostolorum, & Fidelium Electorum orauit Ioann. 17. *Pater Sancte serua eos in nomine tuo, quod dedisti mihi.*

2. Quod autem pro Petro rogatum patet ex designatione personali; & distinctione hac: *Satan expetiuit vos.* &c. at verò *Tu confirma.* &c. Tamen illud Petro exoratum donum etiam ad Successores eius pertinet, Ecclesiæque Unitatem: Sicut promissio, collatioque Clauium.

Itaque duo hic impetrauit privilegia Petro: 1. Fidem fixam & stabilem contra omnes tentationes, quoad seculo. 2. Gratiam infallibiliter Docendi. Si non primum; certè secundum peruenit ad Successores. De vtroque restantur S. Patres apud Bell. *lib. 4. de Pont. c. 1.* Palerè

Pulcrè occupat Theophyl. in 22. Luc. *Quamuis breui tempore concutiendus sis, Petrecum ter me negabis; habes recondita semina fidei. Etiam si folia abiecerit spiritus inuadentis; radix tamen uiuet, & non deficiet fides tua.*

II. Matth. 16. *Super hanc Petram ædific. &c.* Tam enim Papa est Petra, quâ Petrus fuit: quia eadem perstat Ecclesia, Ecclesiæque fundamentum: hoc uerò non à Domo, sed domus ab illo accipit firmitatem stabilem. Ita & S. Patres. Hinc S. Greg. lib. 4. epist. 32. docet Episcopum Constantinop. non posse dici *Uniuersalem*, caputque Ecclesiæ; quòd ea in Sede fuerint hæresiarchæ; ut Macedonius, Nestorius, Sergiusque.

III. Ioan. vi. *Pasce oues meas.* Per hoc Petrus, eiusque successores, facti sunt Pastores & Doctores: ergo tota Ecclesia eos audire sequique tenetur; nō errare uelit.

Di. c. 85. Oportet Deum audire magis, quam homines.

RESP. Redè: at per Ministrum suū Christi que Vicarium loquitur Deus infallibilis: Hinc ad eum unum, etiam ab Ecclesiis, sunt appellationes. Hic enim errauit nunquam; at sine hoc errarunt aliquando Concilia: Vnde Papa est supra Concilium; uti Caput supra corpus. Deinde aliquando cogi nequeunt Concilia; ut, per CCC. annos ob persecutiones: quibus solus Papa definiuit omnia, aut multa.

IV. Figura fauet, *Exod. 28.* Iubet Dominus in Rationali scribi: *Veritas & Doctrina*: ut exponunt Aug. & Hier. Causa est, *Deut. 17.* ut omnes dubium requirāt à Pontifice, eiusque voci obediant, sub pœna mortis. Vnde monet Petrus Ra-

vennas Eutychetem, *ut his, quæ à beatissimo Papa scripta sunt, obedienter attendat: Quoniam B. Petrus, qui in propria Sede & uiuit, & præsidet, præstat quærentibus fidei ueritatem.*

V. Experientia testatur duplex: Prior: Omnes Sedes Patriarchales in hæresim aliquando incidisse. Altera: Solum Papam Rom. sine Concilio, multas hæreses & hæresiarchas condemnasse: ut Pelagium, Priscill. Iouin. Vigilium. &c. At, ut in Symb. Expos. Ruffinus, *in Ecclesiis Urbis Rom. neque hæresis ulla sumpsit exordium; & Mos ibi seruetur antiquus.* Quibus quinque argumentis docetur infallibile iudicium Papæ in rebus Fidei.

VI. Neque Ecclesia Rom. particularis errare potest, perstante ibi Sede Pont. Ita S. Patres; estque de fide. At Sedem Apost. nunquam posse ab ea separari ac transferri; ideoque nec errare posse; piè creditur sic; ut contrarium tamen non sit erroneum, minus hæreticum. Piè creditur: I. Quia translata Sedes nunquam adhuc fuit; cum præsentissimæ tamen uerferint occasiones: Ut in Ethnicorum persecutionibus; In Gothorum irruptionibus urbe ab Gensericò captâ, ab Totila etiam euersâ: In Romanorū rebellionibus contra Papas exulare coactos: In Pontificum mora per LXX annos in Gallia, 2. Adhæc, teste S. Marcello & Leone Papis, & S. Ambr. iussu Christi Petrus Sedem fixit Romæ: qui tamen id solum narrant, non definiunt.

VII. Nec in Moralibus; quæ toti præscribit Ecclesiæ aut ad salutem necessaria, ut per se bona; errare Papa non potest. I. Quia promissio Christi deficere

Y ret

ret in road salutem necessaria: Ioan. 16. *Cum venerit ille Sp. Veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Luc. 22. *Rogavi, ut non deficiat fides tua.* 2. Quia in naturaliter necessariis nunquam deficit Deus; ergo minus in supernaturalibus. 3. Quia sequeretur etiam errare Papam in fide posse. Fides enim docet omnem Virtutem.

QVÆSTIO XV.

Quæ obijciuntur contra infallibilem firmitatem Papalem?

LVTHERANI, itemque CALVINIANI, cæterique certatim, iunctim, ac mixtim in vnam feruntur ac rabiunt Papæ infallibilitatem. Plaustra iaciunt conuictorum, calumniarum, & mendaciorum. Potissimum tamen, quibus pugnant, Ratio est, & Historia.

I. EX RATIONE. 1. Canones docent, Papam non posse iudicari, nisi à fide deuiet: ergo potest deuiare.

A T, ij loquuntur de errore personali, non de iudiciali.

2. Si solius Papæ sit iudicium infall. ergo nil opus Conciliis.

A T, Non debet Media negligere Papæ ordinaria.

3. Cyprianus de Rebaptizandis hæreticis sentit contra Papæ sententiam.

A T, hæc solum fuit comminatoria, patet ex Aug. Vincentio. A peccato tamen ægrè excusatur Sanctus Cyprianus.

4. Conc. Africanum dicit, Concilium prouinciale minus posse errare, quam Papam.

A T, in iudicio Facti particularis; non autem Fidei.

5. Nilus ait. Potest Papa labi in alia vi-

tia: ergo & in hæresi: vt qui; Tit. 1. *Confitentur se nosse Deum, facti autem negant.*

A T, totum id ex natura, qua homo, potest Papa: ex gratia autem Assistentiæ S. Spiritus non potest in fide errare, nisi vitiosissimus foret.

II. EX HISTORIA congeruntur ab Lutheranis, & Calvin. &c. in Pontifices cum plures multa errata, peccata, &c. sed mendacia; quæ videre est apud Bellarmin. libr. 4. de Pontific. cap. 8. p. 67. usque ad 15.

QVÆSTIO XVI.

*Quis Summus & ultimus omnium in Ecclesia questionum Iudex?
An Scriptura?*

LVTHERANI, CALVINIANIQUE, & omnes Verbum Scriptum concludunt, penetrantque altius, ad vsque Interni spiritus sui cuiusq. Critirium: quin in cælum aspirant, ac Vltimum in terris Iudicem Deum esse vociferantur. Vide in Luthero-calvin. part. 1. quæst. 2. Quibus huc eorum adhaerentia firmamenta; Sed infirmata in Colloquio Ratisbonensi, Anno M. DC. I.

I. OBIE. Id vnicum solum est nomen Iudexque, quod nec Additionem patitur nec Detractionem (nisi à Deo) rerum pertinentium ad Religionem: Tale est Verbum Scriptum: Cui superadditas Traditiones nullas habuere Iudæi.

RESP. Contrariam Scripturæ Traditionem nullam, concedo: at Conlectaneam; nego. Nam ad Pentateuchum additus est Iosue, cæterique libri & Prophetæ de rebus religionis. Præter quæ Scripta habuerunt Traditiones: Vt remedium peccati originalis pro scemineo sexu, pro infantibus ante octauum præreptis circumcisioni; Item libros Moy-

Moyſis eſſe Moyſis : Et Sacerdotes legem explicabant iuxta literam ſcriptam, ſed & iuxta ſenſum traditum: illa, non hic, conſtabat cunctis.

11. OBIIC. Dominus, *Matth. 23.* iuſſit caueri Phariſeos.

AT, quoad Mores, non Doctrinam,

2. Sacerdotes mali erant.

AT, quoad Mores: nec omnes.

3. Caiphas errauit Pontifex, cum toto Synedrio.

AT, ſub paſſionem Chriſti expirabat illius Pontificatus: quòd Chriſtus eſſet verus Pontifex: alioquin Caiphas fuiſſet ſupra Chriſtum. Neque omnem poteſtatem amiſerat, ſed Summā; hic prophetauit: *Melius eſt vnum. &c.* Vnde Aaronicum Sacerdotium durabat adhuc ſecundum quid.

4. Aaron Pont. errauit vitulum conſtituendo. &c.

AT, peccauit vi coactus permittendo Vitulum; non definiendo. Summum tamen Sacerdotium erat in Moyſe, qui Aaronem conſecratur ut Sacrificaret: Et verò etiam Moyſes ſacrificauit *Exod. 29.* Itaque in hoc Summus erat Magiſtratus Eccleſiaſticus & Politicus. Aaron tamen Summus dicitur reſpectu uiceſſorum, quorum primus erat ſicut Petrus poſt Chriſtum primus & Summus ſequentium.

5. VRIAS Pontifex commiſit idololatriam aram renouando.

AT, error erat Facti, non Doctrinæ definiētis. Item erat perſonæ, non officii, aut Iudicii. Neque hoc implicat.

6. *Jeremia 6.* Omnes Sacerdotes errant.

AT, non vniuerſaliter accipi debet ſemper, quod ſonat vniuerſaliter.

7. Exempla Principum ſunt, qui ſuas reformationes inſtituerunt ſecundum Verbum Scriptum, uti normam.

AT, fuit id eis norma; principalis; ſed non ſola.

8. Deus punit omnes, qui à Scripto Verbo, quacunque intentione & modo, recedebant: ergo ſolum eſt norma: Ob tranſgreſſionem verò legis non Scriptæ nemo punitus vnquam eſt.

AT, illi puniti ſunt in actis ſuis Diſſentaneis à Scriptura. Alterum eſt falſum. Nam ante Moyſen per 2000. annos nulla fuit Lex Scripta: Item Inter Gentiles ab Orbe Cond. ad uſque Chriſtum fuit Eccleſia Dei aliqua; Lex autem ſcripta nulla: Vtrobique tamen puniti ſunt tranſgreſſores. Item, *3. Reg. 13.* Panes propoſitionis comedens punitur: non tamen in legem Scriptam peccarat. Item, Rechabitar traditam à Patre, non ſcriptam legem tranſgredi verentur. Item, Non omnia dogmata poſſunt è Scriptura deduci euidenter, remota Eccleſiæ Autoritate. Hinc, *Eph. 5.* dicitur, *Superedificati ſuper fundamentum Apoſtolorum: non ſuper Scripta Apoſtolorum: Adæquatam verò Eccleſiæ fundamentum eſt, Vox Apoſtolica docens.* *Matth. 28.* *Docete eos ſeruare omnia, qua præcepi: Reſtè: Sed non ſola: nam ea etiam, quæ docturus erat Sp. Sanctus. Si enim in Eccleſia eſſe debet ad quem offenſæ referantur; quanto magis ad quem res Fidei? Et teſtatori licet viuâ voce ad Scriptum teſtamentum addere: ſic & Apoſtoli, ſicut acceperunt, licet tradere voce viuâ.*

9. *Gal. 1.* *Si quis prædicauerit Euangelium aliud præter id. &c.* Y 2 AT,

AT, Aliud non sunt Traditiones illi consentaneæ. Et ibi *πάρα* significat *Contra*, sic Patres, vii. Rom. ult. *præter doctrinam*. Sic Erasmus.

10. Deut. 17. dicuntur Iuxta Legem docentes audiendi; non *extra*, vel *præter* eam. Et ibidem solum de politicis agitur.

AT, & Iuristæ *juxta Legem* decidunt, quando casum in Lege non expressum definiunt. *Juxta* enim denotat *Consentaneum quod Legi*, non *Dissentaneum*. Et ibi est mentio de omnibus causis: nam generaliter dicitur, *Inter causam & non causam*.

Quid quod Traditio sit Lex in cordibus scripta? Quod Deut. 4. 5. 12. dicta, non sunt ad scripta solum præcepta restringenda? quia Deus ait, *Nihil addes ad ea quæ Dixi*, non *quæ Scripsi*. Non dicitur, *Hoc tantum fac quod scribo*; sed *quod præcipio tibi*. *Omnis* itaque scripta *doctrina est utilis*, 2. Tim. 3. *ut perfectus sit homo*: Sed non sola est Sufficiens. Non igitur sola Scriptura omnium esse controuersiarum Iudex sufficiens potest.

Q V Æ S T I O. XVII.

*Iudex Summus & in terris ultimus
controuersiarum per Ecclesiam
an Papa?*

LUTHERANI & CALVINIANI quæ effatiant, quæstio præcedens aperuit: & patet in Lutherocalu. p. 1. q. 4.

SVASORIAS eorum Instantias nostris probationibus hic subiiciam. Alias repetere ex part. 1. q. 4.

AUTOR. Scripturam per se solam esse omnium Contr. Iudicem Non potest sic DOCEO. I. In omni Rep. bene ordinata Iudex est, necessarius præter

Legem Scriptam: Sed Ecclesia est non minus bene ordinata, quam vlla sit Politia. Ergo. Iudex verò est ideo necessarius, qui litem cognoscat; Legem explicans declaret sententiã latã; contemptores sententiã compellat. At hæc Scriptura per se non potest; quia non audit per se.

1. DICUNT. Audit Deus per Ministros; compellit per pium Magistratum. Ministerium est custos tabulæ, informans interpretando; non dominans conscientis prætoris pronunciando: Nec habens absolutam, sed restrictam ad Verbum Scriptum, potestatem interpretandi: Et quam diu sequitur illud, tam diu est infallibilis interpretatio.

AUTOR. Ecce; Ergo Scriptura per se non esse potest iudex; sed opus habet Ministerio interpretis. At huic non in omni controuersia Scripturam aliam Scriptura suppeditat; imò de aliquibus controuersis nulla vsquam est Scriptura: ut infra patebit. Quin & inter ipsos interpretes quandoque cooritur controuersia: quis definiet? Non Deus, quia inuisibilis: Non Scripturas, quia vel dubia est interpretibus, vel nulla suppetit: Non Ministri, quia dissentiant in sensu. Ergo alio opus Iudice infallibili, visibili, audibili. Vbi autem Iudex est fallibilis, ibi potest populus errare, errante Iudice. Imò debet errare: quia in re dubia tenetur populus, deposito dubio, sequi Magistratum; cetero qui foret is iudex sui Magistratus, & supra hunc, quod absurdum.

2. DICUNT. Non tenetur populus sequi Magistratum: quia hic non respondebit pro eo.

AUTOR. At, obedite præpositis vestris, H. b. 13. & subiaccet eis: ipsi. nim. permissi.

lant pro nobis tanquam rationem redderunt. Neque populus peccat, sequens in dubio Magistratum; secus, si in re expressè mala. Quia de illis habet mandatum parendi, etiam discipulis: Et de his præceptum plus obediendi D E O; quam hominibus.

II. P R O B A T I O. Nec solum Scriptum Verbum, nec ipse Sp. Sanctus, ut in eo loquitur, esse potest Iudex supremus. Nam huius est ita euidenter pronunciare sententiam ut victo, victoribus; constet. At hoc Biblia præstare nequeunt.

1. D I C V N T: Pronunciant euidenter, licet contumax non agnoscat. Ideo cæptum iam iudicium consummabitur in altero sæculo, ubi & contumax agnoscat. Nam & Iudæi contra Christum ipsum contumaces erant.

A V T O R. A T I Sic nulla posset hic finiri controuersia. 2. Iudæi sciebant se esse condemnatos ex parte Christi iudicis.

2. D I C V N T: Christus apud Iudæos sustulit officium partis, non Iudicis.

A T, falsum hoc.

III. P R O B. Iudex debet posse dirimere omnes lites religionis: at Scriptura sola non potest omnes. 1. Nequit definire, quod die pascha celebrandum: & de eo est articulus fidei, definitus à S. Victore, cum anatizatione Quartodecimanorum, ut hæreticorum: esseque cæpit creditu necessarium ac obseruatu, quod antè fuit liberum ex sola Traditione.

1. D I C V N T. Non licuit Victori liberam ceremoniam definire sub præcepto, ob Coloss. 2. *Nemo vos iudicet in parte diei festi.*

A T, ibi agitur de festis Hebræorum.

Q U A R O: An necessarium in Ecclesia seruare Traditionem de Pascha?

2. D I C V N T, Esse; non fidei ratione, sed Dispositionis Ecclesiasticæ, quam conuellere n. fas.

A T: Sic constat aliquod seruandum esse dogma, quod non est in Scriptura. 2. Euangelium Matthæi esse Matthæi est articulus fidei; ut, qui negaret, esset hæreticus. Sed huius dogmatis iudex non est Scriptura sola: Sicut nec illius: An sit Quintum Euangelium.

3. D I C V N T: Istius Ecclesia fuit iudex, iam testis est; hoc non agnoscat.

A T, remota Ecclesiæ Autoritate doceri è sola scriptura nequit: ergo Ecclesia est iudex. Hinc omnes hæretici prouocarunt semper ad Scripturam; nullus autem ad eum prouocat Iudicem, à quo scit euidenter sese condemnari: ergo Scriptura non sufficienter iudicat. Ut Phariis prouocantes ad Moysen, à Christo eos condemnari opuserat.

IV. P R O B. 2. Thess. 2. *State & tenete TRADITIONES;* quæ sunt præcepta ad fidem pertinentia: neque in Scriptura aperte, neque ex ea euidenter deducuntur, exclusa Ecclesiæ Autoritate. Si tunc licebat non obstantibus Scripturis, ad Traditionem remittere obligatos illi; ergo & nunc licet. Ibidem tempus Antichristi patefecit credendum, quod nusquam in Scriptura erat: Monet ne moueantur à Sensu Apostolico *neque per Scripturam, neque per Traditionem:* ecce diuersa duo.

4. D I C V N T. Res de aduentu Antichristi est de fide; non circumstantia temporis. Hæc tamen est tunc ab Apostolo designata, iam verò expletæ sicut Res ab Dan obliquè

2. 3. 2. p. 2

prædicta est, nunc verò resignata, factò ipso: ideo credi debet.

AT, iam expletam esse, iamque resignatam non est in Scriptura: ergo ali- quod dogma credendum, quod non est in Scriptura, nec evidenter inde de- duci potest: Ergo nec ea est vnica nor- ma seu Iudex. Idem est de baptizandis Paruulis: credendum est, nec tamen eu- identer ex Scripturis deduci potest: Imò contrarium, scilicet baptizandos solùm qui possunt Doceri. Sique analogiæ Circumcisionis sit standum, tunc octa- uo die baptismus dandus esset masculis, foemellis nullus. Idem est de non re- baptizandis hæreticis. Nam Augusti- nus non potuit id probare contra S. Cy- prianum, reposita Ecclesiæ autoritate. Hac stante lites Ecclesiasticas omnes fi- niuit Ecclesia, & damnauit hæreticos, vt sciretur esse damnatos: quod per so- lam Scripturam præstari nequiuuit.

QVÆSTIO XVIII.

*An Iudex omnium Absolutus sit
Ecclesia?*

LUTHERO-CALVINIANI iudicium om- ne tribuunt soli Verbo Dei scripto. Calvinus *Instit. lib. 4. c. 8. §. 2.* Idque doce- re nituntur ex Lege, Prophetis, Apostolis, acratione. Volunt autem Ecclesiam adstri- ctam Scripturæ iudicare, & Deum ipsum per hanc.

AUTOR. At Ecclesia non ad Scri- pturam limitatus solum iudex est; sed absolutus. I. Quia Ecclesiæ iudicio standum est absolutè: Cæteròquin nulla vnquam terminaretur controuer- sia: quod absurdum. Relinqueretur e- nim, post Iudicis sententiam, iudicium partibus.

DICUNT. Harum lis manet tunc ad iu- dicium Extremum; nunc tamen ex parte Rei, & Scripturæ, finita est. Neque enim absurdum est, lites durare inter Christum & dæmonem ad vsque finem mundi.

AT, interim pars neutra cognoscit se esse iudicatam à Scriptura; perstatque lis indeterminata & indiremta; Nec au- ditur Ecclesia, dum de Scripturæ mente disceptatur: quod absurdum. Lis Chri- sti & Satanæ est à Christo diiudicata, scitque Satan.

2. Ab Ecclesia, vt absoluto Iudice fer- tur sententia absoluta & clara, id est, vlti- ma. Sic omnes hæreses ac hæretici iudi- cati sunt & damnati, vt post latam senten- tiam alia nec data sit, nec expectata. Quia pronunciat Ecclesia ex officio & autori- tate absolutè. Hinc sententiæ eius sta- tim executioni mandatæ fuerunt, vt vlti- mæ, nulla disceptatione remanente. V. g. Patres iuxta Scripturam damnarunt Arium; non Scriptura; Huius enim sen- tentiam Ariani non clarè intellexerunt: alioquin non defecissent à fide. Plura supra part. 1. q. 4. Mihi tamen hic subiu- cienda videntur quædam

SVMMARIA DE IV- DICE DECISIO.

CVM IVDEx sit, qui inter partes fert sententiam; NORMA verò, secun- dùm quam ea fertur: Iudex Controuer- siarum, est Ecclesia; eius Norma, est Scri- ptura simul & Traditio: Secundùm hæc fertur sententia bifariam; Vel per Ponti- ficem, Vel per Concilia à Pontifice ap- probata: Et fertur *Infalibiliter.*

DOCETVR. I. EX OFFICIO Iu-
dicis

DICIS: Hic debet pronuntiare sententiam ita, ut uterque litigantium clarè intelligant sententiam latam, hic contra se; ille, pro se: Alioquin non desistent à lite. At Scriptura hoc præstare non potest: Ergo nec esse iudex potest. *Minor:* Quia Lutherani & Calvinistæ jam diu corrillantur de pœdobaptismo, de Veritate Eucharistiæ, de Prædestinatione, de Persona Christi: de Exorcismo; nec tamen inter eos diiudicat Scriptura, ut litigare desistant: aut utriusque sunt pertinaces contra ipsam.

II. EX SCRIPTURA docetur: In qua duo, 2. Cor. 3. *Litera occidens & sensus seu Spiritus vivificans*, teste S. Aug. serm. 70 de temp. At secundùm neutrum potest esse iudex.

I. NON SECUNDUM LITERAM. Quia hæc sola ducit homines in errorem; Nam occidit. **I.** Ita, 2. Cor. 3. *Cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum Iudæorum, solam literam spectantium, non sensum, id est, Christum non agnoscentium velatum sub ceremoniis.* Vnde exprobrat eis, Ioann. 5. *Scrutamini Scripturas: illa testimonium perhibent de me; & non vultis venire ad me.*

2. Ita multos hæreticos occidit *litera sola:* **1.** Ut Sabelliani ex hoc, Ioann. 10. *Ego & Pater Unum sumus:* inferebant Unitatem Personæ, non solum Essentiæ: negabantq; Trinitatem; sed Deum aiebant dici Patrem, quæ creavit omnia: Filium, quæ carnem assumpsit: Sp. Sanctum, quæ nos sanctificat: Indeque & Patrem passum, ac mortuum esse. **2.** Ariani ex hoc, Ioann. 14. *Pater maior me est,* scilicet absolute aiebant etiam quoad Diuinitatem. **3.** *Nicædeniæ* ex hoc, 1. Cor. 2.

Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei, ita colligebant: qui scrutatur, quærit; qui quærit, dubitat; qui dubitat, ignorat; qui ignorat, Deus non est: ergo Spiritus Sanctus non est Deus. At sensus est scrutatur, id est, omnia comprehendit. 1. Paral. 28. Corda scrutatur Deus. 4. Manichæi Nouum Testamentum Veteri contrarium esse docebant ex Litera; omisso sensu. 5. Pelagiani ex hoc Ezech. 18. Filius non portabit iniquitatem patris; negabant peccatum originale. At sensus asserit ita; Filius, qui non est particeps peccati, non portabit. &c. at posteri sunt Adæ peccati participes. **6.** Hæretici olim ex hoc, Ioann. 6. *Caro non prodest quicquam:* colligebant, quorsum ergo resurrectura credetur? Nulla igitur erit resurrectio. Calvinistæ verò sic: Quorsum daret Christus suam Carnem in Eucharistia; cum nil prodest? **AT,** ita *litera occidit:* ergo sensum specta: Si enim *Caro non prodest,* cur *Verbum Caro factum est?*

II. NEC SECUNDUM SENSUM Scriptura sola esse iudex potest.

1. Quia Scriptura, quoad sensum, sæpè obscura est, intellectuque difficilis: Ex quo multas nasci controuersias liquet experientiâ, ut ex fonte hæresium: Non igitur esse Scripturam iudex potest litigantibus de sensu. **1.** Quia clarè nequit pronuntiare sententiam, sic ut partes intelligant & acquiescant: licet alibi ipsa se explicet. Nam neque sic lites finiunt hæretici. Patet in Sectis hodiernis pugnacissimis. *Deinde;* Aliud est, Verba Scripturæ esse clara; aliud Sensum esse clarum: ista claritas pendet ex grammatica; hæc ex Sp. Sancti intentione.

Item

Item quem Scripturæ locum hi putant esse clarum, is obscurus est aliis. Quis dirimet?

2. Quia multorum locorum sensus haberi non potest aliunde, nisi ex Traditione. Vt Matth. 28. *Baptizantes eos in &c.* Siquis fingeret, non opus esse verbali pronuntiatione formæ illius: *Ego te Baptizo in &c.* sufficere mentalem intentionem; ex Scriptura conuincere nequiret: opus Traditione foret. *Item*, ex hoc Ioan. 3. *Nisi quis renatus in aqua. &c.* docemus necessitatem aquæ in baptismo; negant Caluinistæ contra nos & Lutheranos: Dein; qualitas aquæ non exprimitur vsquam: Quis dirimet? Traditio; non Scriptura. *Item*, In Cœnæ institutione etiam dixit, *Debetis alter alterius pedes lauare*: Hic non contineri præceptum; at contineri in hoc; *Commedite, & bibite*, asserunt nobiscum: Sed vnde docebitur? Ex sola Traditione: Ergo sola scriptura suimet sensus esse iudex nequit semper.

III. EX PARTE CONTROVERSIARVM docetur. Quia multæ sunt controuersæ religionis, quarum aut nulla, aut non sufficiens definitio ex scriptura sola peti potest: ergo alio opus iudicis. 1. *Vt*, Libros Tobie, Iudith, Sapientie Ecclesiastici, Machabæorum esse Canonicos negant Luthero-caluinistæ: Quia aiunt non sunt in Canone Iudæorum. En ex Scriptura docere nequeunt, sed ex Traditione Iudæorum; & Christianorum Traditionem respuunt, quæ docet esse eos Canonicos. 2. *Item* de Numero Sacramentorum nil Scriptura; at de septenario, Traditio est: Luthero-caluinistis tuus binarius vnde cõ-

stat? Non ex Scriptura, nec ex Traditione: & creditamen volunt. 3. *Item* vbi nomen Sacramenti reperient de Baptismo & Eucharistia in Scripturis? At de Matrimonio inuenitur. 4. *Item*, Vbi inuenitur Sacramenti definitio Lutherana: *Est promissio signo externo annexa*: aut Caluiniana: *Est ritus habens mandatum Dei, cui addita est promissio gratiæ*, id est remissionis peccatorum. At hanc annexam Cœnæ promissionem esse nequam dicit scriptura Doceant. 5. *Item* Exorcismos in Baptismo adhiberi possunt bene Lutherani; negant Caluiniani. Quis dirimet? Traditio sola; non Scriptura. 6. Et Caluinistæ plures in Baptismo ceremonias vsurpant; de quibus nil in Scriptura: Vt baptizandum coram populo ad concionem congregato: Patrini spondendum de intruendo infante: Nomen ei imponendum: symbolum esse recitandum, Pater noster, aliæque preces: pronuntiandam formulam. De his vbi in Scriptura? 7. *Item*, Lutherus vult, Infantes credere in Baptismo vi Exorcismi: Melancthon, vi Baptismi: Quis dirimet? Scriptura nequit. 8. *Item*, Baptizatos ab hæreticis rebaptizandos esse aiebat S. Cyprianus, negabat S. Augustinus, sola fuit Traditio. 9. *Item*, Vna an trinitum mersione baptizandum: 10. Sabbathum, an Dominica celebranda: 11. B. Maria materne Virgo. 12. Petrus fueritne Romæ Episcopus: 13. Symbolum fidei sitne Apostolicum & Canonicum: 14. In Veteri Testam. fueritne remedium peccati originis, pro scemellis &c. talia diiudicare nequit Scriptura; at potest Traditio.

IV. Pra-

IV. PRAXIS VETERIS TEST. docet. Pontificem non Scripturam esse Iudicem debere. Patet suprà: Vide *Bec. Manual. l. i. c. 5.*

V. PRAXIS NOVI TESTAM. docet idem. I. Circumcisio & legalium Christianis obseruanda? Decidit Concilium; non Scriptura; non Paulus & Barnabas: *Act. 13. 14. 15.* En & alias controuersias; quas Ecclesia determinare debuit; non potuit Scriptura. 1. Quartadecimanorum de Paschatis die. 2. Delapsis post Baptismum, an absoluedi. Negabat Nouatus damnatus anno 255. 3. De Trinitate, an tres realiter distinctæ sint Personæ? Negabat Sabellius; damnatus anno Christi 319. 4. De *opposita* æterna: quam negabat Arius; damnatus anno 325. 5. De Personis in Christo duabus affirmabat Nestorius, vnâ negans; dānatus an. 454. 6. Contrā Eutyches; dānatus ann. 454. 7. Duas in Christo voluntates fingebant Monotelitæ; damnati anno 679. 8. Spirit. Sanctum esse Deum negabant Macedoniani; damnati anno 383. 9. Baptismum validè datum repeti posse aiebat Marcion; damnatus anno 313. 10. Datum ab hæreticis repeti debere aiebat Donatistæ; damnati anno 313. 11. Solis naturæ viribus legem impleri posse aiebat Pelagius; damnatus anno 416. 12. Paruulos nasci in pecc. orig. esseque Baptismo abolendum negabant Pelagius & Coelestius; damnati anno 416 &c. Luthero-caluinistæ fatentur iustè damnatos: At facta est damnatio ab Ecclesia clarè, vt partes sciuerint lententiam; quam Scriptura nequirit ita clarè pronunciare; ac proinde necesse Iudex sola potest.

QVÆSTIO XIX.

Sitne Papa Iuridictio coercitiua, vs possit condire leges, obligare conscientias, punire transgressores?

LUTHERVS lib. i. de Captiu Babyl. c. de Baptif. ait: *Quis dedit Papa potestatem captiuanda libertatis nostræ, per Baptismum nobis donata? Cum nullus hominum habeat ius vni vs Syllaba constituenda super Christianum hominem; nisi fiat eiusdem consensu.* Similia & alibi. Idem factò monstrauit, cum anno 1520. Corpus Iuris Canonici publicè combustit in togo Wittenbergæ; testibus Cochleæ & Surio. Melanchthon docet idem in *Confess. Aug. art. 28. &c.* Itemque CALVINVS *Instit. l. 4. c. 10. 11. 12.*

Horum doctrinæ summa in tribus consistit. I. Non posse Papam, aut Episcopos vllam veram condere legem, quæ non sit expressè in S. Scriptura. Posse tamen ordinem disciplinæ constituere in aduendo templo, canendis Psalmis, &c. Sed neque hoc cū obligatione conscientiæ, nisi ratione scandali. II. Næc posse eos cogere Christianos ad seruandā Dei legē; nisi iudicialiter procedendo contra transgressores, aut monendo, incipandoue. III. Esse excōmunicandi potestatem, sed penes Ecclesiam, id est, Ministros populo consentiente? Sic omnes.

SVADENT istis. I. Matth. vlt. *Docentes eos seruare omnia, quacunque mandauit vobis, sc. mea, non vestra, mandata.*

2. Deut. 4. *Non addetis ad verbum, quod ego loquor vobis, neque minuetis ex eo. D. ut.*

12. *Quod præcipio tibi, hoc tantum facito. non addas; neque minuas, scilicet. præcepta.* 3.

Isa. 33. *Dominus Index, & Legisfer noster.* Iacob. 4. *Vnus est legislator & Iudex.*

4. Ies. 29. *Timuerunt me mandato hominis, & doctrinis.* Sic & *Matt. 15. Marc. 7.* 5.

2. Cor. 3. *Vbi Spiritus Domini, ibi libertas.* Gal. 4. *Qua libertate Christus nos liberauit.*

6. Christus antiquauit leges Diuinas cetero.

Z rcmo-

remoniales & judiciales: ergo minus voluit Humanas imponi, & plures, & grauiores istis iudaicis.

7. 4. Reg. 16. Altare alterum addiderunt templo Achaz & Vrias; at Deus id reprobavit: cap. 17. Samaritæ puniuntur à Deo immixtis leonibus, quod nouis ceremoniis conluissent Deum: cap. 21. Manasses peccauit, quod aras in templo extruxisset, contra præceptum Dei.

8. 1. Cor. 7. Vetat conscientias in hominum redigi: ruitutem: *Nam pretio emti estis, nolite fieri serui hominum. Si potes fieri liber, magis utare.*

9. Conscientia ad solius Dei pertinet forum: Nam homo non potest damnare ad inferos; ergo, nec obligare sub pœna damnationis.

AUTOR. Cùm omnis vera lex sit & directiua & coactiua; utpote quæ, ait Arist. 10. Eth. c. 9. *vim habet immediatè à Deo, vel mediatè*: Cùm homo quoque possit habere auctoritatem in conscientias subditorum sub peccato obligandas: quippe pater audiendus, ut Deus, est: Vnde Rom 13. *Necessitati subiecti estote, non tantum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Nam qui Potestati resistunt, Dei ordinationi resistunt.* Ideo, Eph 6. *Serui obedite Dominis. &c. sicut Christo.*

Idcirco in sua diœcesi Episcopus, Papam in orbe toto eandem habere potestatem in ferendis legibus semper creditum fuit; etiam ad actus per se indifferentes, faciendos necessarios.

L. Ut patet in suffocatis, ac idolothytis cauendis. *Act. 15.* Inque bigamis non ordinandis. *1 Tim. 3.* Sic & Vetus Script. Deut. 17. *Qui superbiert nolens obedire sacerdoti conperto, ex decreto Iudicis morietur.* 1. Cor. 4. *Quid vultis? in virga veniam?* id est, aiunt Chryl. & August. l. 3.

contra Parm. c. 1. in iudiciaria puniendi potestate? Hebr. 13. *Obedite Præpositis vestris.*

2. Traditio perpes probat idem. Nullum fuit vnquam Cœcilium, quod non aliquid præcipiat cum obligatione.

3. Ratio fauet. Quia Lex Euangelica sæpè nimis est vniuersalis, ut determinatione indigeat obligante item, ut Euangelium. Sic ex illo: *Qui mihi ministrat, &c.* fit lex: *Qui continere nolunt, non ordinentur.*

DICO AD I. At & Prælatorum mandata seruari mandauit Deus: *Qui vos audit, me audit.*

AD II. Verbum ibi est Decalogus, nec augendus, nec minuendus. Nam alia præcepta Iudæi multis additis reuocauerunt. *Vel*: Rem præceptam, seu opus, non duplicabit, seu minuetis: *Vel*: non comedetis duos agnos, cum vnus sit præceptus. *Vel*: Non corrupetis adendo, seu minuendo.

AD III. Vnus est primarius ac summus legifer; at & alii sunt subordinati qui à Deo iudicandi sunt, non à subditis.

AD IV. Mandata hominum sunt, quæ nec inspirante Deo, nec ab legitimo Magistratu facta sunt; & ea *Vel* diuina contraria; qualia *Matth. 15.* arguuntur. *Vel* inutilia ac vana; qualia tamen diuinis anteponebant Pharisei, *Matth. 7.* *Vel* bona, sed pluris æstimata, quàm diuina: de quibus ait *Matth. 23.* *Hæc oportet facere, & illa non omittere.*

AD V. Libertas Christiana est in tribus: A peccato: *Rom. 6.* A seruitute moralis legis, quæ pœnam minabatur, & gra-

& gratiam sufficiebat nullam; vti lex Christiana dat. A seruitute ceremonialium & iudicialium Moysis; Non à lege Prælatorum: nam *Obedite Præpositis. &c.* 1. Pet. 2. *Non quasi velamen habentes malitia libertatem.*

AD VI. Antiquauit; quia impleuit, vti figuras veritate præsentæ. Hebr. 7. *Translatio enim Sacerdotio, necesse est, vt legis translatio fiat, id est, mutatio non vt nulla foret lex.* Neque leges Ecclesiæ vniuersales sunt plures quatuor, de Festis, Ieiuniis, Confessione & Communione: ceteri Canones sunt particulares. Nec sunt graues; cum sint quædam determinationes iuris diuini ad tempora certa.

AD VII. Isti omnes peccarunt peccatum idololatriæ. Nam Achaz extruxit aram ad formam idoli in Damasco: Manassés Militiæ cœli, seu siderum: Samaritæ Babylonicam idololatriam miscuerunt cum Iudaismo.

AD VIII. Vetat seruari hominibus propter homines; sed Deo in hominibus. Ita Chryc.

AD IX. Conscientiæ pertinent ad solum Deum; vel quòd solus eas introspectat: vel, quòd sic legibus eas vinciat, vt sentiant se peccasse in transgressione. Hoc, non isto modo, etiam Magistratus obligat: Et quidem ad pœnam æternam, quatenus violatione legis humanæ Deus offenditur.

QVÆSTIO XX.

Eccunde sua Apostolis, Papa & Episcopis descendit Iurisdictione?

AUTOR. I. Iurisdictione Ordinis, ad Sacramenta administranda, vna

par, & communis est omnibus ritè Ordinatis in Clero, iure diuino, sic instituyente Christo.

II. Iurisdictione exteriori fori interioris, ad regendos Fideles in conscientiis, in actu signato, immediatè à Deo est, vt Ordinis collati; at in actu exercito, ab Episcopo, subditos suos alteri subiiciente. Ita, Eph. 4. *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam Prophetas, alios Pastores & Doctores. &c.* Quæ distinctio functionū, cum à Christo manat autore; mutari non potest, nec à Papa, sic, vt nullus sit vsquam Episcopus.

III. Iurisdictione exteriori fori exterioris ad regendos Fideles in foro exteriori, in Totam Ecclesiam. I. APOSTOLIS quidem data est à Christo immediatè: Ioan. 20. *Sicut misit me Pater; & Ego mitto vos.* Ita Cypr. l. de vnit. Eccl. Patet, Act. 1. in Electione Matthiæ. Et Gal. 1. *Paulus Apostolus, non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, & Deum Patrem.*

2. Itemque PAPA, sicut Petrus, à solo Christo immediatè suam in totum orbem, accipit Potestatem: quo de supra.

3. EPISCOPORVM autem hæc auctoritas Iurisdictione descendit immediatè à Papa. 1. Teste figura. Num. 11. Deus auferens de spiritu Moysis, dedit LXX. senioribus; non diminuens, ait S. Aug. *quest. 18.* sed deriuans. 2. Regimen Ecclesiasticum cum sit Monarchicum, vt parte 1. liquet, omnem in Vno reside-re Auctoritatem necesse est, inque alios ab vno deriuari: vt à capite in membra, ait Cypr. l. de vnit. Eccl. 3. Si Deus eam immediatè conferret Episcopis Iurisdictione.

tionem, æqualem haberent omnes; sicut illam Ordinis: Foretque de ea quid in Scriptura: Nec Papa eam mutare vel adimere posset: At nihil horum est: ergo. Quæ obiciuntur Vide in *Bell. libr. 4. de Pontif. c. 24. 25.*

Q V Æ S T I O XXI.

An Papa habeat aliquam Jurisdictionem temporalem?

LUTHERANI, ut Magdeburgenses *Cent. 1. l. 2. cap. 4.* inter notas Anti-hæresi referunt duos quos gerit Papa, gladios. *Cent. 8. 9. 10. 11. cap. 10.* Papas de iurisdictione peracerbè castigant. Item que BRENT. vs in prolegomina contra Petrum Soto. Petrus Martyr *inc. 13. Rom.*

CALVINUS *Instit. lib. 4. c. 11. §. 8. 9. &c.* duo cum Lutheranis asserit. 1. Papam ex iure diuino nullam habere temporalem potestatem tum Dominiorum, tum Principum. 2. Non licuisse Papæ & Episcopis accipere dominia, vrbesque. &c. quas habent; esseque possessionem mero latrocinio paratam.

SVADENT istis. 1. Quia, *Matth. 20. Reges gentium dominantur eorum: vos autem non sic: Significat Pastoris officium & Principis res esse magis distinctas, quam ut in unum hominem coire queant. Quod Moyses utrumque sustinuit, raro id miraculo factum est. Vbi autem certa forma præscribitur, Civilis gubernatio ei relinquatur, Sacerdotium iubetur fratri resignare. Et merito, est enim supra naturam, ut unus homo utrique oneri sufficiat.* 2. Quia *Luc. 12. Quis me constituit Iudicem inter vos? q. d. doctor sum, non rector. Act. 6. Non est æquum nos relinquere Verbum Dei, & ministrare mensis.* 3. Quia *Bern. l. 2. de Confid. Forma Apostolica hæc est: Interdicitur dominatio; indicitur ministratio.* 4. Quia, *2. Tim. 2. Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.*

AUTOR. Papa non est Dominus

totius orbis. I. Non Absolutus. 1. Quia Petrus solas Oves commisit; at infideles non sunt oves. *1. Cor. 5. Quid mihi de his, qui foris sunt indicare?* 2. Dominus in lib. arbitrio, non in fide fundatur. 3. Nec Episcopi sunt Domini vrbum; nec orbis Papa: teste Alexandro III. Quippe nec Scriptura, neque Traditio est de Clauibus regni terreni.

II. Nec directè est iure diuino vllius loci Dominus Papa, Quia Christus, cuius in terris Vicarius est Papa, regnum temporale non habuit hæreditario: nisi Sceptrum Davidis defecerat: Nec electione populi, nã *Luc. 12. & Ioan. 6.* fugi eligi: Nec iure belli: Nec donatione. Quia, *Ioann. 18. Regnum meum non est de hoc mundo.*

III. Papatamen habet orbis Dominium indirectè, scilicet in ordine ad bonum spirituale: Ob quod potest regna transferre; leges Regum abrogare; sed incidenter, non ordinariè; si derogent Bono spiritali. 1. Quia potestas civilis est subiecta spiritali, ut caro spiritui. Ob fines; quia felicitas temporalis subordinatur æternæ. *Eph. 1. Faciuntque Clerus & Populus vnum Corpus & Ecclesiam.* 2. Petro, *Ioann. vlt. data potestas est triplex: Arcere lupos: Arietum imperus cohibere: pabula ouibus præbere.* Si ergo è Principe oue lupus eundat, aut tyrannicè arietet in oues; expelli potest. 3. Exemplis liquet. *Ozias, 2. Paral. 26. regno cedere iussus ab sacerdote, ob lepram: hæresios indicem. Atalia iussu Ioiadæ Pont. occissa ob cultum Baal, &c. Vide Bellarm. libr. 5. de Pontif. cap. 8.*

IV. Non pugnat cum Verbo Dei cun-

eundem esse Principem & Ecclesiasticum, & Politicum. I. Quia, *Gen. 14.* Melchisedech fuit Pontifex & Rex. Item, *Exod. 18.* Moyses. Item omnis Primogenitus, teste *S. Hieron. in 99. Hebr.* 2. Ratio. Pax & bellum magis pugnant quam temporalia & spiritalia: at vnus Rex præesse potest rogatis & armatis: Quid nî & Episcopus? Machabæi erant & Pontifices & Duces. Itemque Heli.

RESPONDEO nunc AD I. Prohibetur tyrannicum dominium Christianis omnibus, non solum Ecclesiasticis. Moyses verò permansit Pontifex & Rex; quia deposuit Aaronem, & suffecit Eleazarum. *Num. 20.* Idque multo exemplo, non raro. Ita *August. 9. 23. in Lex.*

AD II III. IV. Monentur isthic Pontif. & Principes ne minutis ac vilibus misceantur, cum iactura maiorum ac meliorum: Cuius Moysen Iethro monebat: *Exod. 18.* S. Bernardus autè loquitur de eo, quod Pont. vt Pontifex, habet ex Institutione Christi. Vnde ait, *Esto, vt alia quacunque ratione ista tibi vendices; sed non Apostolico iure. Nec enim ille tibi dare, quod non habuit, posuit. Negotia porro secularia sunt parare viduum, negotiari, &c.*

IV. DE ANTI-CHRISTO.

QVÆSTIO XXII.

Antichristus qualis erit, verus Homo?

LUTHERANVS Wolfgangus Musculus in *Locis c. de potest. Minist.* vult vocem ANTI significare Vice, proinde Antichristum esse Vicarium Christi. Sic & Magdeburgenses *Cent. 1. l. 2. q. 4.*

AUTOR. A'vri significat simpliciter contrarium alteri in Sede & dignitate. I. Patet ex etymo, quod oppositionem sonat: Vicarius autem non, sed subordinationem sub alio. 2. Cum quæstio hæc sit Fidei, è S. Scriptura decidi oportet, sicque capi vocem Antichristus, vt in Scriptura describitur: scilicet, 2. Thef. 2. dicitur is, qui extollitur super omne, quod dicitur Deus. 1. Ioann. 2. Qui negat Iesum esse Christum. Quique, Matt. 24. dicat, se esse Christum. Quod non est esse Vicarium; sed inimicum æmulum. Ita Henr. Stephanus, (licet sit Genuensis Calvinista;) in Thesaurò græcæ linguæ.

II. VERUS ERIT HOMO. I. Nam, 2. Thef. 2. dicitur Ille Homo peccati. Dan. 7. Ecce oculi hominis erant in cornu isto, & os loquens in gentia. 2. Dein verè morietur; at mors vitam præsupponit. Et Dominus Iesus interficiet eum spiritu oris sui. 2. Thef. 2. Vnde, Apoc. 19. Bestia & Pseudopropheta eius vni missi sunt in stagnum ignis; vt Dathan. 3. Ad hæc, Qui generatur & nascitur; (vt è familia Dan Ille Homo peccati) is verus homo est.

III. Non erit dæmon incarnatus; et si dæmonis domicilium: teste *Damasco l. 4. cap. 27. Beda, Hieron.* Quia creatum suppositum nequit alteri naturæ se hypostaticè adunire.

Dicere, Formandum virtute dæmonis absque semine humano, è sola muliere; erroneum est. Quia id nequit dæmon absque causis secundis.

Dicere, Formandum ab succubo & incubo, mediate humano semine raptō; incertum est; etsi non erroneum, nec impossibile. *Bellarmin. libr. 3. de Pontif. cap. 12.*

QVÆSTIO XXIII.

Antichristus an erit Vnus homo certus ac singularis?

LVTHERO-CALVINISTÆ: I. Vt **MAGDEBURGENSES Cent. 1. l. 2. c. 4.** Docent Apostoli, Antichristum non fore unam personam tantū, sed integrū regnū, per falsos doctores in Templo Dei praesidentes, in Vrbe magna, operā diaboli. 1. Nam 2. **Theff. 2.** *Mysterium iam operatur iniquitatis. Vbi Beza: Dent mihi quempiam, qui à Pauli saculo ad diem vsque iudicii superstes maneat.*

2. **BEZA. Dan. 7.** Nominibus bestiarū Vrsi, leonis, pardis, intelliguntur regna, quorum quodque multos Reges continet: Ergo & 2. **Theff. 2** per hominem peccati intelligitur quoddam Corpus tyrannorum, non vnus singularis. Vt 1. **Ioan. 4.** *Omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est; & hic est Antichristus; & nunc in mundo est.*

3. **CALVINVS in 1. Ioan. 2.** Sponte errant ac delirant, qui Vnum credunt hominem, fore Antichristum: quia Apostasia, de qua 2. **Theff. 2.** est generalis defectio, quæ vnus facit Corpus & regnum.

AUTOR. Vt vox **CHRISTVS**, iam pro **IESV** solo, iam pro quocunq; ipsius Christi simili accipitur; ita & vox *Antichristus* capitur Propriè pro Vno singulari certo Christi hoste; Communiter, pro quocunq; Christi aduersario. 1. **Ioan. 2.** *Antichristus venit;* Communiter accepta voce: *Licet nondum venerit, de quo audistis, vt indiuiduo: Attamen Antichristi nunc multi sunt.* Sic 1. **Ioan. 4.**

Omnis spiritus, &c. Vt igitur mysterium pietatis Christi coepit operari ab initio mundi in Sanctis: ita Antichristi in impiis.

2. Vnus tamen propriè dictus Antichristus erit.

I. Quia sibi Vni Christus opponit Vnum, **Ioan. 5.** *Ego in nomine Patris mei veni, & non recepistis me: Si alius venerit in Nomine suo, illum recipietis.* Calvinus hic & **Muculus** id de falsis Prophetis vniuersis accipi volunt. 1. At contra, Patrum consensum, **Chryf. Cyril. Amb. Hier. Aug.** 2. Dein; hic personæ personam opponit; non regno regnum, Iudæi quoq; nunquam receperunt Patrem pro suo Christo. 4. Iam ante Christum plures Pseudoprophetae venerant, venturique erunt; Vnum tamen certum designat.

II. 2. **Theff. 2.** *Nisi reuelatus fuerit ò ἀνοραπ τῆς ἀμαρτίας, ò ἡὸς τῆς ἀσελείας.* Ecce ille homo, ille filius perditionis, scilicet singularis. Sic & 1. **Ioan. 2.** *ἤρξαται ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἐρχεται: καὶ ἄντιχριστοί, &c.* En ibi, non hic, articulum.

III. **Dan. 7. 11. 12.** agi de Antichristo docent S. Patres; & dant Calvinus ac **Magdeb.** At 1. *Rex vnus* vocatur ibidem, non *regnum vnus*: 2. Et fatetur Calvinus intelligi Antiochum. At hic vnus erat; & vnus præsignatus Antichristum: teste **Cypr. Hieron. ibid.** 3. Et **Apoc. 17. & 17.** is Danielis Rex dicitur decem Reges terræ subacturus, & solus semiquatuorannis regnaturus. Sic & Patres.

IV. Antichristus proponitur in S. Scriptura vt signum certum immedia-

tè ex

tè extremo Iudicio antecessuram.

RESPONSIO hinc liquet ad obiecta Magdeburgensium, Beze, & Calvin.

QVÆSTIO XXIV.

Antichristus an iam aduenerit?

LUTHERVS in supputatione temporum ait, Antichristum aduenisse cum gladio spirituali post annu 600. cum Phocas Papam vocauit Caput Ecclesiarum. Cum Temporalis vero, post annum 1000. Vltimumque Patrem fuisse vult Gregorium VII. Sic & Bilader. At Magdeburg. Cent. 6. c. 1. clamant Gregorium præ omnibus adlaborasse ad Antichristum introducendum.

II. Samofateni noui in Hungaria & Transyl. volunt, vero Christo abolito Romanum Antichristum protinus introductum fuisse, fecisseque Deum trinum, & Christum bium.

AT, 2. Theß. 2. Antichristus, cum venerit, seipsum faciet Deum, non alium. Et Christus ait, Matt. 16. prædixit *Porta inferi non præualebunt aduersus* Petram suam.

III. Ilyricus ait Antichristum venisse sub annum 412 cum Rom. Imperium coepit inclinare.

AT, Logi: IV. Similesque sunt & Chytræi: Negantis tamen Flacco suo, duraturum eius regnum 1260. annis. Quia sic constaret finis mundi.

V. Henr. Bullingerus ait Antichristum apparuisse anno 763. Quia Apoc. 13. nomen Bestiæ, est numerus 666. quæ addeat annos 97. Scriptam Apocalyp. sin integros à Christo nato, erunt anni 763.

AT, Apoc. 3. dicitur is numerus esse nominis, non temporis: vt S. Irenæus exponit.

VI. Wolf. Masculus vult sub annum 1260. Quia S. Bernardus (serm. 6. in Psal. 90. post Ecclesie vitia & persecutioes recentissimas ait: *supersit, ut reueletur Homo peccati.*

AT, nuga hæc.

Orthodoxos varia varios fuisse opinatos. Vide Bell. l. 3. de Pont. c. 3.

AUTOR, Necdum venit; nec tem-

pus Aduentus sciri potest. Patet è signis aduentum Christi secundum Antecedentibus, Comitantibus, & Sequentibus.

I. Quia Euangelium nondum vbique prædicatum est; ceu prædictum *Matth. 24.*

II. Nondum Imperii venit omni moda desolatio, prædicta *Daniel. 2. & 7.*

Nec in decem id regnâ diuisum tenetur ab vno. III. Necdum venerunt Helias & Enoch. Apo. 11. *Dabo duobus testibus meis, & prophetabunt diebus 1260.*

Helias ludæis, *Malach. 4.* Henoch Gentib. *Ecc. 44.* Qui XXX. diebus ante finem Antichristi necabuntur.

IV. Nondum iuge Sacrificium est sæuissima illa tribulatione sublaturum; ceu prædictum, *Matth. 24.* & vt *Apoc. 9.* Tuba sexta significat.

Tuba quinta forsitan est Lutheri caluinismus. V. *Daniel. 7. & 12.*

Apoc. 12. Antichristus regnabit solum mensibus 42. hoc est dies 1290. Helias autem & Enoch diebus 1260. prædicabunt.

VI. Antichristi aduentus erit paulò ante consummationem sæculi, *Matth. 24. & 1. Ioan. 2.* *Apoc. 12. Beatus, qui expectat ad illos dies, scilicet. 40 post necem Antichristi.*

QVÆSTIO XXV.

Antichristi Nomen, Character, Generatio, Sedes, Doctrina, &c. quæ, qualia?

ITA est Apoc. 13. *Faciet omnes. &c habere Characterem in manu, aut in frontibus suis. &c. aut nomen bestie, aut Numerum nominis eius 666.*

I. Bullingerus vult designari tempus aduentus, mortisue Antichristi: Mahumetri autem alii.

AT, Ioannes loquitur de numero nominis; & viuentis bestie; non mortuæ.

102. 2. Chytræus nugatur in numero
nominis λατρίῃ: Se fallunt alii Ca-
tholici aliter.

Vera est sententia fatentium se igno-
rare nomen Antichristi. Vt Irenæus l. 5.
Nec dici posse nomen; quia plura sunt,
quæ dictum numerum habent: inque
multa incidunt incommoda, qui de no-
mine scrutantur. Sicut enim IESVS no-
men Christi notum fuit, cum venit; at
prius ignotum: ita & Antichristi est, e-
ritque. Vnde Marloratus Calvinista in
Apoc. 13. *Loci huius tot sunt expositiones,
quot expositores; quo apparet obscurissimum
& anigmaticum esse.*

II. LUTHERANI Characterem Antichristi esse
volunt signum obedientiæ sub Papa: ut est Bullingeri
Votio chrisimatis: Bilandro Professio fidei Romanæ:
Chytræo iuramentum fidelitatis factum Papæ: aut
Vitiatio sacerdotalis; aut Adoratio Sanctorum, Eucha-
ristia, Missæ funebres &c.

AVTOR. At, Apoc. 13. de Vnico dici-
tur Characterem numeri & nominis: 2.
Communi omnibus: 3. In dextera,
aut frontibus. 4. Nequis possit eme-
re aut vendere, nisi habeat Characte-
rem istum.

Quæ autem sectarii esse characteres
dicunt, ea ab origine Christianismi di-
manarunt ut sanctissima.

III. LUTHERO-CALVINISTÆ. Papa
est Antichristus.

AVTOR. At Antichristi origo id re-
futatur. Nam hic oriundus erit ex Iudæis
Iudæus, circumcisus, & sabbatizans
saltem ad tempus. Ira S. Patres ex Io-
ann 5. *Ego veni in nomine Patris mei.* &c.
Et Iudæi cum ut Iudæum recipient in
Messiam. Talis autem Papa nunquam
exitit, nec pro Messia habitus fuit. Quia,
Caput Orbis cum sit, eum appellant
*Caudam orbis per despectum, proque eo
ut hoste orant,*

IV. LUTHERO-CALVIN. Roma sedes
est foliumque Antichristi. 1. Quia Apoc. 17.
est purpurata Meretrix, sedens super 7. col-
les. 2. Sulfurus est, 2. Thess. 2. *in Templo
Dei ibidem.*

AVTOR. Ierosolyma sedes erit An-
tichristi. 1. Quia, Apoc. 11. hic Elias
& Enoch cum eo depugnabant, occiso-
que iacebunt in plateis civitatis magna, quæ
dicitur Sodoma, ubi est Dominus eorum tra-
cifixus. At Ierosolyma vocatur Sodoma
Isa. 1. 2. Quia, Apoc. 17. Roma dele-
bitur ab Antichristo paruulo cornu, ce-
rincturo decem regna. 3. Quia, 2. Thess.
ita ut in Templo Dei sedeat, scilicet Sala-
monæo: quod solum in Scriptura
appellatur. Ita S. Patres.

AD I. DICO. Beda, Rupertus &c.
purpuratam meretricem esse dicunt
mnem diaboli civitatem, quæ sæpe Babel
Babylon vocatur. 2. Tertull. & Hierony-
mus intelligunt Romam idola colentem.
Nam de iam Christiana sic scribit Irenæus
contra Iovin. *Scriptam in fronte blas-
phemiam, Christi confessione deletam.* Iude-
eam odit Antichristus.

AD II. In Templo Dei sedebit, vel Sa-
lomonæo, vel in Ecclesia Dei; sed ut De-
us. At ibi nullus Papa sedit; nec re-
quam, ut Deus.

V. DOCTRINAM Antichristi Lu-
thero-calvinistæ nobiscum ponunt
quatuor: 1. Christum negabit: 2.
Se esse Christum asseret. 3. Deum
quoque te esse. 4. Deos abolebit om-
nes: Sed sequius hæc exponunt.

I. Negabit Christum, non verbis, nec pe-
lam; sed opere, & specie Christianismi con-
rumpet doctrinam de Sacramentis: &c. In
Calvinus Instit. l. 4. c. 7 §. 25. *Nec Christi
nec Ecclesia nomen abolebit; sed potius Christi*
pra-

prætextu abuteretur, & sub Ecclesia titulo, velut larva, delitescet.

Magdeburg. Cent. 1. lib. 2. c. 2. Ita, ut constet doctrinam Christum profitente, sed tamen eius Meritum, & officium abnegante. &c. Ostendet, Christum integre nos redemisse, & salvasse; sed propter nostra bona opera etiam aliqui ad salutem nos conferre.

I. Se faciet Christum, & Deum, nõ verbo; sed opere. Magdeburg. ibid. Ostendet se pro Deo, ut qui sit Christi Vicarius, & Caput Ecclesia; & possit fingere atque resurgere articulos fidei.

III. Deos & idola non reiiciet, sed palam adorabit.

AUTOR. I. Christum negabit, eiusque Sacramenta proculcabit. 1. Quia Iudæus, Iudæorumque Messias Christum minime prædicabit. 2. Cum non sint duo Christi, verum neget necesse est, seque Christum faciet. Vide 1. loa. 2. Quis mendax, nisi qui negat Iesum esse Christum? Et hic est Antichristus, scilicet simpliciter & excellenter; at hæretici sunt Antichristi secundum quid, ut eius prodromi. 3. Ita S. Patres. At Papa nec Christum negat, nec eius doctrinam depravat, nec Sacramenta proculcat. Ergo

II. Antichristus se esse Christum asseret verbo & facto; non autem Christi ministrum. Ioann. 5. Si ALIUS venerit in nomine SVO, illum recipietis. At Papa venit in nomine Christi, Servus servorum Christi: ergo non est Antichristus.

III. Se, seipsum faciet Deum: 2. Theff. 2. Ita, ut in templo Dei sedeat, ostendens se tanquam sit Deus. Sic S. Patres.

IV. Nec verum, nec falsum patietur Deum vllum, aut idola. 2. Theff. 2. Quia extollitur supra omne quod dicitur Deus, aut quod colitur. Ita & S. Patres, Daniel. 11.

Deum Patrum suorum non reputabit, nec quenquam Deorum curabit; quia adversum uniuersa consurgens idola. Deum autem Mazarini colit auro. &c. scilicet diabolium; vii magus: aut seipsum exciratis sibi aris & templis. At procul hæc à Papis, ut & Antichristianismus ipse.

V. Antichristus obscure natus arte regnum Iudæorum inuadet. Daniel. 11. 2. Reges tres Ægypti, Libiæ, Æthiopiæ armis expugnabit. Daniel. 7. & 11. 3. Alios VII. Reges subiget, euadetque in Monarchâ orbis. Ita Patres. 4. Proculus orbem miscebit uniuersum, ut Gog cum suo Magog, Apoc. 20. At procul à Papis talia: ergo.

SVMMA BREVIS.

LVTHERO-CALVINISTÆ quatuor asserunt; Antichristi Aduentum, Tempus, Personam, Notas.

I. Aduenisse volunt constare sibi ex Scriptura. 2. Theff. 2. Mysterium iam operatur iniquitatis. 1. Ioan. 2. Antichristus venit: & nunc Antichristi multi facti sunt. 1. Ioan. 4. Hic est Antichristus, de quo audistis, quoniam venit, & nunc iam in mundo est.

II. Quando aduenit? Variant. 1. Lutherus in supput. temporum & alii; post annum 600. sub Phoca. 2. Bullingerus præfit in Apoc. & alii, sub annum 763. 3. Mose illus in Locis, Tit. de Eccl. post tempora Bernardi. 4. Alii aliud dant tempus.

III. Quis Papa fuit primus Antichristus? Centuriatores Cent. 6. c. 1. Chytræus, &c. Gregorius Magnus, homo pessimus.

IV. Papa Rom. est Antichristus. Quia omnes NOTÆ Antichristianæ in Scriptura fundatæ, illi conueniunt: Quæ sunt: 1. Deficere à vera fide. 1. Theff. 2. 2. Sedere in templo Dei. ibid. 3. Ostendere se tanquam Deum: ibid. 4. Extollere se supra omnem

Aa omnem

omnem Deum: *Ibid.* 5. Negare Christum: 1. *Ioann.* 2. 6. Falsa edere miracula: 2. *Theff.* 2. 7. Imprimere subditis characterem: *Apoc.* 13.

AUTOR. I. Antichristus proprie dictus, *homo peccati*, & *Filius perditionis*, nondum venit.

1. **QVIA**, Cyril. Catechesi 15. *Veniet, quando impleta fuerint tempora Rom. Imperii.* Sic & S. Patres. Chryf. in 2. *Theff.* 2. *Quando sublatum fuerit Rom. Imperium.*

1. Sic Scriptura, *Dan.* 2. Statuæ caput, Chaldæorum; pectus, Persarum; venter Græcorum; Pedes, Romanorum regnum designabat. Tibiarum digiti decem, in quibus statua desinebat, notabat Regnum Rom. in X. Reges fore diuidendum; coque euertendum. *Dan.* 7. Idem significat quatuor bestia, *Apoc.* 17. Bestia septiceps, cum X. Cornibus. 2. Sic Traditio apud S. Hier. in *Dan.* 7. Nec antè veniet Antichristus, quàm venerit **DISCESSIO**, id est, vel Apostasia à fide; vel euersio Rom. Imperii.

2. **QVIA** Venient prius duo testes. 1. *Amicti sacco*: 2. *Prophetabunt diebus 1260.* 3. *Habebunt potestatem claudendi cælum, ne pluat; & conuertendi aquas in sanguinem, & percutiendi terram omni plaga.* 4. Post 1260. dies Antichristus occidet illos; 5. Corpora eorum iacebunt inhumata Ierosolymis triduo cum semidie. 6. Post hos rediuiui ascendent in cælos. 7. Moxè terremotu pars vrbis tertia corruet, occisis 7000. hominum. Ista *Apoc.* 11. At hi duo testes nondum venerunt: ergo nec Antichristus. Sectarium eos putant esse Hufs, & Lutherum, &c. alii mystica de iis vanè comminuntur.

II. **Papa Rom. non est Antichristus.** 1. Quia Antichristus non veniet, nisi everso prius Imperio Rom. 2. Quia occidet duos illos Testes: hoc nullus Papa fecit. 3. Antichristus regnabit semiquatuor annis tantum: *Dan.* 7. *Per tempus, & tempora, & dimidium tempus, Apoc.* 11. *Mensibus XLII. seu diebus 1260.* 4. Antichristus ab Iudæis pro Messia recipietur: Ita S. Patres, ex Ioan. 5. *Si Ilius venerit in nomine meo, illum recipietis.* 2. *Theff.* 2. *Operationem erroris, ut ordant mendacio.* 5. Antichristus faciet ignem descendere cælo: *Apoc.* 13. Ista nulli Papæ conueniunt. Ergo.

DICO AD I. Pugnans Sectarium Scripturis. Nam illa si probarent aduissè Antichristum; probarent venisse tempore Apostolorum, cum ea scribebantur: At hoc negant iidem. *Dicitur* Scripturam non intelligunt: nam *Mysterium iam operatur. &c.* loquitur de Nerone, typo Antichristi. Alia duo ex Ioanne loquuntur de hæreticis tunc ortis qui erant prodromi Antichristi, & generatim, non speciatim, dicuntur Antichristi. Ita S. August. aliique Patres.

AD II. & III. Sectariorum illudium est eorum falsitatis indicium; & veritatis nostræ præsidium.

AD IV. I. Econtrà, Sectarium desciuerunt à fide; quia negant purgatorium, Missam, &c. quæ affirmant Scripturæ & S. Patres. &c.

AD 2. Ergo Papa sedet in Templo Dei, seu, Ecclesia; foris, Sectarium. Sed S. Patres per Templum intelligunt illud Ierosolymitanum; non Ecclesiam; iuxta *Dan.* 7. v. 27.

AD 3. Papa ostendit se pro *Visibili*
Capit-

Capite, non tanquam Deum.

AD 4. Præsidere Ecclesiæ toti, non est extollere se supra Deum.

AD 5. Corruptere doctrinam de Mediatore, est negare Christum: at corruptant eam Sectarii, non Papa.

AD 6. Miracula facit Deus; non Papa, non homo.

AD 7. At Sectarii dissentiunt in hoc, quid sit character.

Balingier vult esse Chrisma: Bibliander, professionem Fidei Rom: Chytræus, esse iuramentum Papæ factum, vntionem Sacerdotum, statuarum venerationem.

AT Character esse debet 1. Communis omnibus; 2. Posse imprimi in quocunque membro: 3. Ut nemo possit negotiari non habens eum; hæc verò istis non conueniunt.

Cum igitur Papa non cõueniant dicte 7. Notæ: Cũ etiam Ecclesia toto orbe dispersa errare non possit; & hæc Papam negere esse Antichristum: ergò nec is esse potest. E contra: Omnes hæretici sunt præcursores Antichristi; Lutherocaluinistæ sunt hæretici: ergo.

IV. DE CON- CILIIS.

QVÆSTIO XXVI.

*Cuius sit indicere Concilia, & cur?
Papa, an Imperatoris?*

LUTHERVS lib. de Concil. *Ideo vocantur Concilia Generalia, quia ab vniuersali omnium Domino Imperatore cogebantur.* Molinæus infert; Idcirco Conc. Trid. non est recipiendum, quia à Pa: a, non Imperatore, in hunc fuit. Sic & Liber Professatium, cui non comparuerint in Concilio. Sic quoque

CALVINVS *Instit. l. 4. cap. 7.* Illyricus *Cent. 4. c. 7.* Brentius. &c. ex aucto suo Nilo, *lib. de Primatu Eccl.*

Quia, prima Conc. Generalia sic indicta sunt ab Imperatoribus. Id quod inductio docet. 1. Nilus quia Leo I. epist. 42. supplicat Theodosio, vt iubeat intra Italiam prouinciale conuocari Concilium.

2. MAGDEBURGENSES; quia Liberius concessit, esse in potestate Imper. conuocare Concilia.

3. Molinæus, Quia S. Hier. ait: *Dic, quis Imperator inseruit hanc Synodum conuocari?*

4. Quia simul cœperunt & esse Imperatores Christiani, & cogi Concilia post annum 300.

AVTOR. Solius est Papæ Roman. Generalem indicere Synodum. I. Quia Concilia non sunt legitima, nisi in Nomine Christi congregata: vt assentit Calvinus *Instit. 4. c. 9 §. 1. & 2.* Atqui in Nomine Christi congregari, est *Au' horitate Christi* congregari. Patet similibus è locis: Vt Matth. vlt. *In nomine meo demonia eiciunt.* Ioann 5. *Ego veni in nomine Patris mei.* Matth 7. *Nonne in nomine tuo Prophetauimus?* Apertissimè Act. 4. *In qua virtute, aut in quo Nomine hoc fecistis?*

DICIT CALVINVS. *In nomine Christi congregari esse congregari sic, vt præsideat Christus solus.*

AT 1. Hoc nusquam in Scripturis est. 2. Nemo id discernere potest, an Christus præsideat; nam omnes pseudo-synodi affirmant è S. Scriptura se promerere omnia, ex sese nihil. 3. Christus visibilem sui præsentiam ablaturus Ecclesiæ, Petro non Tiberio dixit: *Pasce oues meas:* ac Præsideas quoque; *Et tu confirma Fratres tuos.*

Aa 2 II. II.

II. Illius est indicere Concilia Generalia, qui possit omnes per orbem ex officio cogere: Vt Papa, non Imperator potest. Quia maior est orbis Christianus, quam Imperium, &c.

III. Illius est indicere Generalia, sine cuius Autoritate nequeunt celebrari: Atqui Apostolicus Canon est, in Niceno innovatus: *Solius Romani Episcopi est celebrare Concilia.* Vnde Concil. Calcedonense vetuit Dioscorum Alexand. federe inter Episcopos; quod absque consensu Papæ coëgisset Concilium.

IV. Sic Praxis obtinuit perpetua: Communisque Patrum est Consensus, ac etiam Imperatorum & Imperii.

IMPERATORES olim quædam indixerunt Concilia; sed non absque consensu Pontif. Romanorum. Ob causas. 1. Quia, teste *Isid. l. 1. Etym. c. 16.* primis trecentis annis, ob fauientes persecutiones, Christianis omnes conuentus erant interdicti: Vigentibus igitur diu postea legibus iisdem, Imperatores ipsi ad Concilia adiuuabant: 2. Quia cū in vrbe aliqua esset Concilium cogendum, Dominus autem orbis esset Imperator, ideo & huius consensus pro loco requirebatur, proque sumptibus vehiculorum. *Baron. tom. 3. anno 240.* 3. Quia id ætatis Papæ nondum erant temporalium potentes, vt potestate ac licentia indiguerint Imperatorum. Ex his patet Responsio ad documenta Luthero-calvinistarum. Liberior autem petiit ab Imperatore fieri; non concessit cogi Concilium.

Conuocari quoque Concilia, minime est de absoluta necessitate vnquam; sed ad suauiorem regendi modum iuxta

ordinariam Dei prouidentiam. Nam causis cogendi Concilia generalia potest aliter contuli, vt sunt Hæresis, Schisma, Morum corruptio & Abusus.

SOLVUNTUR facile ex his commenta Sectariorum.

QVÆSTIO XXVII.

Qui ad Concilium sint conuocandi?

LUTHERO-CALVINISTÆ, vt Lutherus *libr. de Conciliis part. 2.* Crotus Molinæus *de Conc. Trid. non recipiend.* Magdeburg. *Cent. l. 2. c. 9.* Ex omni genere hominum eruditos debere interelli, esseque Iudices, & habere suffragium decernuum.

2. Brentius *in Confess. Witenb. c. de Concil.* Omnesque Confessionista & Calvinista aiunt, concilium constare solis vere patrum & electis; eò quòd hi soli ad Ecclesiam pertineant.

3. Protestantes, *libro, Cur non uenerint ad Concil. Trid.* causas adferunt, 1. Quia Papa erat indictum. 2. Quia non licebat etiam laicis docti suffragium habere decernuum, sed solum Clericis.

SVADENTISTIS. 1. In primo Concilio Act. 15. *placuit Apostolis, & Senioribus, cum omni Ecclesia.* 2. Quia Concil. Generale totam Ecclesiam repræsentat; ergo omnis generis fidelium ei interest: licet, & debet. 3. Quia Communis causa communibus uocatur: vitibus agenda est; at talis est causa fidei in Conciliis: ergo, &c.

AUTOR. Ius suffragii in Conciliis solum habent Prælati; Clerici aut laici doctius verbi habent in discussione ac disputatione; at non in definitione. Principes sæculares adsunt vt protectores, aut vindices malorum.

1. Quia definire in Conciliis credenda &c.

QVÆSTIO XXVIII.

Concilia an habeant formam Iudicij,
an Inquisitionis?

da & agenda, est Pascere: at hoc est Pasto-
rum: Eph. 4. *Posuit alios Pastores & Do-
ctores.* Ierem. 3. *Dabo vobis Pastores se-
cundum cor meum, & pascent vos scientia &
doctrina.* Porro tales sunt Episcopi. Ad.
10. *Attendite vobis, & uniuerso gregi; in
quo vos Sp. Sanctus posuit Episcopos regere*
*Eccl. sicut Dei, id est, docere pascua, quæ
bona, quæ mala.*

2. Quia Melancthon in *Locis c. de
numero Sacramentorum*, & Calvinus
Inst. l. 4. c. 14. §. 20 Ordinationem Pasto-
rū qui dedicantur ad docendū, referunt in-
ter Sacramenta Ecclesiæ. Neque hoc Sa-
cram. esse voluit cōmune toti Ecclesiæ,
sed solum ad id initiatis. Atqui Laici
non sunt ordinati Pastores: ergo docere
autoritate Concilii eorum non est.

3. Ita Sancti Patres, & Praxis con-
tinua.

4. Quia Ecclesiastica & publica ab
Ecclesiasticis & publicis tractanda sunt:
at tales sunt Episcopi, non è vulgo Cle-
rici & laici, &c.

RESPONSIO ad Rationes prædi-
ctas patet ex dictis.

AD I. Eo in Concilio interfuerunt
Apostoli, ad Definendum: Presbyter,
ad consultandum; laici, ad audien-
dum.

AD II. Comitia generalia Princi-
pum totam Rempubl. repræsentant; ne-
que tamen quilibet interesse debent: Ita
nec Conciliis.

AD III. Causa fidei ad omnes per-
tinet; sed non eodem modo nam ad
Prælatos, vt ad Doctores; ad ceteros, vt
ad discipulos: Vt vincere est exercitus;
ducere Ducum; militum pugnare. Vide
Bell. l. 1. de Conc. c. 16.

LUTHERVS in *Afert. art. 29.* CALVINVS
Insti. 4. c. 9. §. 8. Brentius in *Confess.
Wirtembergica.* Kemnitius in *Exam. 4.
Sess. Conc. Trid.* Concilium est Inquisitio solum:
Christus verò solus, eiusque Verbum
Scriptum, habet suffragium decisivum: Sæ-
peque vnum sequendum potius, pro quo stet
Scriptura, quam totum Concilium: Ideo
licet cuique examinare Concilia, & ea sequi,
aut relinquere. Ideo, ait Lutherus art. 15.
ex quingentis: *Res insana est, Concilia statuere,
quid credendum; cum sæpè nullus ibi sit, qui
diuinum spiritum vel modicum olfecerit. Vt
contigit in Nicæno, ubi statuebant, ne status Ec-
clesiasticus sit in matrimonio. Ibi iam omnes
erant falsi. Vnus procedit Paphnutius; refutat
hoc; quod non esset Christianum. Tunc oportuit
Concilium desistere.*

AUTOR. Solum Iudices, non Con-
siliarii, sunt in Conciliis Episcopi. 1.
Sic Scriptura. Vide in *Antichristo meo p.
2. q. 9.* 2. Sic Concilia statuunt tum
facto ipso, quod anathema dicunt non
obtemperantibus: tum Scripto; nam ita
subscribunt: *Ego N. definiens subscripsi:*
Denique contradicentes pro hæreticis
sunt habiti: Disputare igitur est quidē
doctorum quorumcunque; at suffragari
& definire solum Episcoporum. Secta-
rii verò Hoc quærunt, ne quæstiones fi-
niantur, durante circa Scripturam li-
tigio.

DICO autem narrationem de Pa-
phnutio incertam esse; vt ignotam pri-
scis scriptoribus. 2. Dein; ille restitit
ante definitionem factam, non post; Nec
audiri debuit, iuxta Sectarios; quia Scri-
ptura.

Aa 3 ptu-

pturam non allegavit. 3. Demum, interdici noluit vltum vxorum ante Sacerdotium aut Professionem ductarum; sed postea. 4. Adde; Idem Concilium can. 3. contra statuit, quam sentiant Luthero caluinista: scilicet. Nedomi habent Sacerdotes foeminas, nisi matrem, sororem, vel amitam.

Neque Papa tenetur sequi partem maiorem suffragiorum vt Praeses: quia est Princeps Concilii absolutus, non Praeses solum; ab illo autem pendet confirmatio decisionum.

Q V A E S T I O XXIX.

*Praesidere Concilio cuius est proprium?
Et quibus conditionibus?*

LVTHERO-CALVINISTAE contendunt esse Imperatoris solius, aut eius Legati: Ita Magdeburg. Cent. 4. c. 7. Caluinus Inst. 4. c. 7. §. 1. Molinaeus, Brentius. &c.

S V A S I O N E S afferunt vanas, apud Bellarminum c. 20.

AVTOR. I Nullus Papa generalibus orientis Conciliis interfuit per se, sed per Legatos: Et Imperator Episcopos conuocabat praecipiendo; P. pam vero inuitabat. Cur? An, quod Caput sequi membra indecens? An, quod Imperator sedem teneret in iis primam; etsi non vt Iudex?

II. Papa iure solus praesidet Conciliis. 1. Quia ipsi dictum, *Pasce oues meas*, vt Pastori Pastorum. 2. Ita praxis habet *Act 15* Petrus in Concilio primus surgit, loquitur, definit: omnes aut S. Hier. sententiam eius sequuntur. Sic in octo generalibus Concil. vsitatum a Papis, apud Bell. l. 1. de Conc. c. 19. Menda-

cia Luthero-caluinistarum vide in *Anti-papista mend. part. 2. q. 3.*

III. Si quando Imperatores, alitue saeculares appellationes, litesque admiserint in causis Ecclesiasticis; nunquam eiusmodi iudicia pro legitimis sunt habita.

IIV. Plebi item nunquam in publicis Conciliis aut Disputationibus permittitur iudicium publicum de fidei Quaesitis: Priuatum suum semper eoque liberum fuit. Ex quibus historia patent mendacia Sectariorum.

IV. LVTHERO-CALVINISTAE requirunt tales Concilii Conditiones. 1. Irrirentur Acta Tridentini.

AT, prius legitimo iudicio condemnatur, alio ante Concilio exanatum.

III. Concilium fiat in Germania, vbi iam exortae sunt.

AT, non fiat ibi, vbi haeretici praevalent.

IIII. Papa nec indicet Concilium, nec praesit ei.

AT, in possessione huius iuris iam fuit ab 1500. annis.

IIV. Sententiae ferantur de sola Scriptura non ex Traditionibus aut Canonibus.

AT, ita nunquam ad finem controuersiarum perueniretur.

V. Decisio fiat iuxta Scripturam, non iuxta pluralitatem suffragiorum.

AT, Scriptura vtrimque prolata controuertitur.

VI. Papa absoluat Praelatos iuramento quo sunt obstricti ad fidelitatem.

AT, tunc prius deberet legitime deponi.

VII. Confessionista ius habeant aequae Papista decidendi sententias.

AT, reorum est accipere, non ferre.

sententias: se tamen purgandi, suaque probandi facultas eis ter est facta à Concilio. Scilicet 13. 15 & 18.

VIII. Detur saluus conductus ab Imperatore Personis, ne puniantur; & Causæ, ne damnetur, etsi defendi nequeat.

AT, Conductus saluus ter oblatus est: cætera sunt ridicula & absurda postulata.

AVTOR. **CONDITIONES** Conciliorum legitimæ sunt. I. Ut quatuor, Euocatio sit generalis ad omnes prouincias. 2. Nullus Episcopus verus excludatur, nisi excommunicatus. 3. Adsint per se, vel alios Patriarchæ quatuor. 4. Saltem ex maiore parte prouinciarum Christianarum adsint Episcopi.

Q V Æ S T I O X X X.

An Concilium legitimis, & adprobatis sit infallibilis Auctoritas, ut errare non possint?

LVTHERANI & CALVINIANI pernegant.

SVADERE nituntur. I. CALVINVS *Instit. l. 4. c. 9. § 3. &c.* Scripturas crepat, quibus omnes Pastores, Sacerdotes & Prophetæ arguuntur improbitatis, ignorantia, & erroris.

AT, ait *August. de Vnit. Eccl.* propter quosdam malos reprehenduntur sapè & boni. Ut *Phil. 2. Omnes, qui sua sunt, querunt.* Dein: Ecclesiæ & Synagogæ diuersa est ratio.

II. Errata sunt Conciliorum plura: ut *3. Reg. 22.* Concilium 400. Prophetarum *Et, Ioann. 9.* Indæorum Concilium præside Caipha: Hæc Calvinus. *Iuherus* affert Concilium Apostolorum *Act. 15.*

AT, ij Prophetæ erant falsi: & Iudæi

subordinarant falsos testes Concilio factum tumultuario, non iusto. Plura *Belarminus l. 2. c. 8.* historica, sycophanticè allata refutat.

AVTOR. I. Conciliorum permagna est diuersitas. Generalia adprobata sunt duodeuiginti: Reprobata octo: Adprobata partim, partim reprobata sex: Nec adprobatum, nec reprobatum vnum Pisanum.

II. De fide est, Concilium gen. confirmata per Papam, errare non posse in fide seu moribus. I. Quia Christus interest iis. *Matth. 18. Vbi sunt duo, &c.* Vide *Antichristum part. 2. quæst.*

III. Quia Ecclesiæ nequit errare: *Matth. 16. Porta inferi non preual. &c.* At tota formalitas Ecclesiæ est in Prælatibus: Quare neque hi ritè congregati errare queunt. Accedit, quòd repræsentant vniuersam Ecclesiam, proindeque habent consensum eiusdem. Vnde, *3. Reg. 8.* coetus Procerum cum Salomone congregatus dicitur *tota Ecclesiæ Israël.* Ita S. Patres.

IV. Quia, Papa non potest errare in fide. *Luc. 22. Rogauit pro te. &c.* de hoc alibi. Ergo nec errare potest Concilium à Pontifici confirmatum.

V. Quia, Episcopi sunt habendi ut Pastores, audiendi ut Magistri, sequendi ut Duces. *Luc. 10. Qui vos audit, &c.* *Heb. 13. Obedite Præpositis:* *Act. 20, Eph. 4.* dicuntur Pastores, idè, ut non circumferantur omni vento. Item Doctores, *Matth. vlt. Docete omnes gentes &c.* Item Speculatores: *Ezech 33. Speculator n. domui Isr. el dedi te.* S. Patres vocant Episcopos *Speculatores & oculus, & Patres.* Hosce cum sequi iubeamur à Deo, si se

feile-

fellerint, certè in Deum culpa referenda foret. Utque singuli errare possint, non tamen collecti in nomine Christi.

VI. Quia, sic & Patres. Hi affirmant I. Concil. generalis sententiam esse vltimum Ecclesiæ iudicium in causa fidei, à quo non datur appellatio; quodque retractari nequit. 2. Esse hæreticos, qui Concilio generali non acquiescunt: eò, quod ista errare non possint. 3. Esse diuina decreta ab Conciliis generalibus profecta. 4. Esse moriendum potius, quam ab iis abeundum. Docet ista testimoniis *Bell. l. 2. c. 3.*

VII. Quia nì foret infallibilis Concilii veritas, 1. Nullum foret in Ecclesia firmum iudicium, quo finirètur controuersia, vnitasq; seruaretur. 2. Possent reuocari in dubium damnatae hæreses. 3. Nulla esset certitudo de libris S. Scripturæ. 4. Nullo digna forent honore, & intolerabilem continerent errorè; quia proponere quid credendum possent, quod nunquam in Symbolo fuisset. Quæ omnia de Confirmatis capienda sunt Conciliis. Nam generalia non confirmata errarunt plura: Et omnia ante confirmationem Papæ errare queunt, nisi Papæ sequantur infallibilitatem.

Q V Æ S T I O XXXI.

Maiore sit auctoritas Concilij, quam Scripturæ?

LUTHERANI quam infanda in nos confingant, in Antipapista Mendace part. 1. retulimus. Lutheri vox est libri de Ecclesia. *Papa S. Scripturam in caeno & puvere sepeluit, & doctrinam Christianam pene integrandam dileuit.* Vide etiam in Antipapista part. 2. q. 3. Vociferantur omnes, Scripturam à nobis subici Concilij.

CALVINVS Instit. l. 4. c. 9. §. 14. ubi *Subicere eum in modum Dei Oracula hominum censura, ut ideo rata sint, quia placuerint hominibus; blasphemia est, indigna qua commemoretur.*

AUTOR. Magnum & multiplex discrimen est Scripturæ ab Conciliis.

I. Scriptura est immediate à Deo reuelata sic, vt, 2. Pet. 1. *Spiritu S. inspirante locuti sint Sancti Dei:* Et li quidam Scripserunt, quæ viderunt, vt Mattheus & Ioannes: alii quæ audierunt, vt Marcus & Lucas; *Sicut, ait, tradiderunt nobis, quæ ab initio ipsi viderunt.* Concilia autem non scribunt reuelationes, sed a Tim. *Omnia scriptura diuinitus inspirata* solum declaratur ab eis vel quoad sensum, vel quoad ipsam Scripturam, quæ sit canonica, quæ non.

II. Scriptores sine labore scripserunt, aut prophetarunt: at Concilia dilatiunt summa cum diligentia: patet *Act. 15.*

III. In S. Scriptura nullus inesse potest error: At Concilia possunt in iudiciis morum, & particularibus errare.

IV. In S. Scriptura tam Verba, quam sententiæ pertinent ad fidem: at in Conciliis solum decreta de fide; non disputationes, & rationes.

V. Scriptura non eget approbatione Papæ, vt sit autentica; sed tantum notius innotescat Auctoritas: at Concilia confirmari oportet, vt rata sint.

Q V Æ S T I O XXXII.

Papæ, an Concilij sit potior Auctoritas?

LUTHERANI & CALVINISTÆ Conciliis Papam subiciunt: voluntque ratum suæ esse Ecclesiæ Præulem; aut, ad summum,

num, Patriarcham Occidentis: minime verò Caput totius Ecclesie. Huc vtuntur auctoritate orthodoxorum anteponentium Concilium Papæ.

AVTOR. I. Papa Caput est & singularum omnium, & vniuersæ Ecclesie: à Christo immediate constitutus. 1. Sic Scriptura. Matth. 16. *Tu es Petrus. &c.* Ioann. vlt. *Pasc oves. &c.* 2. Sic Concilia. Et Chalcedonense, omnium maximum in epistola talem agnoscit Leonem. Et Constantiense damnauit negantem id Hussium.

3. Ratio euincit. 1. Papa est vnum Caput; ergo vnius Corporis: at singulæ Ecclesie seorsim non sunt vnum Corpus: ergo Papa est Caput vniuersæ Ecclesie. 2. Papa est immediatus Vicarius Christi: nam in Constantiensi Concilio Sess. 8 damnatur Wicleff id negans: ergo ræst Ecclesie visibiliter Papa; cui inuisibiliter Christus præsidet.

II. Summa Potestas Ecclesiastica nõ est in Ecclesia vel Concilio, remoto Papa seu formaliter, siue suppletiuè. 1. *Non formaliter*: quia Ecclesia est Monarchia; iuxta Ps. 2. *Postula à me gentes. &c.* Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion. Luc. 1. *Regni eius non erit finis.* Et loa 18. *Regnum meum non est de hoc mundo.* Regnum igitur Ecclesie ab vno regitur. 2. *Non suppletiuè*: nam in regnis humanis, vbi potestas Regi datur à populo, eadem est in populo radicaliter & suppletiuè: at in regno Christi, quod est Ecclesia à Christo collecta; iuxta Apoc 5. *Fecisti nos Deo nostro regnum*; potestas est immediate tantum à Christo. Hinc comparatur Ecclesia familiæ, *Matth. 24. H. br. 3.* Et Spontæ, *Eph. 4. 5.* Et Corpori, *Ioan. 10.*

Et, Potestas ea Petro data est immediate, non Apostolis: Ergo neque Concilio generali sine Papa.

Vnde Concilia egent confirmatione Papæ; quam & petierunt. Quia ea sine Papa errare possunt etiam in decretis fidei; cum Papa non possunt.

III. Papa simpliciter & absolute est supra totam Ecclesiam, & Concilium; sic, vt in terris nullum supra se iudicium agnoscat. 1. Quia quæ Christo Capiti in Scripturis nomina tribuuntur, conueniunt & Papæ. Vt, *Luc. 12. Pater familias: Pastor, Ioann. 10.* Et *Eph. 4. Caput: Eph. 5. Vt & Spontæ.* 2. Quia sic Concilia contentiunt apud *Bell. l. 2. c. 17.*

IV. Papa etiam nec committere potest supra se iudicium coactiuum; sed solum discretiuum, vt Arbitro, non vt Iudici, cuius parendum sententiæ sit. 1. Quia Potestas Papæ supra omnes est de lure diuino: at in hoc dispensare nequit homo. Hinc iudicium de Papa soli Deo est referuatum, nec alteri committi potest.

VI. DE ECCLESIA.

QVÆSTIO XXXIII.

An soli Perfecti sint in Ecclesia?

ANABAPTISTÆ ait Calvinus *Instit. l. 4. c. 1. §. 2.* volunt cum Pelagianis, solos Perfectos efficere Ecclesiam, omni peccato carentem. 2. CONFESSIO Augustana *art. 7.* vult, Ecclesiam esse Sanctorum congregationem, qui vere creunt, & obdunt Deo. Et hanc internam esse Ecclesiam: Externam verò esse bonorum & malorum in vna fide & vsu Sacramentorum conuenientiam.

3. CALVINVS *Instit. l. 4. c. 1. §. 2.* docet idem; Simulque solos prædestinatos, id est,

Bb verè

verè credentes esse Ecclesiam.

SVADENT ita. 1. Quia, Cant. 4. *Tota pulchra es Amica mea, & macula non est in te.* 2. Eph. 5. *Vt exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam.* Vide Genealog. part. 2. q. 6.

AVTOR. Concilium Mileuitanum iam olim, contra Pelagianismum istum definiuit, iustos humiliter & varaciter dicere: *Dimitte nobis debita nostra.* Ambr. Serm. 16. in Psa 118. *Non potest hoc iustus negare; quia nemo sine peccato est.* S. Aug. l. de Sp. & lit. c. vlt. docet posse hominè, ex priuilegio Dei, viuere sine omni peccato, re ipsa tamen esse neminem, præter Christum, & l. de Nat. & grat. c. 36. B. V. Mariam. Idem l. 1. contra Pelag. & S. Greg. l. 21. Mor. c. 9. *Baptizati sunt sine crimine; sine peccato autem in hac vita neminem dixerim.*

DICO AD I. Id intelligi de anima iusti, carente mortalibus. Sic August. lib. de perfectione. Sic, Gen. 6. *Noë vir iustus fuit atque perfectus.* Phil. 3. *Quicumque perfecti sumus, hoc sentiamus.* Eph. 1. *Electi nos in ipso, ut essemus sancti & immaculati, sc. ab perpetua morte.* 2. Intelligitur de potiore parte Ecclesiæ iusta; vnde fit denominatio.

Sic etiam AD II. Dico, cum Concilio Toletano, Chryf. Hieron. Theophylasto. Vel cum Aug. & Bern. talem fore Ecclesiam post resurrectionem.

QVÆSTIO XXXIV.

An sint in Ecclesia grandes etiam peccatores & manifesti?

CONFESSIO NISTÆ, licet damnent Pelagianos Ecclesiam ex solis iustis constare; Item Nouatianos & Donatistas, desinere solos

esse in Ecclesia circa fidem lapsos; Volunt nihilominus tria: 1. Nullum esse Veniale peccatum ex natura sua; sed omnia ex se mortalia.

LUTHERVS in ass. rt. art. 31. Melancthon in Locis. CALVINVS Inst. l. 2. c. 8. §. 11.

II. CONFESSIO AVGVST. art. 7. *Ecclesiam esse Sanctorum Congregationem, qui Verè creantur, & credunt Deo.* Apologia Philippi: *Peccatores non pertinere ad Ecclesiam, nisi nomina.* Istud Pelagianum est. Finguntque duplicem Ecclesiam, Internam sanctorum, & Inuisibilem, nisi oculis fidei: Externam, de nomine solo Ecclesiam conuenientium bonorum ac malorum in doctrina fidei, & vsu Sacramentorum. BRENTIUS malos esse in Ecclesia, sed non de Ecclesia. Sic &

LUTHERVS lib. de Conciliis, esse eam Sanctarum, id est, omni peccato carentium, etiam laicorum, qui iniustos faciunt, quia sunt mortalia.

III. Confessio. istæ art. 6. & 20. Lutherus art. 32. *Omnia opera hominis, etiam iustificata, sunt peccata mortalia; non tamen imputantur, si ad fidem habeantur.* & Nouatianis & Donatistæ solos fide lapsos excludunt ex Ecclesia Fidelium.

SVADENT istis. I. Isa. 52. *Non adiciet vltra, ut pertranscat per te circumcisi sui & immundus.* Ibidem. *Recedite, exiite, pollutum nolite tangere.* Et, 2. Cor. 6. *recipiam vos.* Quis enim participatio iustitia cum iniquitate? Ego prius fiat separatio, quam receptio. Item I. Cor. 10. *Unus panis, & unum Corpus multi panis.* At panis si ex frumento, non è paleis, Rom. 8. *Qui spiritum Christi non habet, non est eius.* At cum uocantur peccatores; ergo non sunt eius membra. II. 1. Ecclesia solum dicitur Sancta: at si & peccatores in ea forent, etiam Scelerata dici deberet. III. S. Cyprian. lib. de Vnit. Eccl. *Non habet Deum Patrem, qui Ecclesiam non habet matrem; & contra; At impio non habent Deum Patrem.* Nam Rom. 8. *Qui filii Dei aguntur, hi sunt filii Dei &c.*

AVTOR. Peccatores quantoscuque dummodò sint Fideles, intra Ecclesiam esse, liquet ex S. Scriptura in libro Antichristo, part. 2. q. 8. Et pluribus in Geneal. par. 2. q. 6.

Adde quod S. Aug. tract. 6. in Ioann. ait: *Nos fatemur, in Ecclesia Catholica & bonos, & malos esse; sed tanquam grana & paleas.* S. Hieron. in dial. contra Luciferianos: *Arca Noë typus Ecclesiæ fuit; ut in illa omnium animalium genera; ita & in hac uniuersarum gentium ac morum hominum.*

mes sunt vasa aurea cum ligneis & fictilibus commorantur. Ratio: Quia, Si peccatores esse in Ecclesia definerent; iam Prælati, lapsi quo peccato, non forent amplius Prælati; nec eis obedendum. &c.

DICO AD I. ex S. Cyrillo & Hieron. ibid. Recedere iubentur ex Captiuitate Babylonica, literaliter; nec aliam eos comprehensuram: Et; Paulus loquitur de participatione cum Infidelibus, non autem cum peccatoribus. Et; panis vnus sumus per Baptismi aquam factus, id est, vna Christiana congregatio; & in hoc consistit similitudo. Et; mali sunt membra Christi vera, etsi non viua.

AD II. Ecclesia dicitur *sancta* ob Baptismum, Fidei professionem, ac Vnionem Christianorum cum Capite. Et; denominatio fit a meliori parte; que potior censenda; non à deteriore. Denique tota Deo consecrata est Ecclesia.

AD III. Mens Cypriani est; non esse vltos extra Ecclesiam Filios, aut bonos. Plura apud Bell. l. 3. c. 9.

QVÆSTIO XXXV.

An ex solis Prædestinatis constet Ecclesia, An etiam ex reprobis?

CALVINVS tria asserit: I. *Inst. l. 3. c. 2. §. 8.* Fidem semel verè habitam nunquãdã perdi posse; ideoq; omnem Fidelem verè prædestinatum esse. Sic & olim Iouianus, teste Hieron. *libr. 2. contr. Iouin.*

II. Ecclesiam à solo Deo cognosci: *Inst. l. 4. c. 1. §. 2. &c.*

III. Externam esse Ecclesiam, in qua sint boni & mali,

SVADENT Iſtis. I. Quia, Cant. 4. Ecclesia est *hortus conclusus, fons signatus, puteus aqua viuentis. &c.* quæ de Electis exponit S. August. l. 5. de Bapt. c. 27.

II. Quia in Arca Noë non fuerunt, nisi ex aquis saluandi: at ea fuit typus Ecclesiæ, ait Aug. *ibid. c. vlt.*

III. Quia Christus non est Caput, nisi illius Ecclesiæ, quam saluabit, & in iudicio extr. sibi exhibebit immaculatam.

IV. Quia, Ioan. 10. Ecclesia est vnum Ouille: at, ait, Aug. *tract. 45. in Ioann.* non sunt nisi prædestinati: ergo hi soli sunt in Ecclesia.

V. Similia olim Wickleff & Hufs.

AVTOR. Reprobos quoque in Ecclesia esse 1. S. Scriptura testatur in meo Antichristo par. 2. q. 2. Ita & S. Patres: *Cypr. l. 3. Epist. 3.* prolixè docet in eadem Ecclesia esse triticum & zizania, vasa in honorem & contumeliam. Aug. *tract. 45. in Ioan. secundum præscientiam & prædestinationem, quam multa oues foris, quam multi lupi intus?* 3. S. Aug. *Serin. 1. de Conuers.* ait Paulum fuisse prius lupum, dein ouem. Chryf. prius vas fictile, dein aureum: Iudam verò prius aureum, dein fictile. Item Iudas reprobus euasit, *Act. 1.* & tamen, ait Aug. *in Ps. 3.* filius Dei fuerat; & *lib. de Vnit. Eccl. c. 13.* in Ecclesia fuit, in qua & cæteri Apostoli. Malè igitur Hufs fingit, Paulum semper in Ecclesia fuisse; Iudam nunquam.

4. Quia si prædestinatio sola facit esse in Ecclesia iam Turcæ, Iudæi &c. necdũ Baptizati, sed prædestinati; forent in Ecclesia, viuaque membra Christi: & nunc pij Christiani extra eam forent, si non sint prædestinati: Vtrumq; falsum; quia S. Scripturæ contrarium. De nondum Baptizatis, Rom. 8. *Qui spiritum Christi*
Bb 2 non

non habet, non est eius membrum viuum: at reprobi habent spiritum diaboli; patet ex operibus. De piis baptizatis, 1. Cor. 12. *Omnes nos in vno spiritu in vnum corpus, baptizati sumus, & potati Gal 3. Omnes filij Dei estis per fidem: & tamen non omnes Corinthios & Galatas fuisse prædestinatos credibile est.*

DICO AD I. Non omnia in Canticis sunt de Ecclesia intelligenda. Deius; ibi tribuitur toti, quod conuenit parti: vt Matth. 27. *Litrones blasphemarunt; at vnus solus Phil. 2. Omnes, quæ suæ sunt, querunt, id est, multi.*

AD II. Arca in hoc typus fuit Ecclesiæ, quod extra eam nemo saluus: Non in omnibus, Ecclesiæ similis est; alioquin omnis baptizatus esset prædestinatus, quia 1. Pet. 3. Baptismus confertur cum Arca.

AD III. Christus est Caput Totius Ecclesiæ; non partes saluandæ solum ex gratia & merito; sed & damnandæ ex iustitia sua erunt.

AD IV. In ouili, præter oues, sunt etiam reprobi hædi, Matth. 25. Oues autem dicuntur tam reprobi, quam iusti: vt & Ezech. 34. de sanis ouibus & ægris dicitur: de omnibus, Ioann. vlt. *Pasce oues.* Plal. 7. *Iratus est furor tuus super oues pascuaturæ.*

QVÆSTIO XXXVI.

An Ecclesia sit Visibilis?

LUTHERANI, teste Frid. Straphylo in Apol. 1 par. 2. locuerunt Inuisibilem; Deius; ob absurda secuta, clam in hoc conuenerunt; *Nomine esse Visibilem, Re inuisibilem.* LUTHERVS *lib. de seruo arb.* (obicitur enim Melanchioni; Incredibile, Deum tam diu Ecclesiam detrahisset; & spondit, Deum nunquam deseruisse; sed eam non esse hanc Papisticam; Paucos pios esse Ecclesiam;

nam non illam quæ uisib. dicitur Ecclesia; & uisibilem semper in mundo sic fuisse. Libro contra Cath. inuicem Ecclesiam, in esse Spiritualem, & sola fide perceptibilem. Lib. de Missa pr. uita abrog. part. 1. *Quæ Ecclesiam rebus monstrabit, cum sit oculta in spiritu, & solum exaltatur.* Vnde Credo Ecclesiam Sanctam? Magdeb. 1. Cent. 1. l. 1. c. 4. Veram Ecclesiam dicunt esse ceteri: in exiguum; numerosum f. solum; sicut, qua intratur, porta angusta est, & lata, Melanch. in Locis; Ecclesia est Visibilis; at iuxta Dei uerbum, soli electi & à Deo illi minati sunt Ecclesia. Sic & ceteri.

CALVINVS Instit. l. 4. c. 1. §. 7. *Bisariam de Ecclesia S. l. itera loquuntur; Internam intelligunt, quæ est reuera coram Deo. Intra Nobis inuisibilem; solius Dei oculis conspicuam, credere necesse est.*

3. *Ad amplectendam eo modo Ecclesiæ uisibilitatem; nihil opus est ipsam oculis cernere, ut manibus palpare.*

SVADENTISTIS: I. Irem. 3. *Dabo legem meam in cordib. eorum, & ero eis in Deum, & ipsierunt mihi in populum q. d. Fuit ceteri externus Ecclesia legalis; at Christiana interna erit.*

II. Luc. 17. *Regnum Dei non uenit observatione; neque dicent, Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim Regnum Dei intra uos est.*

III. De cultu interno, Ioann. 4. *Ueni hora, & nunc est, quando ueri Adoratores adorabunt Patrem in spiritu, & ueritate.*

IV Heb. 12. *Non accessistis ad trahentem montem, Sinai ueteris Ecclesiæ; Sed ad Sion montem, & Ciuitatem Dei uiuentis, nouam Ecclesiam spiritalem.*

V. 1. Pet. 2. *Tanquam lapides uini superdificamini Domus spiritualis, Sacerdotium sanctum, offerentes spirituales hostias.*

VI. Ecclesiam esse, creditur: ergo non uidetur.

AVTOR. Ecclesia Dei uerè est Visibilis. I. Sic S. Scriptura in meo *Antichristo* part. 2. q. 15. Adde Sic præfigurata est Ecclesia: Plal. 2. *Dabo tibi Gentes, &c.* Plal. 21. *Conuertentur ad Dominum fines terra.* Ilia. 49. *Ecce isti de longe, &c.* Ilia. 54. *Videbunt omnes fines terra Salutare Dei.*

Dei. Isaïa. 60. *Omnes isti congregati sunt.* &c.

2. Nec soli Deo cogniti: nam Isa. 61. *Sciatur in Gētib; semen eorum: Omnes, qui viderint eos, cognoscent eos, quia isti sunt Semē, cui benedixit Deus.* Dan. 2. Christus est lapis excisus crescens in montem magnum, qui implevit totam terram.

3. Omnes tenentur se Ecclesiæ adiungere: iuxta Isa. 60. *Ambulabunt gentes in lumine tuo: ergo con'pici debet.* Item dignosci ab hæreticis: Vnde *Splendor eius sicut lux; ne ait August. l. 18. Ciuit. c. 32. credentes ad obscuri nominis sectam transeant.*

4. Gloria Christi debet necessariò ex gloria visibilis Ecclesiæ clarescere. Hinc, 1. Tim. 3. *Ecclesia Columna.* &c. *Et manifestè magnum est pietatis Sacramentum, sc. Incarnatio, quod manifestatum est in carne, iustificatum in spiritu, apparuit Angelis, prædicatum est in gentibus, creatum in mūdo, esumtum in gloria.* Et sic omnia, quæ dixit Scriptura de Christo incarnato Ecclesiæ quoque inferunt manifestationē. Vnde Aug. epist. 48. *Quomodo confidimus ex Scriptura nos accepisse Christum manifestum; si non inde accepimus Ecclesiam manifestam?*

DICO AD I. Ieremias confert Vetus Testamentum cum Nouo; non Ecclesiam cum Ecclesia. Neque lex in cordibus scripta infert Ecclesiam inuisibilem.

AD II. Loquitur ibi de tuo aduentu primo, vel de gratia.

AD III. Agit ibi Christus de ritu modoque adorationis: non de loco: *te. in spiritu,* contra corporales Iudæorum adorationes; & *Veritate,* contra Sama-

ritanorum falsitatem. Ita D. Thomas.

AD IV. Intelligitur per Sion Ecclesia triumphans, non Militans; ad quā spe, non reaccessimus. Ita Chryf. Theophil. S. Thomas.

AD V. Ecclesia dicitur spiritualis, nō secundum substantiam, vt Angeli; sed secundum Ordinationem; quia ordinatur ad spiritum, & dominatur in ea spiritus. Sic, 1. Cor. 2 dicitur *homo spiritualis:* 1. Cor. 15. *Corpus spirituale.*

AD VI. Non Ecclesia creditur; sed Sanctitas Ecclesiæ; quæ est inuisibilis. Aut, Videmus cœtum Ecclesiæ; quod autem is sit Ecclesia, hoc credimus. &c.

QVÆSTIO XXXVII.

An vera & Visibilis Ecclesia possit deficere?

LUTHERO-CALVINISTÆ apud Bell. l. 3. de Eccl. c. 11. docent Visibilem Ecclesiam interdum errare in fide & moribus sic, vt penitus deficiat.

SVADENT istis. 1. Quia, Adam & Eva à Deo apostatarunt. 2. Aaron totusque Israël apostatauit ad vituli latriam. Exod. 32. 3. Item tempore Helix. 3. Reg. 19. *Relictus sum ego solus: Et illi 7000. nec Helix erant cogiti.* 4. Tempore Christi pauci supererant fideles; tempore Antichristi, Luc. 18. *putasne Filius hominis veniens inueniet fidem?* 5. Non obstant factæ promissiones, quod non sit defectura: Nam *Leu. 28. promisit se populum non abiecturam; abiicit tamen, Osea, 2.*

AVTOR. Visibilis Ecclesia nunquā potest deficere. 1. Ita *Verbum Domini,* quod *manet in æternum,* in meo *Antichristo p. 2. q. 15.* 2. Quia Regnum Christi æternat, quod est Eccl. Visibilis. Pf 88.

Eb 3 Thro.

Thronus eius sicut sol in consp. eius, & sicut luna perfecta in aeternum &c. Ponam in saeculum saeculi semen eius, & Thronum eius sicut dies caeli. Dan. 2. Suscitabit Deus caeli regnum, quod in aeternum non dissipabitur. Luc. 1. Et regni eius non erit finis. quae de Ecclesia Visibili dicuntur. 3. Donatistae dicebant, totam visibilem Ecclesiam perisse; solum in Africa paucos de ea superesse Donatistas: Quos refutat S. Aug. in Psa. 101. Inuisibilem perire non posse Donatistae aequè, ac Luthero-calvinistae, asseriebant.

4. Ratio. Si aliquando sola esset inuisibilis Ecclesia; esset etiam aliquando salus impossibilis ijs qui extra eam sunt; Nam ingredi non possent eam, quam ignorant. Item: Illi, qui inuisibilem faciunt, aut palam profitentur fidem, aut non: si palam; iam est visibilis: si non; iam nulla est Ecclesia & salus. Quia, Rom. 10. Ore fit Confessio ad salutem: Nec est Ecclesia, ubi non est Confessio fidei.

DICO AD I. Illi duo non erant Ecclesia, sed initium futurae.

AD II. Moyses erat summus Pontif. & Caput; is non errauit: Aaron tunc non erat Pontif. Nec totus populus defecit. Nam tribus Leui erat Domini, congregatiq; sunt ad Moysen. &c.

AD III. Iudaei non erant soli Ecclesia Vniuersalis. Nec Iudaei omnes defecerunt, sed solus Israel subiectus Regi Samariae; Populus Iudae subditus regi Ierosolymitano.

AD IV. Tunc multi erant fideles. Ioann. 12. Act. 2. & 8. Conueniebant viri religiosi ex omni natione. Sub Antichristo fides erit; etsi minus eximia.

AD V. Fuit ea condicionalis pro-

missio: Ecclesiae autem facta est absoluta. Quin etiam, Ego rogavi pro te, NE DEFICIAT FIDES TVA, seu personalis, seu Christiana vniuersa, &c.

QVÆSTIO XXXVIII.

An Ecclesia Visibilis possit errare?

CALVINVS, Instr. lib. 4. c. 8. §. 13. Inuisibilis Ecclesia nec deficere, nec errare potest in necessarijs ad salutem: in alijs potest. Sic ferè Lutherani.

SVADENT istis. 1. Quia, 3. Regum omnes Prophetae 400. errarunt, excepti Ieremias: 2. Isa. 56. Speculatores eius caci omnes, nescierunt vniuersi.

3. Pōitex, Sacerdotes, omnisque populus clamauerunt: Crucifige. Et Apostoli fidem amiserunt: iuxta Matth. 26. Omnes vos fratres, dolum patiemini. Et Marc. ult. Exprobraui incredulitatem eorum.

Duas tamen restrictiones apponit: 1. Si reiiciat Traditiones, & nihil extra Scripturam proponat. 2. Vniuersalis Ecclesia sola non errat, si non extendatur ad Episcopos; qui singuli sunt particularis Ecclesiae.

AVTOR. I. Ecclesia Vniuersa, est Dubitare in quibusdam possit; vt in Cōceptione immaculata B. V. Absolutè tamē & pertinaciter nequit errare in Cōdendis, aut Faciendis; siue ea proponantur ex Verbo Scripto, siue Tradito: id est tam in Vniuersis fidelibus, quam in Episcopis repræsentatiuè.

1. Quia, sic in Euangelio Dominus Vide meum Antichristum par. 2. q. 1. Adde 1. Tim. 3. Ecclesia Dei est Columna & firmamentum Veritatis. Non hic alii Scripturarum Custos, vt Calvinus fingit. Nam fuit Columna tunc etiam Ecclesiam cum nulla esset S. Scriptura usquam. Deinde, Eph. 5. Vir caput est mulieris, sicut Christus.

Christus Caput Ecclesia in gubernando; itaque tenetur Christus ab ea remouere omnem; non Ignorantiam, vt vult Calvinus; Sed errorem in fide, Hoc, non illa, damnabilis est.

2. Ecclesia est Sancta, scil. in professione fidei Sancta: quare nil continere potest, nisi sanctum, id est, Verum, quoad Doctrinam fidei; & Iustum, quoad præcepta morum.

3. Multa sunt de fide, non tamen ad salutem necessaria: Vt esse Scripturas Sacras: nã sine hac fide saluati sunt multi antè, quam essent Scripturæ. Vnde si vera esset Caluini sententia, multa fidei dogmata possent in dubium vocari.

4. Sic Patres. Quare Aug in Pl. 118. *Disputare contra id, quod vniuersa Ecclesia sentit, insolentissime insanie est.*

II. Nec Ecclesia repræsentatiuè, errare potest. Quia populi tenentur suos sequi Pastores: Luc. 10. *Qui vos audit, me audit.* Matth. 23. *Quacunque dixerint, facite.* Episcopi autem repræsentant Ecclesiam.

DICO AD I. Illi 400. fuerunt pseudopropheta: in Samaria: regno; at in Iudæa plures erant veri.

AD II. Istud omnes hic, vt sæpè, non accipitur vniuersè, excepto nemine.

AD III. Illi habuerunt priuilegiũ non errandi, vsque ad Christum: iuxta Ierem. 8. *Peribit Lex à Sacerdote, &c.* Et pars populi clamabat, *Crucifige.* Apostoli tunc erant partes Ecclesiæ tantum materiales, & designati solum Episcopi: nã status Ecclesiæ cœpit in die Pentecostes perfectè. Et ij reprehenduntur de infidelitate quoad resurrectionem, nō quoad cætera: Eidem autem resurrectionis

nondum acceperant, Ioann. 20. Luc. 18. Et Magdalena, B. V. Maria. &c. interim ardebant fide, spe, & Charitate.

Q V Æ S T I O XXXIX.

ECCLESIAE Luthero-Caluinistæ NOTIS quid inest veri?

LUTHERVS lib. de Conciliis; Notas septenas designat, & Legitimas. 1. Prædicationem Euangelii; 2. Administrationem Baptismi. 3. Vsum Eucharistiæ. 4. Vsum Clauium 5. Electionem Ministrorum 6. Orationem, Psalmodiam, Catechismum. 7. Mysteriũ Crucis interne. vt pusillanimitas, terror; externa, vt persecutiones &c.

Sic & CONFESSIO Augustiana art. 6. in Apolog. Brentius, Centuriatoris &c.

CALVINVS Inst. l. 4. c. 1. § 9. 10. 11. & Calviniste, priores quinq; reducunt ad duas: Prædicationem Verbi sinceram, & Vsum Sacramentorum. Addunt Constantiam in Confessione fidei, & Obedientiam in Ministros Verbi.

PRÆDICATIONEM hinc

SVADENT Brentius, Melanchthon, Calvinus. 1. Ioann. 10. *Oue: mee Vocem meam audiunt.* Ergo vbi Auditus Verbi, ibi & Ecclesia. 2. Melanchthon, vbi est Verbum mundans, ibi est Ecclesia. Eph. 5. *Mundans eam lauacro fidei.* 3. Calvinus Matth. 18. *Ubi sunt duo vel tres, &c.* 4. Brentius, Ioann. 10. *Illos dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est, &c.*

AUTOR. Nihil sufficientes hæ Notæ sunt ad demonstrationem Ecclesiæ; & vixdum ad probabilitatem.

1. Quia, Notæ debent esse propria, non communes: at Prædicatio cunctis Sectis est communis adeo; vt, quantumuis inter se pugnent, singula: sinceram veramque eam se habere pertendant. *Luthero-Caluinista* fatentur tuam Prædicationem non carere Nauis: vt Lutherus lib. de Ecclesia. Verbum Dei est Nota; licet aliis magis, aliis minus purè prædicetur. Calvinus, §. 12. idem fatetur.

2. Quia,

2. Quia, Notæ esse notiores debent
nilo, cuius sunt Notæ: At de Vera præ-
dicatione controuertitur, de receptione
Verbi in animis nescitur: Et de vero
sensu Scripturæ solum scitur ex testimo-
nio Ecclesiæ, teste *August. l. de utilit. cre-
dendi c. 14* Brentius *l. de Conf. Wirtenb.*
ait, Ecclesiam habere ius & Testandi de
Scriptura, & Interpretandi eam. Cal-
uinus, *4. c. 1. §. 5.* Eam esse Custodem
Scripturæ, Melancthon. *in Locis*. requi-
rit testimonium Ecclesiæ ad lites diri-
mendas. At notior esse debet Custos,
quam rescustodita; Doctor, quam do-
ctrina: Ecclesia, quam Scriptura; non
contrà.

3. Quia, Notæ sunt ineparabiles à
vera Ecclesia: at aliquando in Veris Ec-
clesiis Corinthiorum, & Galatarum nõ
erat sincera Prædicatio; *1. Cor. 1. Gal. 1.*
Neque tamen errabant obstinatè, sed i-
gnorabant. Item in falsa Ecclesia subin-
de potest esse vera prædicatio: Vt apud
Schismaticos.

DICO AD I. Auditus Verbi verus
interior nemini est notus: ergo nec
Nota.

AD II. Mundatio item interna & i-
gnota est.

AD III. Id docet vbi sit Christus;
non vbi Ecclesia. Vbi hæc est, ibi &
Christus est; non semper contrà. Dein,
congregati in Nomine meo, id est, Autorita-
te mea Vicario relicta meo: non cui-
cunque.

AD IV. Non prædicatio, sed Rece-
ptio Verbi facit Deos; at hæc ignota est.
Et Ecclesia fuit ante Scripturam; ideo-
que notior, vt Testis huius, &c.

II. VSVS SACRAMENTORVM

non est Nota. 1. Quia, de hoc non li-
quet inter Lutheranos & Calvinianos:
&c quippe ideo separatos ab sese & aliis.
2. Quia, Ecclesia est notior Vsu; hic e-
nim pendet ab illa, ceu & Scriptura, 31
Quia, Corinthiorum Ecclesia erat vera;
& tamen Synaxios vltum non sincerum
habebat.

III. ORATIO & PSALMODIA
non est Nota: Quia, est exterior & cõ-
munis: interior est ignota nobis.

IV. PERSEVERANTIA in Con-
fessione fidei non est Nota: 1. Quia
hæc tam est dubia quam prædicatio,
Vtus Sacramentorum. 2. Quia Lu-
therani aiunt, eam ante Lutherum dis-
cessisse in publico; sed latuisse in inuicibi-
lem 3. Nulla Secta perseuerauit: nec
potuit.

NOTÆ VERÆ.

I. CATHOLICA: 2. Anti-
quitas: 3. Duratio: 4. Mul-
titude credentium: 5. Succes-
sio Episcoporum. 6. Doctrinæ
Consensus: 7. Vnio mē-
brorum: 8. Sanctitas Doctrinæ:
9. Efficacia Doctrinæ. 10.
Sanctitas vitæ. 11. Miracula.
12. Prophetiæ donum. 13.
Confessio aduersariorum. 14.
Infelix exitus hæreticorum. 15.
Felicitas Romano-catholico-
rum. *Has multi reuocant ad quatuor*
Vnam, Sanctam, Catho-
licam, & Apostolicam, *iuxta Con-*
stitutionem

illum, Constantinopolitanum quas fugiunt
Sectarii.

QVÆSTIO XL.

ECCLESIAE Romano-catholicae
Notis quid veri subest?

LUTHERO-CALVINISTÆ videri, dici-
que affectant CATHOLICI; vt pleriq;
hæretici, teste August. lib. contra epist. funda-
menti. 4. nolque vocant Papistas, Roma-
nenses, Pontificolas, Idololatrias, Panico-
las. &c.

AVTOR. 1. Ante MC. annos Ro-
manensis idem fuit quod Catholicus,
teste S. Ambr. in funebri Satyri. 2. Et
Chry. hom. 33. in Acta, docet rectè nos vo-
cari ab Vniuersali Rectore Ecclesie, scil.
Papa. 3. Cyrillus Catech. 13. Si ueris
in urbem aliquam, non petas ubi sit Domus
Dei; nam & hæretici dicunt se habere: Sed,
ubi Catholica Ecclesia: id enim nomen huic
proprium est. Ita Patres apud B. H. l. 4. de
Ecl. c. 4. Chryl. hom. 33. in Act. Nobis
nullus uir nomen dedit, sed Fides ipsa. Pa-
cianus epist. ad Sympronium: Christianus
mihi nomen est; Catholicus uero co-
gnomen: illud me nuncupat; istud ostendit.

II. LUTHERO-CALVINISTÆ Catho-
licam oppugnant ANTIQVITATEM: vt,
1. Caluinus Inst. l. 4. c. 2. §. 3. Ex ea inui-
ctum peti argumentum nequit. Nam Ismaël
senior Isaac; & tamen eiectus est. 2. Mu-
tatio in Papatum non tota simul facta est, sed
paulatim irrepserunt errores, vt certum tē-
pus ostendi non possit. 3. Insignis tamen
deprauatio accidit sub annum 600. cū Pho-
cas Pape concessit titulum, Caput Ecclesie, &
aperuit Ecclesiam Pantheon. Ita Magdeb.
& plerique Lutherani. 4. Caluinus in
praf. Inst. ait, Suam Ecclesiam non esse no-

vam, sed Antiquissimam, à Christo funda-
tam; sed non uisam diu, nunc apparuisse.

AVTOR. 1. Sicut Deus prior dia-
bolo; sic vera antiquior esse falsâ debet
Ecclesia. Nam, Matth. 13. prius semina-
tum bonum semen, quam zizania.

2. Et Catholica dicitur, quia omni
tempore durauit: Apostolica, quia ab
Apostolis fundata est.

3. Quia, in omni Nouatione religi-
onis demonstrari possunt, 1. Autor, 2.
Dogma, 3. Tempus, 4. Locus, 5. Oppu-
gnator eius, 6. Cetus succrescens. At ve-
ræ Ecclesie Autor est Christus (vnde ap-
pellamur) prædicare incipiens Euange-
lium anno XV. Imperii Tiberii, in lu-
dæa; contradicentibus Scribis, cum par-
uo cœtu Apostolorum. Nec ullam o-
riginem aliam nostram docere vnquam
possunt hæretici ulli; Nec autorem aliū:
Nec tempus certum nostræ defectio-
nis; Nec Locum: adeo Vniuersalis Con-
sensus cum vno Capite semper liquidò cō-
stitit: Nec ullum contra Romanos Cō-
cilium fuit celebratum legitimum, etsi
hæreticum: Nec Rom. Ecclesia ulli alte-
ri maiori seu minori adhæsit vnquam.

4. Hoc argumentum ab Antiquitate
S. Patribus temper fuit validum & inui-
ctum contra hæreticos.

DICO AD I. Ismaël non fuit fi-
gura Religionis; Gal. 4. Hec enim sunt
duo Testamenta, duo filii Abrahæ.

AD II. Nec ulla hæresis facta est to-
ta simul; sed paulatim.

AD III. Ar post annum 670. cele-
bratum est Conciliū VI. generale, quod
ipsi hæretici faciunt permagni; vt par.
Et Iustinianus senior, annis ante Phoca-
tere 100. vocauit Papam Caput Ecclesie:

Bb item-

itemque & Concilium Chalcedonense. Et Antichristus pugnabit contra omnes Deos; ergo aperiens Pantheon Papa non est Antichristus: Inuocatio autem Sanctorum fuit ante S. Gregorium: quod mendaciter negat Melancthon.

AD IV. August. lib 3 de Baptismo: Donatistarum Ecclesia si perit, unde ergo Donatus apparuit? 2. Fallumne istud Matth. 16. Porta inferi non proual & c. Matth. ult. Ego uobiscum sum usque. & c. 3. Si latuit; aut fidem confitebatur; ergo manifesta fuit; aut non confitebatur; ergo Ecclesia Nulla fuit, Nam aiunt Luthero-caluinista Notam Ecclesie esse Confessionem. 4. Dein; gloriam Ecclesie mirificam fore predicarunt propheta; omnes mendaces forent, si latuisset. 5. Et semper haereses fuerunt; ea que ab Ecclesia vera segregata contra ipsam.

III. LUTHERO-CALVINISTAE de sua DVRATIONE male sperant. CALVINVS in praef. t. Cetech. Geneuenf. *De posteritate sic sum anxius, ut tamen vix cogitare audeam. Nisi enim Deus mirabiliter e caelo succurrerit, videre mihi videor extremam barbariem orbi impendere. Atque utinam non paulo post sentiant filij nostri, fuisse hoc verum potius vaticinium, quam coniecturam.* Quia sectam sciebat suam mere humanam esse. Sic & MAGDEBURGENSES in praef. Cent. 2.

LUTHERVS vix cepit anno 1517. iam Cinglius anno 1525. ab eo descivit: Anno 1527. Anabaptista plurimos ei abstraxerunt: Reliqui vix vlli puri remanserunt, vt Illyricus conuenerit in praef. Centur.

CALVINVS anno 1528. defecit a Cinglio, cum plerisque Helueticorum oppidis. Calvinista mox secti sunt in Libertinos in Gallia, Puritanos in Anglia, Trinitarios in Polonia,

Samofarenos in Transyluania: iam Armenianos & Gomorrifas in Hollandia, in Mitiores per Palatiaatum Rheni.

AUTOR. Perstat DVratio Catholica. I. Quia est, Dan. 9. *Regnum, quod in aeternum non dissipabitur.* Act. 5. *Sic est ex hominibus Concilium hoc, aut opus, dissoluetur; si uero ex Deo est; non poterit dissolueri.* At haeretici, 2 Tim. 3. *Ultra non proficiet.* Aug. in Psal. 57. *Multa haeresis iam emortua sunt. Cucurrerunt in riuus suis, quantum potuerunt; decurrerunt, siccati sunt riuus; vix eorum memoria reperitur, vel quia fuerint.* E contra, Leo ferm. 1. de Apost. *Augetur persecutionibus Ecclesia; semper Domini us ager segetis disseminare vestitur, dum grana, quae singula cadunt, multiplicata nascuntur.*

2. Quia, ante Lutherum fuit solum Paganismus, Iudaismus, Mahumetalismus, Graeci Nestoriani, Hussita, & Romana Ecclesia: Et Lutherani fatentur apud nullos istorum veram Ecclesiam fuisse, ergo aut apud Romanam fuit; aut perit stirpitis; quod fieri nequit.

IV. AMPLITUDO autem eius successiva omnes orbis oras comprehendit.

V. LUTHERO-CALVINISTAE nullam habent SUCCESSIONEM EPISCOPORVM ab antiquo.

IACANT tamen; 1. Legitimè vocati sumus à populo & magistratu ad Episcopatum; non intrinsecus sumus.

2. Papista fidem veram deseruerunt; ergo non sunt Episcopi amplius.

3. Caiphas successit antiquis Pontificibus tamen ab eo petierunt ordinationem Apostoli. Haec Brentius.

4. CALVINVS Instit. l. 4. c. 23. Non numeramus Episcopos Asiae, Africae, Aegypti; quia perit ibi ista successio.

5. Idem

3. Idem, In Græcia perstat Successio; nec tamen est vera Ecclesia.

AVTOR. SVCCESSTO EPISCOPORVM est apud Nos Omnino **APOSTOLICA**, index, Ecclesieque Nota. At apud Luthero-caluinistas nec Ordinatio est Episcoporum, minus Successio: ergo neque vera Ecclesia. Hoc ariete semper S. Patres euerterunt hæreses. 1. Nec enim potest Ecclesia esse sine Pastoribus, teste Scriptura & S. Patribus: Et ij semper habiti sunt pro legitimis foli, quorum Successio & Ordinatio ab Apostolis descendit: omnes alii fures, qui ascendunt aliunde. 2. Sicut enim in Lege Sacerdotium per carnalem generationem propagabatur; ita in Nouo Testamento, per Ordinationem: Vnde 1. Tim. 4. *Noli negligere gratiam, quæ in te est; quæ data est tibi cum impositione manuum Presbyteri* Prisci hæretici eo studiosius obseruabant Ordinationem; quo plus eos deficiebat Successio.

DICO AD I. Quomocunque facta fuerit Electio Episcopi; Ordinatio semper vna fuit siue similis, facta ab Episcopis. Hac carent hæretici hodierni.

AD II. Calumnia est; dein & controuersia; qua nil probatur.

AD III. Sacerdotium Aaronicum durauit solum ad vique Christum, vti temporale: Nouum Sacerdotiū Successionem habet Christo, non Caiphæ.

AD IV. Si perit ibi Successio, ergo & Ecclesia: at apud nos constat Successio; ergo & Ecclesia constat. Perit ibi quidem Successio particularium Ecclesiarum; at non eis perit Successio Vniuersalis Romæ.

AD V. Hæreses notoria in Græcia

interruperunt legitimam Successionem; sicut & in Septentrione.

VI. LVTHERO-CALVINISTÆ non habent **CONSENSVM DOCTRINÆ** cum S. Patribus; sed cum damnatis hæreticis.

DISSENTIUNT à S. Patribus **LVTHERRANI**, testibus Centuriatoribus, qui singulis Centuriis subtexunt catalogum Patrum, quæ nobiscum docent; vocantque *Nanos Patrum*. Vide *Bell. l. 4. de Eccl. c. 9.*

CALVINVS in Instit. passim faterur, oppugnans Nostra, se tibi repugnare Antiquitati. Vnde libero arbitrio, se nullum sequi, excepto Augustino: Quem & ipsum tamen mox reicit: Vt, de subiectione Christi sub Patre, & iam quoad Diuinitatem: De concupiscentia: De satisfactione.

CONSENTIUNT cum hæreticis damnatis per primos 700. annos: de quibus catalogizarant &c. Irenæus, Hier. Epiph. Philastrius, Augustinus, Theodosius, Damascenus, &c. Nam reuocauerunt damnatam hæresin: 1. Simonianam & Eunomianam, *de Sola fide*. 2. Florinianam, *Deum esse causam peccati*. 3. Origenis; *Adam perdidisse imaginem Dei*. 4. Pepuzianam, *de mulierum Principatu in Ecclesiasticis*: 5. Procli, *Concupiscentiam esse peccatum*. 6. Nouatianam; *de Pœnitentiæ contemptu*. 7. Sabelianam, *de Vna Persona in Trinitate*. 8. Manichæanam, *de seruo arbitrio*. 9. Donatistarum, *Ecclesiam solis consistere iustis: Visibilem perisse Eccles. Romouendas, aras, templa, Sacerd. &c.* 10. Aërianam, *contra homouesiam*. 11. Arianam, *de neglectu orationis pro defunctis*. 12. Vigilantii & Iconoclastarum, *de hogiomachia imaginum, reliquiarum, Sanctorum*. 13. Petrusbrusinam, *de idololatria Missæ*. 14. Iouinianam, *de baptizatorum impeccabilitate, contra ieiunium, de Virginitatis & Coniugii*

in *gij* equali merito. 15. Pelagianam; *Nasci infantes sine peccato originis, & omne peccatum actuali esse mortale.* 16. Nestorianam, *Duas in Christo personas esse: Et in aservata Eucharistia extra usum non esse Corpus Christi.* 17. Eutylianam; *in Christo unam esse naturam.* 18. Lampe-tianam, *Vota monastica non obligare.* 19. Xenaianam *Petræ: Christi & Sanctorum imagines non venerandas.* 20. Sacramentariorum; *Christi carnem non esse in Eucharistia; sed solam figuram seu Efficaciã.*

VII. LUTHERANI & CALVINIANI, vt in multis confitent, in multis tamen mirifice dissentiunt: adeo nullam habent VNI-ONEM MEMBRORVM, seu vno cum Capite, seu inter sese.

1. LUTHERVS lib de Votis monast. *Mendacia certius dignoscere non potest, nisi quanto sit metipsis contraria sunt. A Deo enim ita ordinatum est, vt impii semper seipos confundant.* Ioann Cochleus in Septici-pite colligit LUTHERI contradictiones, de quæ articulo vno 36. sententias; 2. Confessionem Augustanam toties ecegerunt, vt ipsi necesse nunc, quæ vera sit, teste Harmonia Fabritii. 3. Lutherani vix dum nati, simul scissi sunt in Anabaptistas, Confessionistas, Sacramentarios, &c. quorum odia pugnaque vide in Bell. l. 4. de Eccl. c. 10.

CALVINVS in præfat. *Instit.* ait, mirum non esse, si è sua religione mox orientur sectæ contrariæ; nam id & Apostolorum accidisse Ecclesiæ; è qua prodierunt Simoniani, Nicolaitæ, &c. Sathan enim semper bono seminizania superseminat. 2. In *Instit.* l. 4. c. 13. §. 14. Ex Vnione mutua Papistatum liquet, non veram eorum esse Ecclesiam: tot enim sunt Schismata, quot monasteria, olim Monachi ad Ecclesias Ordinariorum concurrabant; iam monasteria singula propriũ habent altare. 3. Sectas habent Thomistarum, Scotistarum, &c.

AUTOR. Mirifica semper VNI-ONEM MEMBRORVM & vno cum Capite, & Inter sese extitit in Ecclesia vera. Adeo omnes retro sæculorum Scriptores, tot

tamque diuersarum nationum ac linguarum; tot & Pontificum, & Conciliorum Decreta, & dogmata, contra tot hæreses, Schismata, morumque corruptelas ac rituum, &c. semper contentorunt, vt hodieque: Quia omnes sensusuum sensui vnus Capitis subiecerunt; & inter sese Vnum sentire. Vide Bell. l. 4. c. 10. *Nec enim, 1. Cor. 14. dissensionis est Deus, sed pacis.* Et Matth. 12. *Omne regnum in se diuisum desolabitur.*

DICO AD I. Ecclesiæ veræ doctrina per se gignit Vnionem; hæresis vero per se parit diuisionem. Et in Ecclesia est norma componendi dissensionem subortam, determinante vel Papa, vel Concilio: pertinaces autem eiicente, vt hæreticos: At apud hæreticos non est regula modusque conciliandi, vel eiicendi, vel terminandi lites.

AD II. Mendacium est, Monachos olim semper in parochiis synaxes egissent, nam & proprias aras & sacra habuerunt, vt hodie monasteria. Nec ea sunt Schismata, cum aræ materialiter plures sint, formaliter vnæ.

AD III. Scholastici non dissentunt in rebus fidei, sed adiaphoris: sicut hæretici; quorum lites de articulis fidei vide in Hosio libr. I. contra BRANTIVM, &c.

VIII. LUTHERO-CALVINISTIS nulla est SANCTITAS DOCTRINÆ. 1. Lutherani uelunt spiritum precum; & tamen fides eorum nullam Orationem Dominicam; Nam si credo, Nullum mihi habere peccatum, mentior orans, *Dimitte nobis debita nostra &c.*

CALVINISTÆ sciunt, Anabaptistas etiam credere, se esse iustos; & tamen eos damnant, negantque posse iustificari, nisi conuertantur. Item docent, *Omnia absolutam necessitate enenire; Deum esse causam peccatorum;* Luthero-

Lutherani verò ab hoc abhorrent pluri-
mi.

AVTOR. Ecclesia S A N C T A est: quia professio eius est Sancta seu Fidei, seu Morum: adeo Ps. IIS est *Lex Domini immaculata, testimonium fidele, preceptum Domini illuminans.* Sola igitur ea est Vera: alia nulla, seu Paganorum, seu Philosophorū, seu Mahumetistarū, seu Iudæorum, seu Hæreticorum, seu Luthero-calvinistarum: ob compura quæ continēt absurda. *Bell. l. 4. c. 11.* At verò, Aug. l. 2. Ciuit. c. 28. *Nihil in Christianis Ecclesiis turpe & flagitiosum spectandum, imitandū, preponitur: ubi veri Dei aut precepta insinuantur; aut miracula narrantur, aut dona laudantur, aut beneficia postulantur.*

IX. EFFICACIA DOCTRINÆ nota est Ecclesie, per eam omnes orbis oras conuertentis; testibus ipsis Centuriatoribus ordine sæculorum: de sua Nouitate nil tale valentibus memorare.

X. DOCTORVM in Ecclesia vera S A N C T I T A S minifica est: vt Bernardum, Dominicum, Franciscum ipsi fateantur sanctos fuisse, Lutherus *l. de Captiuit. Bib. c. 2.* Melanchthon, *in Apologia art. 5 & 27.* At hæresiarcharum susperbia fuit semper non ferenda: Inprimis Lutheri & Lutherani populi, testibus ipsis Lutheranis. *Bellarminus lib. 4. cap. 13.*

XI. LUTHERO-CALVINISTIS nulla est M I R A C V L O R V M G L O R I A.

LUTHERVS, teste Starbulo tentauit de sua discipula demonem eicere; at periculum erat, vt ipse pene occideret. Nescium in Albi subuectum nisebatur vanis inuentionibus cessare; at mortuo canebar, teste Cochleio *in Actu Lutheri anno 1523.* Sic an. 1558,

in finibus Poloniz Mattheus prædicans persuasum, vt se mortuum fingeret, ve è mortuum efficit, testibus *Lindano in Dubitanio, Alano Capo l. 6. Dial.*

Similem attentationem Caluini testatur *Bolssecus in vita eius cap. 13.* Iniuriam, ait Caluinus, faciunt nobis, qui miracula exigunt; cum Doctrina nostra sit perantiqua, & Apostolorum ac Martyrum confirmata miraculis: Nec Baptista patrauit vlium miraculum; *Ioann. 10.*

AVTOR. Ecclesia vera Luxit, Lu-
cetque M I R A C V L I S veris; quæ ad no-
uam olim fidem necessaria erant, & suf-
ficientia ad insignem demonstratiōem.
1. Teste S. Scriptura de Moyse, Iosue,
Helia. &c. de Christo, Apostolis. &c. 2.
Nulla secta vilo claruit vnquam miracu-
lo teste. *Bell. c. 14.*

XII. LUTHERO-CALVINISTIS
nullum est P R O P H E T I Æ D O -
N V M.

LUTHERVS se ipse iactauit prophetam & Heliam Germanicum, teste Cochleio anno 1525. Prædixit anno 1524, si duos adhuc prædicaret annos, fore vt euasceret Papa, Cardinales, Episcopi, Monachi, turres, campanæ, Messæ prædicauit fere XXII. annis post, mortuū anno 1546. & illi sunt, eruntque. 2. Thomas Mancerus se Gedeonem venditauit; rusticos in arma vocauit; prædixit v. etoriam certam, globosque manuā se excepturum. At illi cæsi, captus ipse securi percussus est. 3. Anno 135. dixerunt diem iudicii instare; a-
gri, arataque cessant; dictus adest dies; sed non iudicium nisi de sua falsitate. Teste Cochleio.

CALVINVS sua, sibi fata cecinit; vt supra ostendi.

AVTOR. In Romana Ecclesia sole
clarior viget Prophetia, gratis data.

XIII. LUTHERI, lib. contra Anabaptistas, C O N -
F E S S I O est. *Fatemur plurimum esse boni Christiani; imò omne bonum Christianum; atque illinc ad nos deuenisse. Quippe fatemur, in Papatu veram esse Scripturam S. Verum baptismum, verum Sacramentum altaris, Veram Clouis ad remissionem peccatorum, verum prædicandi officium, verum Catechismum. Dico insuper sub Papatu veram Christianitatem, imò verum nucleum Christianitatis esse.*

CALVINVS *Inst. c. 10. §. 17.* S. Bernardum *Pium Scriptorem. &c.*

Cc 3 Av.

AVTOR. Vera est CONFESSIO de Veritate Ecclesie Romanæ, Ethnicorum, Iudæorum, Hæreticorum, Turcarum. &c.

XIV. LUTHERO-CALVINISTARVM, omniumque hostium Ecclesie, infelix temper exitus fuit.

XV. Felix autem Prosperitas, cum Deo, Ecclesie veræ fuit, est, erit.

VII. DE CLERICIS.

QVÆSTIO XLI.

Rectene hi Clerici, isti Laici appellantur?

LUTHERO-CALVINISTÆ, quod rem Latinet, haud negant, ministerium Verbi & Sacramentorum non ex æquo ad omnes pertinere: vocem tamen Cleri auersantur.

LUTHERVS lib. de abroganda Missa priuata, par. 1. *Quod nostra translatio habet: Non dominantes in Cleris, interpretis incuria fuit, qua facti, in Clerum hoc loco intelligerent, quos nunc à Laicis discretis in pia hominum traditio. Infra. Hoc dixisse contenti sumus: Christianum populum esse simplicem, in quo prorsus nulla secta, nulla differentia personarum, nullus Clericus, nullus Laicus, nullus vnicuique, nullus rufus, nullus Monachus esse debeat.*

CALVINVS Instit. l. 4. c. 4. §. 9. *Hæc appellatio aut erroris, aut certe ex praua affectione nata est: cum tota Ecclesia Clerus, id est, hæreditas Domini, à Petro dicatur: Idem ad 1. Pet. 5. Utinam Patribus nunquam venisset in mentem, ut hac voce uterentur. Gal. 3. Omnes enim vos vnum estis in Christo Iesu.*

AVTOR. I. Distinctio Clericorum & Laicorum est omnino Christi, loa. 15. *Ego elegi vos, scilicet turba.* 2. Est Apostolica, 1. Pet. 5. *Non Dominantes in Cleris.* 3. Est Canonica in descriptis à S. Cle-

mente Canonibus Apostolorum, Can. 3. 12. 15. 4. Est ea antiquissimorum Patrum, & Conciliorum: apud Bellarm. lib. de Clericis c. 1.

II Vnitatis & Simplicis populi Christiani est, quæ describitur Eph. 4. *Vnum Dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus & Pater omnium.* Vt vnum dicant, idem sentiant, & non sint in eis schismata. Hæc simplicitas procul à Luthero caluinistis exulat. 2. Nec Cleri & Populi distinctio cum Vnitate ea pugnat magis, quam membrorum diuersitas Corporis Vnitate. 1. Cor. 12. *Si totum corpus oculus; ubi auditus? &c. Et si omnia essent unum membrum, ubi Corpus? Non autem multa sunt membra, vnum autem corpus.* 3. S. Petrus uce, Cleri, allude ad Leuitas, Deut. 18. Num. 18. à quibus fors natiuitatis transit ad Christianos sorte Electionis.

SVASIONES contrariæ ex his conrunt vltro.

QVÆSTIO XLII.

Ius Eligendi, Ordinandi, Pastores, seu Ministros estne Populi, an Episcoporum?

LUTHERVS lib. de potest. Papa Hydrus & Centuriatores, Brentius, & Kemner &c. Itemque CALVINVS Instit. l. 4. c. 14. §. 15. *Habemus esse hanc Legitimam ex Verbo Dei Ministri vocationem.* 1. *Ubien populi consensu & approbatione creantur, qui fuerint idonei.* 2. *Praesertim autem Electionem debent Pastores: ne quid per leuitatem, vel per mala studia, vel per tumultum à multitudinis peccetur.* Volunt gigitur: *Vocare & Eligere Populi esse, iure diuino; non Papæ, non Principis, non Canonicorum:* 1. *Ordnare*

nate verò, Pastorum tantum; sed nomine Populi, quem repræsentant Pastores. Plura infra quæst. 44.

AUTOR. Iure diuino Potestas Eligendi Ordinandique est penes Episcopos solos. 1. Ita S. Scriptura, in meo *Antichristopart. 2. q. 13.* 2. Ita S. Concilia & S. Patres vniuersi. 3. Quod si Sacrum Clerum Eligere & Ordinare nefas est Sacerdotibus; quanto magis Laicis?

4. Et illius tam constans Ecclesiæ est Consuetudo, vt à *Seculo non sit auditum*, Episcopum à non Episcopo ordinari: vt nec vlla vnquam hæretica licentia tale quid vsurpauit. Lutherum Orthodoxus Episcopus ordinauit Sacerdotem; Episcopum nemo, nisi ipse. *Esse quia vult, fit Deus Alexander;* ait Laconicus Sarcasmus. Et ipse idem se telo scæmur adspiciens irrisit isto: *Ecce Deum Ammonium.*

5. Ipse Calvinus Instit. l. 4. c. 3 § 16. *Lites nullam extet certum præceptum de Manuum Impositione; quia tamen fuisse in perpetuo vsu Apostolorum videmus, illa iam accurata eorum obseruatio, Præcepti vice nobis esse debet.* Infra: *Prohibendum est, non vniuersam multitudinem manus impositione Ministrare, id est Sacerdotibus; nam Episcopos vocat Pastores.*

Iam sic argumentor. Non sunt veri Pastores, id est Episcopi, qui non sunt per manum Impositionem à veris Pastoribus ordinati: Atqui tales sunt Lutherus, Zwinglius, Calvinus &c. Ergo. Nam istud S. Hieronymi Epist. ad Euaugrium approbat Calvinus: *Quid facit, excepte Ordinatione, Episcopus, quod Presbyter non faciat?*

6. Ordinationem Romano-catholicam nihili facit Calvinus Instit. l. 4. c. 5. §. 3. *Ordinatio nihil est aliud, quam mirum ludibrium.* Sic & Kemnitius: Ergo Lutheri, Caluini, &c. Ordinatio ipsis nulla fuit, & nec illis Sacerdotes fuerunt, nec Episcopi: neque à populo ordinari potuerunt.

Sequitur porro: Cùm veros Episcopos non habuerint, nec veram Ecclesiã habuisse vnquam. Quia bene Calvinus Instit. l. 4. c. 3. §. 4. *Sequuntur Pastores & Doctores, quibus carere nunquam potest Ecclesia. Est enim Ecclesia,* ait S. Cypri. epist. 9 l. 4. *plebs Episcopo adunata, & Pastori suo Grex adharens.* Hoc argumento S. Hieron. in Dialogo contra Luciferianos, Hilarium hæreticum constrinxit.

Vnum super refugium est Caluino ibi. *Apostolos postea quoque, vel saltem eorum loco Euangelistas interdum excitauit Deus, (vt Lutherum, ipsum, &c.) vt nostro tempore factum est. Talibus enim, qui Ecclesiam ab Antichristi defectione reducerent, opus fuit. Minus tamen ipsum nihilominus Extraordinarium appello: Quia in Ecclesiis ritè constitutis locum non habet.*

AT, infelix effugium! Nam semel constituta à Christo Ecclesia ruere non potest: vtpote fundata supra Petram, non arenam: quocirca nouis haud eget Apostolis: præsertim qui sine signis venerunt non missi; vt Lutherus, Calvinus, Arius, Mahumet. &c.

7. Denique, *Act. 14.* Paulus & Barnabas, Episcopi & Apostoli constituebant per ciuitates Presbyteros; non populum, non Magistratus ciuilibus. Ad Titum 1. *Huius rei gratia reliqui te Episcopum Crete, vt constituas per ciuitates Presbyteros.*

tyteros; Sicut ego constitui tibi. Et Flacciani *Cens. l. l. c. 2.* primos Episcopos ab Apostolis esse constitutos fatentur.

QVÆSTIO XLIII.

Sitne Pastorum Electio immediate à Deo solo, aut ex carnali propagine?

IOAN. WICLEF & HVSS, teste *Tho. Walden. l. 2. doctrina fidei. c. 39. & 40.* Solius Dei esse aiebant, Pastores eligere. Quia solus nouit prædestinatos pios; quales Pastores oportet esse. Eorum articuli in Concilio Constantiensi Sess. 8. damnantur tales. *Prælati sunt præfatus & malus non habet potestatem super Fideles: Et, est aquiuocè Pastor, Et, Non electioni hominū, sed operibus electi oportet credere.*

AVTOR. Deus, *1. Reg. 10.* elegit Saulem; at dein reprobum: Christus Iudam; Ioan. 6. *Nonne ego vos XII. elegi, & unus ex uobis diabolus est?* Apostoli inter Diaconos, *Act. 6.* Nicolaum elegerunt præfulem. S. Patres consentiunt, improbos Episcopos esse tamen veros: ut Ioan. 11. *Cayphas, cum esset Pontif. anni; illius, prophetauit.* Electio autem per Sortes etsi, *Act. 1.* ab Apostolis usurpata ex priuilegio, tamen recte ab Ecclesia est prius omissa. Vide *Bell. l. 1. de Clericis c. 6.* De Luthero-caluinianis Prædestinatis sileo. VVicleffizant.

IL. HEBRÆIS nascebantur Sacerdotes, Tribu Leuitica semel à Deo ad d. destinata; Benetunc.

AVTOR. At Christianū non decebat Sacerdotium propago carnalis. **I.** Quia sunt Sacerdotes *secundum ordinem Melchisedech.* Hebr. 7. Ideoque *sine patre, sine matre, sine Genialogia.* **2.** Sic prædixit Isā. 66. *Asp. mam ex eis Sacerdotes & Leuitas. &c.* Aliud est, ut Sacrificium, sic & Sacerdotium, in Nouo Testamento;

QVÆSTIO XLIV.

Ius eligendi Papam & Episcopos. &c. An sit Populi de iure diuino?

LUTHERO-CALVINISTA *suprà q. 41.* affirmant.

SVADENT istis. **1.** Quia, ait Calvinus, veteres popularem electionem usurpabant. Sicut in politicis, electio Regis est Populi. Cætera argumenta colligit ex Luthero Brevitio, Caluino, *Illiricus l. de electione.*

2. Quia, *Matth. 16.* Tibi, ut Ecclesiam representanti, ait Aug. tract. 124. in Ioann. *de clauis. &c.* **3.** *Matth. 18.* *Quæcumque alligaueris: Qui alii? Dic Ecclesia, id est, populo.*

3. Episcopi sunt Ministri Ecclesie, non Domini: *1. Cor. 3. 1. Pet. 5.* Ecclesia autem, *1. Tim. 3.* est *Columna veritatis* ergo pete hanc, non illos, summum est tribunal.

4. Quia, *Act. 1.* Tota Ecclesia elegit Mathiam & Barnabam; non Apostoli.

5. *Act. 6.* Multitudo credentium elegerunt Stephanum.

6. *Act. 14.* *Cum constituisset, & operis-sonans, id est, elegissent per suffragia, illi per singulas ciuitates Presbyteros.*

7. Quia sic docet S. Cyprianus, & Conc. Nycænum, & II. generale: Et sic usus per 1300. annos in Ecclesia.

AVTOR. Electio non est Plebis vltimo iure.

1. Non diuino, patet in *Antichristi part. 2. quæst. 17.* itemque *suprà q. 42.*

2. Adde, Hebr. 5. *Nemo sumit sibi honorem; sed qui vocatur, ut Aaron: qui Moysen, non à Populo est electus.*

3. Iure diuino & naturali Episcopi sunt Pastores plebis: *Act. 20. 1. Pet. 5.* Nec controuertitur. At Pastorum est Prescere, id est, Regere; ad quod *Elgerere* quoque pertinet.

4. Apo.

4. Apostoli ad procul distitas gentes mittebant Episcopos; ergo ipsi, non gentes, eligebant. Neque populus, præsens Apostolis, eligebant; quia vnus populus non potest alteri Pastorem eligere: vt cōtrā fingit Kemnitius absque testimonio vllō.

5. Sic Concilia, & S. Patres.

6. Plura sequentur in eadem moda ex populari electione. *B. ll. c. 7.*

DICO AD I. Vsurpatione fuit surreptitia, ideo & sublata est. Nam postulatione testimonii à populo fiebat de vita eligendi, (vt esset tanto acceptior,) & degeneravit in Consuetudinem, Apostolica contrariam constitutioni.

AD II. Augustinus ideo ait Petrum in persona Ecclesiæ Claves accepisse, quia in eius vtilitatem accepit, & transfusus ad posterorera.

AD III. Prælati sunt Ecclesiæ, vt pars melior, ideoque maior, iusq; habet soluendi, &c.

AD IV. Episcopi sunt ministri Ecclesiæ, eam regendo, non ei obediendo.

AD V. Chryostomus, ait, id Petrum fecisse ex concessione; non necessitate. Erat exemplo vno non valeret argumentum contra legem.

AD VI. Idem dico. Dein, ea erat electio Diaconi, non Episcopi.

AD VII. Grammaticè ita significat *ἑρμηνεύω*: at Ecclesiasticè est *Ordinare per manus impositionem*.

AD VIII. Vide *Bell.* Postulationem populi fuisse, non Electionem: Sicque loquuntur historiae &c.

Q V Æ S T I O X L V.

An sint Ordines Sacri septeni? Et quæ officia singulorum?

LUTHERANI (vt Kemnitius in *Exam. Trid. Sess. 2.*) numerum Ordinum septenarium reprehendunt: Statuuntque ternarium: Episcoporum, quos Pastores: Presbyterorum, quos Seniores, seu Diaconos, vel Ministros verbi dicunt; & Diaconorum, Exorcistas plane reiciunt: reliquos autem à Pastoribus pio necessitate ass. m. cooperatores.

SVADET Kemnitius, 1. Quia, S. Dionysius tres solum numerat. 2. Canones Apostolorum quinos, 3. S. Ambrosius item quinos. 4. S. Ignatius plures quam septem. 5. Canonistæ addunt Psalmistam.

CALVINVS consonat Kemnitio, *Instit. l. 4. c. 4. §. 19.* Quia, ait, S. Hieronymus numerat quinque ordines.

AUTOR. Semper in Ecclesiâ viguerunt Ordines septem, qui ad Eucharistiæ ministeriam certo ritu referuntur; Minores quatuor, Oltiar. Lect. Exorc. Acoluthorū: Maiores tres, Subdi. Diac. Presbyterorum. Sic Clemens, Ignatius, &c. &c. S. Patres, & Concilia. *D. Thomas. p. 3. q. 37. art. 2.*

Tres Sacri sunt ex Institutione diuina: habentque Antiquitatem parem Ecclesiæ primitiua omnes septem. Mentitur itaque Calvinus dicens, *Primitiua Ecclesiæ incogniti fuerunt, & multis postea annis excogitati.* *Bell. l. 1. c. 12.*

DICO AD I. S. Dionysius numerum triū dedit Hierarchiarum militantis Ecclesiæ, non Ordinum.

AD II. S. Dionysius instituit nusquam omnes refert; sed ex occasione iam hos iam istos.

AD III. S. Ambrosius non negat alios daos: quos obseruauit factō.

AD IV. S. Ignatius etiam improprie d. ctos numerauit.

AD V. Canonistæ quia distinguunt Episcopum à Presbytero, Lectorem à

Dd Can-

Cantore, nouem constituunt: non sic Theologi: Neque tamen est dissensio: quia illi eos referunt ad Hierarchiã, hi ad Eucharistiã.

AD VI. Hieronymus loquitur de ordinibus Christianorum, non Clericorum. &c.

II. CALVINVS *Instit. lib. 4. cap. 4. §. 9.* Oltiariorum Ordinem negat, & uidet; officium lanitoris esse dicit: non docet. 2. Lecturam item tyrocinium prædicaturã fuisse, ut fluere ferre populi conspectum, & plebi innotescerent. 3. Exorcistis ait, gratiam gratis datam fuisse, non ordinem. 4. *Acolutus*, uult esse uocem magicam, & linguis ignotam: idem quod Cubicularius Episcopi, & cerofetarius. 5. Subdiaconos uult solum in curandis pauperibus iuuiffe Diaconos. 6. De Diaconis nos inter & hæreticos conuenit ex *Act. 6.* Et si nos plura eis tribuamus.

AVTOR. Dicit ista Calvinus; non docet. Docent autem S. Patres & Concilia nos recte sentire, & sua singulis officia ordinibus assignare sancta, apud *Bell. c. 14.*

QVÆSTIO XLVI.

Sine Episcopus maior, an par Sacerdoti?

LUTHERANI, ut Kemnicus in Exam. Sess. 21. *Trid. Esalmus annot. ad 1. Tim. 4.* æquant utroque.

CALVINIANI item autore Calvino. *Instit. l. 4. c. 4. §. 2.* Quibus, ait, docendi munus iniunctum erat, eos omnes nominabant Presbyteros: illi ex suo numero in singulis ciuitatib. unum eligebant, cui specialiter dabunt titulum Episcopi: ne ex æqualitate, ut si solet, dissidia nascerentur. Neque tamen sic honore & dignitate superior erat Episcopus, ut dominium in collegas haberet; sed quæ partes habet Consul in Senatu,

ut referat de negotiis. &c. autoritate totam actionem regat, & decretum exequatur. Atque id ipsum pro temporum necessitate, fuisse humane consensu inductum fatentur ipsi Veteres.

SVADERE id conantur 1. *Phil. 1. Paulus.* &c. *Omnibus Sanctis, qui sunt Philippis, cum Episcopis & Diaconibus.* En *Prebyteri* dicitur Episcopi: Sic & *Tit. 1. Constituas per Ciuitates Presbyteros.* &c. *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse.* 2. *1. Tim. 3. Gratia &c. data est tibi per impositionem Presbyteri:* ergo Presbyter potest ordinare Episcopum ut par parem. 3. *Act. 20. In quo uos posuit Sp. Sanctus Episcopus, regere Ecclesiam.* 1. *Pet. 5. Seniores obsecro conuenior, quam Gregem Dei, providentes, & uos uos uos.* 4. *S. Hieron. in Tit. Episcopi norint, se maiore Consuetudine, quam Dispositione Dominice ueritate Presbyteris esse maiores.* Pluram uult lauid. in *Bell. l. 1. c. 15.*

AVTOR. Sancte Concilium Trid. *sess. 23. Can. 7. Si quis dixerit Episcopos non esse Presbyteris superiores &c. anathema sit.* Distincte tria. 1. Iure diuino Episcopus est præ Presbytero, in potestate Ordinis. 1. Quia soli Episcopi Ordines Sacros conferre possunt; Presbyteri ex suo charactere Sacerdotali non possunt. At Ordinatio est Sacramentum, ut Calvinus concedit; proinde Deo instituta solo: ergo qui maior Ordinis potestate; maior est etiam iure diuino. 2. Item Episcopus potest dare Sacramentum Confirmationis, templum, aram consecrare; Presbyter non potest. 3. Item, *Act. 8.* Apostoli, quibus succedunt Episcopi, sunt missi ut per manuum impositionem darent Spiritum Sanctum baptizatis; quod Presbyteri non possunt.

4. Sic Patres. II. Episcopus iure diuino maior est iurisdictionis potestate. 1. Quia in

Leg.

Legetres erant Ordines, Pontificum ab Aaron: Sacerdotum, à filiis Aaron: & Leuitarum, qui ab Leui oriundi: At hitres erant iure diuino distincti in potestate quà Ordinis, quà Iurisdictionis, sic, vt summus, medius, imus esset, vnusque altero maior. *Exod. 28. 40. Leu. 8. Num. 3. 4. 20.* vbi de distinctis eorum consecrationibus, vestibus, & officiis. Nec ratio est, vt in Veteri, quàm Nouo Testamento, distinctior sit hierarchia. Illis vero succedunt hodie Episcopi, Presbyteri, Diaconi: ergo non minus, ac illi, distincti sunt. 2. Quia Christus XII. Apostolos delegit ex LXX. Discipulis. vtili hite iure diuino maiores fuerint: At Apostolis Episcopi, Discipulis Presbyteri succedunt, ergo pari vtrinque iure. 3. Quia Patres Episcopis dictum volunt. *Matth. 24. Fidelis seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam:* at hæc institutio est iuris diuini. Sicut & istud, *Act. 20. Attendite vniuerso Oregi in quo vos Spiritus Sanctus constituit Episcopos, regere Ecclesiam Dei.* 4. Sic vsus habet à Christo & Apostolis huc vsque: Sic & S. Patres.

III. Episcoporum Autoritas in Coetu Presbyterorum est vt Principis ac iudicis in Concilio consiliarium sibi subditorum: non vt Consul in Senatu. I. Patet è S. Literis in *Antichristo meo p. 2. q. 18.* 2. Sic Patres, & Concilia, & Vnus vniuersalis omnium temporum, & locus.

DICO AD I. ex Ambrosio: Dicit Episcopus & Diaconos qui cum Paulo erant: Ex Theodoro; tunc Presbyteros dicit solitos Episcopos & hosce, Apostolos: vt *Rom. 16.* Andronicus Apostolus:

Philip. 2. Epaphroditus Apostolus. Ex Chryl. Tunc voces *Episcopus & Presbyter,* communes fuisse Sacerdotibus, distincta tamen potestate.

AD II. Sic hinc inferre S. Hieronymum mentitur Kemnitius: cum solum ostendat Presbyteros in Scripturis etiam vocari Episcopos; non hos ab illis ordinari posse.

AD III. vti ad. i. ex Theodoro.

AD IV. Similiter dicendum. Et mentiuntur Waldenses, Hieronymum sequi Aërium: falliturque Mic. Medina. Videtur tamen S. Hier. sententiæ hæc in re incertus fuisse; ideoque variasse.

Q V Æ S T I O XLVII.

De CARDINALATV quid sentiendum?

CALVINVS Instit. l. 4. cap. 7. § 30. 1. Hic titulus Gregorius atate in solos Episcopos competebar; non Romana Ecclesie, sed aliis eum attribuit. Apud superioris seculi scriptores nomen hoc non reperio. 2. Video tamen fuisse tunc Episcopis minores, quos nunc longè antecellunt. &c. Et si Episcopatus Presbyterio maior sit; tamen in multis Augustius Hieronymo minor est, ait, *Aug. Epist. 19 &c.* 3. Nihil officij tunc habebant, nisi vt in doctrina & Sacramentorum administratione Episcopo adessent, & subessent. Nunc aded mutata fors est, vt facti sint Regum & Cesarum cognati. Vnà cum suo Capite sensim creuerunt. Nihil habent legitimi in Ecclesia muneris; sicut duntaxat & inanem laruam retinent. Vnde Gregorius: Flens dico: cum Sacerdotalis Ordo intus cecidit; foris quoque diu stare non poterit.

AUTOR. Tria hæc: I. NOMINIS Antiquitas: Annis 300. ante S. Gregorium in Concilio Romano sub

Dd 2 S. Syl.

S. Syluestro, can. 6. proditur de VII. Diaconis Cardinalibus Romæ. Significat idem quod *P. incipalis*, ut à quo pendeant Episcopi, ceu cardine. Ut Cardinales virtutes, venti, puncta cœli, &c. dicuntur: Sic & Tituli seu Ecclesiæ Principales VII. dicebantur Cardinales; itaque à loco ad personas nomen transit.

II. OFFICIUM Antiquitas, 1. Est aut Episcopalis, aut Presbyteralis, aut Diaconalis. 2. Eligere Papam. 3. Assistere Papæ in regimine, ut Senatores Consuli, ut Consilarii Principi. In primitiua tamen Ecclesia omnes ferè Presbyteri ad Electionem Papæ conueniebant in paucitate Cleri: at postea auctiore Clero, soli Principales id munus obierunt.

III. COMPARATIO Cardinalatus cum Episcopatu est talis; 1. Potestate Ordinis maior est Episcopus Cardinali, Presbytero, vel Diacono. 2. Iurisdictione in propriam Ecclesiam item. Quia Episcopus attendit vel Dioecesi totius, vel urbi; Cardinalis verò soli Titulo suo, in quo est ut parochus, nec ius habet maius, quàm parochiale. 3. Regimine Vniuersalis Ecclesiæ maior est Cardinalis, Presbyter, aut Diaconus, quàm Episcopus. Singularem docet *Bellarmin. lib. 1. c. 16.*

DICO S. Hieronymum fuisse Presbyterum Antiochenum; non Romanum, non Cardinalem; ipso teste *Epist. 61.* Deinde etsi in Concilio 6. Carthaginensi ultimi subscripterunt Cardinales duo; sciendum tamen tunc ætatis Episcopos Cardinalibus fuisse maiores: postea verò mutatum esse.

Q. V. Æ. S. T. I. O. XLVIII.

COELIBATUS quo Inuesti Ordinibus S. annexus?

LUTHERO-CALVINISTÆ, post Iouinianum Wilf, negant vllb, adeoque omninò hereticum esse. LUTHERVS *Libra de abroganda Missa*, Magdeburgentes Centuriæ singulis c. 7. maxime *Centuria 11. c. 7.*

BEZA, Martyr, CALVINVS *Instit. l. 4. c. 12. §. 23.* &c. Documenta singulorum subiciemus infra.

AUTOR. I. Votum Continentiæ non est iure diuino additum Ordinibus Sacris: proindeque est Dispensabile. Quia ex solo iure humano Apostolico vis emanat. 1. Ita *D. Tho. 2. 2. q. 8. art. 1.* & plerique contra Medinam, Maiorem, &c.

1. Quia Matrimonium non pugnat cum S. Ordinibus ratione Essentiæ sui, sed Officii: ne actu coniugali, aut cuius animus Sacerdotis eneruetur. Ideò non est iuris diuini, ut coniugati, si postea ordinentur, abstineant vxoribus. Alioquin Ecclesia non potuisset Græcis permittere vsum vxorum ante Ordines acceptos ducarum.

2. Nulla in Sacra Scriptura extat prohibitio: quin Vereri in Testamento licebat; in Nouo ad Timotheum & Titum iubet eligi castos.

3. Puritas ministerii castitatem requirit, ut conuenientem; non ut Necessariam. Ideò Concilium Ancyranum à S. Leone confirmatum, permisit etiam post Diaconatum ducere Vxores.

II. Iure Ecclesiastico & Apostolico Coelibatus est Ordinatis mandatus; ut nec prius ductis vxoribus fas uti. 1. Et Sacra Scriptura uti deducant S. Patres: Vide meum *Antichristum part. 2. q. 19.* 2. Ita Concilia: ut Ancyranum an. 314. Car.

Carthaginense 17. Canon. 2. anno 254. causam promit: *Et, quod Apostoli docuerunt, & seruauit Antiquitas; nos quoque custodiamus.* Sic & Concilia Italix, Gallix, Hispanix, Germanix antiquissima ante annum 700. Mendax ergo Melanchthon in Confessione Augustana legem cœlibatus primum in Germania fixam esse postannu 900. 3. Ro. Papæ, itemque S. Patres antiquissimi Græci, Latinique consentiunt apud Bell. l. 1. c. 19. 4. Exempla fauent laudatissimorum Episcoporum, & Clericorum inde usque ab Apostolis continentium.

Magdeburgenses Centur. a. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. de vxo a 15 proferant exempla multa.

At sunt *Vel* de ductis ante Ordinationem: *Vel* de minoribus Clericis: *Vel* de illaudatis uiris: *Vel* expressè mentiuntur.

4. Quia Matrimonium impedit Ecclesiastica munia Sacrificandi, ob impuritatem: Orandi & Legendi, ob hebetationem ingenii: Prædicandi ad uirgines & uiduas de castitate: Curandi animas, ob curas temporales: Procurandi pauperes, ob curam prolium. *Et* uix distinctio foret Clericos inter & Laicos.

QVÆSTIO XLIX.

Qua Sectariorum sunt documenta?

I LVTHERI & LVTHE- RANORVM.

Iubetur, Tit. 1. elegi ἀνεγκλητῶν, id est, sine crimine: quousito? *Sit unus uxorū uir, filios habens fideles, se non fornicetur.*

RESPONDEO. I. Sit sine vlla, quæ reprehendi posset, etiam speciei criminis; ut bigamia, index est incontinentiæ: Ita

Chrysoft. hic. 2. Aug. tract. 41. in Ioan. &c. Sit sine grandi crimine: quin cum multiplice virtute, ut monogamia, sobrietate &c.

II. I. Cor. 7. *Vnusquisque uxorem suam habeat, vnam, non plures, nisi successiuè.* I. Tim. 3. *Draconi sint vnus uxorū uiri.*

RESP. Patres sic exponunt, non habeat, aut non habuerit, nisi vnam.

III. I. Cor. 9. *Annon habemus potestatem circumducendi sororem uxorem: sicut Apostoli, &c.*

RESP. *Mulierem dicit, non uxorem; & ad usum vitæ, non luxuriæ.*

IV. *Sit vnus uxorū uir, id est, Luthero, vnam habeat; Magdeb. non plure: simul.*

RESP. I. Tim. *Vidua eligatur, que fuerit vnus uiri uxor, id est, monogama: non ut Luth; & Magdeb. Nec id atatis vlli gentium mos erat duas habere simul. Ita S. Patres. Ita praxis Ecclesiæ, bigamos nūquam ordinantis: ad Christi conformitatem, qui vnus Ecclesiæ Caput est.*

V. Magdeburgenses. Sanctus Vdalricus scribit, S. Gregorium Clericos admississe uxores; deinde in eius piscina reperta 6000. capitum: & mox decretum suum reuocasse, & pœnituisse.

RESP. I. Ibidem dicitur, Papam posse cogere ad cœlibatum. 2. Epistola est ad Nicolaum II. qui obiit an. 867: At S. Vdalricus factus est Episcopus an. 903. Ergo fictitia est epistola: Sanè autorem probatum habet nullum.

CALVINI & CALVINI- NISTARVM.

I. Deus reliquit matrimonium cuique liberum: & eius prohibitio est hæretica. I. Tim. 4.

RESP. Placet libertas: proinde Ordinandis ponitur conditio cœlibatus seruandi. Et Paulus norat reprobantes

Dd 3 nu.

nuptias vniuersè vt malas : qualis Tarrhanus, Marcion, Manichæus. Mentiturque Calvinus 1. Timoth. 3. ordinandis poni conditionem, vt esse debeât *vnus vxoris viri*: cum nubere sit liberum cuiq; *Qui nubit, benè facit; qui non nubit, melius facit.*

II. Heb. 11. *Honorabile connubium in omnibus*: ergo & in Sacerdotibus.

RESPOND. Ergo etiam in sanguineis foret honorabile; quod improbat tamen Calvinus *Instit. libr. 4. c. 19. §. 37.* Quare, *in omnibus*, significat ex omni parte; Apud omnes in omnibus legitimè copulatis.

III. Apostoli, 1. *Corinth. 9.* circumdaxerunt vxores: Philipp. vii. Rogo te *Germane compar*; id est, germana.

RESPOND. I. De Apostolorum vxoribus ante Apostolatam variant scriptores: Certum est, post vocationem eos, *Matth. 19.* reliquissè omnia, etiam vxores. Ita S. Hieronymus, &c. 1. *Corinth. 9.* loquitur de piis sceminis; quales & Christum secutæ sunt. Ita Patres. 2. Dein; melior Versio est, *Sororem mulierem.* 3. Et S. Clemens ait, *secutas*, quæ fuerant vxores; cessante iam re vxoria.

Et Paulus ad virum Germanum loquitur. Sic Patres.

IV. Solus Paphnutius Concilium Nicænū in huius, ne interdiceret vxores Clericis.

RESP. I. Is censuit permitti vsum earum, quas ante Ordinationem duxissent. 2. Et, Dissuasit pœnas grauiores decerni in incontinentes. 3. Et, ait S. Gregorius, *Socrates*, qui id scripsit, *multa mentitur.* 4. Et, Concilium Nicænum canone 3. prohibet, ne Sacerdotes, Diaconi, Episcopi, mulierem domi

habeant, nisi matrem, sororem aut amatam. 5. Et fatetur Lutherus libro de Conciliis parte. 1. Concilium noluisse sequi Paphnutium.

V. MELANCHTHON. Coniugium est de iure diuino & naturæ: *Genes. 1. Creascite, & multiplicamini*

RESP. Benedictio est, non præceptum Sique hoc; affirmatiuum est tunc, ille obligans, nunc, aliquos sic vocatos. Ita Tertullianus, Cyprianus, &c.

VI. 1. *Cor. 7.* *Propter fornicationem vnusquisque propriam vxorem habeat.* Quia diuinum continentia non est cuiusque.

RESP. I. Loquitur de incontinentibus: nam continentes dicit *melius facere.* 2. Et, *Quia non omnes capiunt Verbum hoc*; ideo non omnes fiunt Clerici, Deus autem, quibus dedit Velle continere, & Perficere, si velint. Ita S. Patres, Tertullianus, Nazianzenus, Chrysostomus, Hieronymus, &c. 3. Non igitur Celibatus scandala parit; sed abusus eisdem violati.

Q V Æ S T I O L.

An Clerici DECIMAS, Possessiones, & Temporalia iure possideant?

LUTHERANVS Erasmus in annotationibus ad Vetus Testamentum ait, Decimarum esse esse tyrannicam.

2. Fratricelli; debet sibi, Apostolice paupertate viuentibus; non Ecclesiasticis tantis, aut ditibus. 3. Wicleff: Decimas esse elemosynas meras, posse que negari propter peccata. 4. Canonitz: Est etiam quoad Quotam, iuris diuini; non Ecclesiastici.

AUTOR. I. Clerum alià populo Magistratui contribui; iuris naturæ est. Ita *Genes. 14.* Abraham Melchitedeco

pendit decimas, vt Sacerdoti & Regi. Iuris diuini est idem, in Veteri Testamēto sic iubente Deo Levitis dari, *Leu. ult. Num. 18, Malach. 3.* Quæ præcepta quæ Moralia sunt, etiam Christianos obligāt; non quæ iudicialia: teste Clemente *lib. 2. Const. Apostolic. c. 29. 38 &c.* Quippe Christiana debet abundare iustitia, *Matth. 5. plusquam Pharisæorum.* Sic & S. Patres, & Concilia prisca. Estq; ratio: quia Laborāt pro bono publico: ideo decimę debita sunt, non vt eleemosynæ, etiã diuiculis. Ita S. Scriptura in *Antichristop. 2. q. 20.*

II. Date Decimas, quoad Quotam hanc, non est iuris diuini Christianis. Quia hoc nusquam extat. Et præceptum Veteris Testamenti non erat Morale: nec enim erat ante Moylen: Nam Abraham vtrò dedit: *Iacob, Genes. 28.* vtrò vouit. Nec est propriè Ceremoniale; quia non ad colendum Deum ordinatur; sed ad aquiratem inter homines. Et, iudicialia sublata sunt.

Debentur tamen iure diuino quoad substantiam; etsi non quoad Quantitatem istam. Iura etiam Ecclesiastica quoad decimarum determinarunt, non vt Legis Veteris, sed exempli. Vnde tum Clericus potest renunciare suo debito decimali: Tum Ecclesia legem suam mutare: Tum Conuetudo contraria Legem abrogare. Ita *D. Tho. 22. q. 7. a. 2.* Idque quæ Ecclesiastica est Lex de quora: non, quæ naturalis quoad substantiam.

Q V Æ S T I O L I.

*Quo Iure sint EXEMTI Clerici,
RES, & cause Ecclesiastica
ab Seculari potestate?*

LVTHERANI: 1. Vt Petrus Martyr in *Rom. 13.* negat Principes dare posse Clero priuilegium Exemptionis: quod sit contra ius diuinum, omnes politico subiiciens Mag. statui. 2. BRENTIUS in *prolegomenis.* Melancthon in *Locis cap. de Ma: gistr. Res & Causas Cleri politicis subiiciunt tribunalibus.*

3. CALVINVS *Inst. l. 4. c. 11. §. 15.* In omnibus subiectos vult, exceptis causis merè Ecclesiasticis.

SVADENT istis. 1. Quia Constantinus edixit, *Si quis Episcoporum tumultuatus sit, mea executione coercetur:* Eiecitque Eusebium in exilium.

2. Martyr. Iure diuino *omnis anima sublimioribus Potestatis subiecta est, Rom. 13.* Ergo non potuerunt Reges Clerum eximere. 3. Marilius. *Matth. 17.* Christus soluit tributum, quæ debuit.

A V T O R. I. In causis Ecclesiasticis Clerici sunt exempti iure diuino. 1. Quia regimen Ecclesiasticum distinctū est à politico, & isto sublimi^o. patet supra *quæstione 2. 3. & 12.* 2. Christus Petro & Apostolis omnem potestatem suam commisit, vt Pastoribus in ones. Supra *q. 19. 20. 21.* 3. Apostoli, eorumque successores Ecclesiam diu rexerunt, cum nulli essent Principes Christiani: nec ad politicos causas retulerunt. 4. Sic Concilia fancierunt, Patres docuerunt, &c.

II. Clerici non sunt exempti ab legibus politicis, non contrariis iuri Canonico, aut officio Clericali: sed directiue subsunt. 1. Quia Clerici sunt ciues & partes politia. 2. Papæ permiserunt.

Non tamen Clerici possunt iudicari à secularib^o, etsi in legem civilem peccassent. Quia sic Papæ, Concilia, Imperatoresque decreuerunt. Absurdum est Pastorem ab oue iudicari.

III. Bona Ecclesiastica sunt à tributis secularium exempta: idque iure, non simpliciter naturali, nec merè positiuè;

rius; sed iure gentium, quod partim est naturale, partim positivum. Hinc mos omnium fuit gentium; Sacris deditos; & quæ ipsorum essent, pro exemptis haberi. Vt Leuitæ, Exod. 20. Num. 1. Sacerdotes, Genes. 47. sub Pharaone: Et 1. Esdra 7. sub Artaxerxe. 2. Vt Anima corpori præest, non subest: ita nec Clericia subesse debet Politicæ, in Sacris. Vide *Antichristum* p. 2. q. 21.

DICO AD I. Quos Concilium Nicænum prius damnarat Arianos; sententiam in eos est executus Imperator.

AD II. Rectè: At Ecclesiastica potestas est sublimior: ergo non subiecta inferiori sæculari in rebus aut sacris, aut ad sacra pertinentibus.

AD III. Christus soluit, quia voluit, non quia debuit. *Nam liberi sunt filii: sed ut non scandalizemus eos, vade &c.*

VIII. DE MONACHIS.

QVÆSTIO LII.

Quàm dirum in Monachos odium Lutheri-calvinistarum?

LUTHERVS in obsequio suo Epithalamio ad 1. Cor 7. Omnes eos qui Cælibem vitam in monasteriis ducunt, idolo Moloch corpora sua cremare confirmat. *Ibidem*, Statum Religionis nil vaere; ethnicum, teitenum, sæcularem, ac veluti lutum esse scilicet. &c.

Magdeburgense Centuria 1. c. 10. aunt. *Quis non hac hominum monstra execretur, ut inimicos humanæ societatis, & contra totam secundam Tabulam delinquentes?* Melancthon in Apologia articulo de votis; *Vota & opera Monachorum appellat: obsecrationes fatuas, hypocriticas simulationes, Traditiones pharisæicas, & Mahumeticas.*

CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 13. ait, Monachos omnes esse Sophistas cucullatos, qui ab

Ecclesia discessionem fecerint, & se totos diabolo consecraverint: Monasteria esse lupanaria; Vota monastica, reia Satana.

Sic & hæresiarchæ in *Genealog.* p. 2. q. 13.

AVTOR. 1. Filii tenebrarum æque oculis nequeunt lucem Religionis intruere; desertores militiæ oderunt castra Sanctorum. *Nam*, ait S. Antonius apud S. Athanasium, *omnes qui dem Christiani Diabolus odit; sed probes Monachos, Chrysostrym virgines tolerare nullo modo potest.*

2. Dissimillima de iis S. Patres, quorum pars magna & ipsi monasticum eluerunt: Quibus à Christo, *Matthæi Marc. 10. Luc. 18.* centuplum in hoc saeculo; sedes honoraria in iudicio; locum in cælorum regno promittitur. Sed præ veritè hæc latet.

QVÆSTIO LIII.

Qualis Origo fuerit Religionum?

LUTHERANI. Vi Magdeburgenses Cent. 1. c. 10. *capit hoc saeculo 400. primum monasteria: se ab Antonio Micharico &c.* Idque Cent. 5. c. 6. *patet in securatione doctrina de iustificatione, & in vitiis contra Deiprium ex prava emulatione Effessorum; Cent. 1. c. 10. partem casu, v. fugerent persecutionem; v. de hanc Hieronymus testatur.*

CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 13. 14. Melancthon in Apologia articulo 27. aunt fuisse quidem quarto, & quinto saeculo Monachos aliquos, sed eos, qui tunc sunt, cum eis habere comamene nihil: ideoque hodie tantum monachatum rem esse novam.

SVADENT istis. 1. Quia an liber de vita S. Antonii monachi sit ab Athanasio conscriptus, dubitant Magdeburgenses Cent. 1. c. 10. 2. Quia, Negant iidem Cent. 1. c. 10. Erasmus, Lutherus, Calvinus, &c. librum de Ecclesiæ hierarchia esse Dionysii Areopagite. 3. Quia negant, *ibidem* c. 3. Theologionem de Christianis, sed Ellenis, scriptum.

AVTOR. Tria asserimus: vnde &

QVÆSTIO LIV.

An sint CONSILIA Evangelicæ;
differant, à Preceptis vs
Vtilia?

SVASIONVM vltro liquebit solutio.
I. Religiosa vita diu ante quartum sæ-
culum coepit. 1. Teste S. Scriptura in
meo *Antichristo* parte 2. q. 22. 2. S.
Athanasius memorat S. Antonium, qui
sæculo quarto claruit, petiisse monasti-
cen edoceri ab iene monacho. 3. S.
Dionysius, teste *Damaso*, ex monacho ad
Papatum est assumptus anno 266. 4.
Tertullianus libro de *velandis virginibus*,
distinguit inter Virgines mundi, & Dei;
quod hæc solenni professione se conse-
crarent Deo. Sic & Cyprianus. 5. S.
Dionysius Areopagita scripsit epistolam
ad Demophilam Monachum: & *libr. de*
Ecclesiæ hierarchia, c. 6. explicat monasticę
professionis formam. 6. Philo Iudæ-
us libro de *vita contemplatiua Supplicum*
describit mores ac vitam monachorum
& monialium; quos instituit S. Marcus
in Ægypto.

II. Origo Religionis professæ non
fuit *Casus*, vel *Error*, aut *praua Imitatio*;
sed perfectionis studium. Nam, etsi Pau-
lus persecutionem fugiens Eremiticam
colere coepit; Antonius tamen, alii-
que ante eum Cœnobitæ, ac post eum
Eremitæ solo perfectionis studio Mona-
sticen obseruarunt. Paulus prior tem-
pore; Antonius prior magisterio fuit;
quod hic discipulos habuit, iste nullum;
secuti Basilius, Augustinus. &c.

III. Religiosi Ordines quoad essen-
tiam, sunt iidem cum priscis; sc. quoad
tria vota professæ; testibus S. Basilio &
Augustino; quos Caluinus ac Melanch-
thon agnoscunt pro antiquis
Monachis. *Bellarmin. libr.*
2. de Monach.
cap. 5.

LVTHERVS libro de *votis monasticis*, & in
Epithalamio: Melanchthon, Martyr,
Brentius, CALVINVS *Instit.* l. 4. c. 13. per-
negant vllum esse Consilium Evangelicum.
LVTHERVS in *assert. art.* 3. vnum esse virgi-
nitatis ait: At in Epithalamio reuocauit opi-
nionem.

Distinctè tria dicunt. 1. Tria vota, si
putentur esse Dei cultus, impietas est. 2.
Obedire, cui non debetur, quasi ad Dei cul-
tum; est stultum. 3. Castè vinere ad expedi-
tius obeunda munia Euangelii, bonum est:
Non tamen possibile, nisi qui scit datum sibi;
Idque fit miraculo.

Sic & prisci olim, pluresque hæretici: Vi-
de in mea *Geneal.* p. 2. q. 15.

APOSTOLICI, cum Pelagianis, contra opulentiam tria
afferebant: 1. *Matth. 19. Facilius est camelum &c.*
quàm diuitem &c. Sed istud est impossibile; ergo &
hoc. Ideo docuit Dominus Vendere omnia & dare
pauperibus 2. *Luc 14. Nisi quis renunciarit omni-*
bus: non potest meus esse Discipulus. 3. *Matth. Estote*
perfecti; dicitur omnibus; at huc opus omnia ven-
dere.

DICO AD I. Augustinus epistola
89 & 94. ait: *Quod impossibile est homini-*
bus. possibile est Deo. Quin & Crates The-
banus, Antisthenes. &c. ethnici philo-
sophi potuerunt abiicere bona. Exte-
nuetur camelus, & transibit acum.

AD II. Loquitur de præparatione
animi; nam & animam vult renunciari.

AD III. *Matth. 5.* agit de perfe-
ctione cunctis necessaria: *Matth. 19.*
de vtili solum.

LVTHERO-CALVINISTARVM SVAS-
SIONES sunt tales. 1. *Matth. 17. Angu-*
sta porta est, & arcta via: &c. & pauci intrant.
&c. Ergo plus facere, quàm lex exigit, ne-

Ee mo

mo potest. 2. Nunquam implemus legem; cū in opere nostro semper aliquid deest: ergo minus opera supererogationis præstare possumus. 3. Luc. 17. *Cum feceritis omnia, dicitur serui inutiles sumus*: nil ergo supererogatorium est, sed omne debitum. 4. Nunquam facimus, quod debemus: unde orandum, *Dimitte nobis debita nostra*. Ego minus facimus plus, quam debemus. &c.

AVT O R. Sunt Evangelica Consilia plura, maximè tria votorum Religionis; & ea nec præcepta, nec indifferentia: sed grata Deo. 1. Teste Scriptura. Isaia 56. *Non dicat Eunuchus; ego lignum aridum. &c. Dabo eis nomen melius à filiis, & filiabus*. En meritum. Esseque Consilium, docent Patres Hieronymus, Cyrillus, Basilius, &c.

2. Sap. 3. *Felix sterilis & incoquinata, quæ nesciuit thorum. &c. dabitur enim ei fidei donum electum*.

3. Evangelica Testimonia vide in meo *Antichristo* p. 2 q. 23.

4. Apostolica sunt plura. 1. Cor. 7. *Bonum est mulierem non tangere. Dico in nuptiis & viduis, bonum est, si sic permanserint, sicut & ego. Volo omnes vos esse, sicut me ipsum, continentes. De Virginibus præceptum non habeo; Consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus à Domino, ut sim fidelis. Item. Qui matrimonio iungit Virginem suam, bene facit; qui non iungit, melius facit. De Vidua: Cui vult, nubat, tantum in Domino: beatior autem erit si sic permanserit; secundum meum Consilium. Puto autem quod & ego Spiritum Dei habeam*.

I. LUTHERVS in Epithalamio vult ibi dissuaderi Continentiam: quod propter fornicationem vnusquisq; suam uxorem habeat.

CALVINVS assentitur, & addit: Illud,

Bonum est homini mulierem non tangere; simile esse isti: Bonum est non comedere. 1. Martyr illi opponit hoc Gen. 2. *Non est bonū hominem esse solum*. Et dicit, Paulum loqui de certis sui doni continentia. 3. Paulus solum laudat continentiam, ut vilem temporaria, quod liberet à curis matrimonialibus ita Lutherus. Melancthon etiam spiritualiter, quod cælibes sint expeditiores ad orandum, prædicandum &c. Non verò ad merendum, aut placendum Deo.

DICO AD I. Illud *Vnusquisq; explicat ibidem isto: Qui non se continet, nubat*. Ita Aug. lib. de Virg. c. 16. *Exhortatur ad continentiam perpetuam, ut aliquantulum etiam à nuptiis deterreret*.

AD II. Deus loquebatur ad carcerem mala concupiscentia ante peccatum Adæ, habentemque donum continentia, quando vellet: quod iam licet nō omnes habeant, habere tamen possunt, si potant à Deo. &c.

AD III. Idem docuit Iovinianus & S. Augustinus libr. de Sacris Virginibus dicit, quod *si mirabiliter desipiunt*. Placit Deo continentes & merentur: quia *Virgo cogitat, quæ Domini sunt, quomodo placet Deo, ut sit sancta corpore & spiritu*. Ibidem *Non ut laqueum vobis iniiciam; sed ut quod honestum est, & quod facultatem habeat sine impedimento Dominum oblectandi*. Item: *Beatior autem erit si sic permanserit*. Est igitur continentia de Consilio & possibili.

5. Accedit Apoc 15 *Nemo poterit dicere Canticum, nisi illa 144000. Hi sunt, qui cum mulieribus nō sunt coquinati, Virgines enim sunt, & sequuntur Agnum*. En matrum singulare. Neque mysticè locum hic intelligi potest, ut *Magdelurgæ* volunt, de non inquinatis idololatriæ. nica.

nicatriciæ Babylonica. Nam fictum hoc nouumque est; S. Patres de veris Virginitatibus interpretantur. Exempla, Patres, Rationes, vide in *Bell. l. 2. c. 10. 11. 12.*

QVÆSTIO LV.

Sine possibile quid ultra Præcepta seruari?

LVTHERO-CALVINISTÆ pernegant quæstione præcedente argumentis quatuor. Quibus addunt ista:

5. MARTYR. Dominus iubet se diligere ex toto corde, &c. unde nil superest non debitum. Augult. lib. 1. d. 8. Ch. ist. *Cum ait, toto corde, nullam vitam nostram partem relinquit, que vacare debeat.* 6. Præceptum dilectionis, & illud *Non concupisces*; in hac vita impleri non potest. Ita Patres. 7. Nolle Deum plus amare, si plus possis, peccatum est: ergo nil potest superaddere, quod non debeas.

AVTOR. Possibile est & meritotum, satisfacere præceptis, pro humana fragilitate, ex gratia; & tamen etiam Consilia supererogatoriè obseruare. 1. Patet ex supra allegatis. 2. Exemplis primitiue Ecclesiæ: *Act. 4.* Omnia in commune donantium; Continentiam colentium, vt *Act. 21.* quatuor filia Philippi; quod vt magnum quid refertur. *P. hilo libr. de vita contemplatiua.* Iustinus in *Apologia 2.* Tertullianus in *Apologetico c. 9.* produnt de plurimis Continentibus. 3. Ratio: Omnis res ac natura duo habet: necessarium ad esse, & necessarium ad bene esse. Vt homo, quod conser membris, est ad esse: quod speciosus sit, robustus, &c. ad bene esse est. Sic Perfectio necessaria est ad esse Saluari obseruatione præceptorum: Ad bene esse, gloriosius beari per Consilia obseruata,

DICO AD I. Lex Dei est difficilis ex se: medium enim tangere, arduum: Facilis, habenti gratiam & charitatem. 1. Ioan. 5. *Mandata eius graua non sunt.* Matth. 11. *Iugum meum suauis est.*

AD II. Decet; quia tendimus ad perfectionem viatores; & hoc satis hic Deo, nobisque est. Ideo Dominus respondentem iuuenem, se mandata seruasse, dilexit vt veracem, non vt mendacem. Nec isti perfectioni officit repugnantia concupiscentiæ; dummodo sint motus eius inuoluntarii. Hinc *ama Deum, & time: Cum omnia fecisti, dico, seruus inutilis sum.*

AD III. Dicitur: *Cum feceritis Hac omnia, que præcepta sunt vobis &c.* Vnde *Ambr. l. de Viduis.* *Hoc vt ego non dico: non ille, qui omnia vendidit, sed quasi reposita expectat premia. &c. quasi seruus vilis. &c.* vult tamen tales se humiliare, velut inutiles.

AD IV. Ita dicimus ob peccata venialia, in quibus *iustus in die septies cadit.*

AD V. Illud, *ex toto*: significat diligendum Deum appetitiuè, nil ei præferendo vel æquando: Quod seruari potest; plusque, minusque diligi: Nam diligit ille plus, qui etiam à licitis abstinet &c. Vide *Bell. c. 13.*

AD VI. Præceptum dilectionis potest impleri appetitiuè diligendo: Etiam hoc *Non concupisces*, scil. voluntario appetitu.

AD VII. Est peccatum, si nolis ex contemptu, vel acedia, vel superbia; vel le tamen plus diligere, quàm diligas, etiam à licitis abstinendo, hoc licet; & fieri potest; & meritotum est.

Ec 2 Quæ-

QVÆSTIO LVI.

An VOTVM sit Cultus Dei?

LVTHERI, CALVINI QVE sententia eadem est: Vota ad Deum colendum fieri non posse, nisi de rebus præceptis.

SVADENT. Quia omnis cultus voluntarius, id est, non præceptus, Deo placere nequit: Rom. 14. *Quod enim non est ex fide sc. verbi Dei præcipientis, peccatum est.* Et col. 2. reprehenditur ἰδελοθησκεία, seu superstitio.

AUTOR. Vouere est actus Religionis; ergo & Reddere: iuxta Isa. 19. *Colent Deum in hostiis, & vota vouebunt, & soluent.* 2. Calvinus *Inst. l. 4. c. 13. § 2.* fatetur, Vouere esse officium religionis, & promittere Deo: ergo Reddere votum est fidem seruare Deo: at hoc est immediate colere Deum. 3. Iuramentum est cultus Dei etiam de re non præcepta; fatetur Calvinus *Inst. l. 2. c. 8. § 23.* Ergo & votum. Num. 30. *Si mulier vouerit aliquid, & verbum de ore egrediens animam eius obligauerit iuramento, voti rea erit: reddet, quod promisit.* 4. Ex voto soluere rem non præceptam falsis Diis, idololatRIA est: ergo eandem ex voto soluere Deo, latRIA est.

5. Omni actu virtutis non præcepto, facto tamen in honorẽ Dei, colitur Deus: Vt, *Luc. 2.* Anna seruiit Deo ieiuniis, &c. Ergo magis colitur actibus votiuis. 6. *Genes. 28. Votum vouit Iacob, &c. Decimas offeram tibi, &c.* hoc de re non præcepta vouit. Dauid item vouit setem plum extructurum Deo, 2. *Reg. 7.* neque præceperat id ei Deus: Sic vota *Leu. 27. Num. 6. 30. Deut. 12. & 23.* non præceperat Deus; & facta tamen sunt ad cultum Dei.

DICO. Apostolus vocat ἰδελοθησκείαν, actus Deo non probatos, rerum inanum, quæ non sunt materia cultus diuini; vt est numerus lotionum, abstinentia à cibis, vt natura immundis. Et, *scilicet* tam est de Consiliis, quàm præceptis Scripturæ.

QVÆSTIO LVII.

An Vota in Nouo Testamento cessarint sublata, sublato antiquo Testamento?

LVTHERO-CALVINISTA Petrus Martyr tractatiam Lutherum & Caluinum id præstat: si mat.

SVADET. 1. Quia Votum in Nouo Testamento non nominatur, nisi cùm de votis Legis firmato: ergo est Legis tantum. 2. Quia Professio fidei nos obligat Deo: ergo si vouetur: vt si obsequiis tabulis ac testibus patris potestati se filius obligat, ante obligatus Decalogo. 3. Quia libertas Evangelii infringitur votis: vt enim genera esse libera voluit Christus, vt quæ nec omnibus, nec omni temporibus ueniunt. 4. Qui vouet, iniuriam Deo facit, licet necessaria, quæ is libera esse uoluit.

AUTOR. I. Negat S. Scriptura cessare vota in Nouo Testamento. Ita 19. *Colent eum in hostiis; Vota vouebunt Domino, & soluent.* Psal. 75. *Vouete, & reddite Domino:* At hæc Patres intelligunt de votis religiosi Noui Testamenti. 1. *Timoth. 5. Cùm luxuriare fuerint, &c. habentes damnationem, qui primam Fidem ueritatem fecerunt:* August. in Psal. 75. id est *Vouerunt, & non reddiderunt.*

II. Neque vota sunt ceremonia Legis: Quia ante legem vouit Iacob, Deus illa solum cessarunt, quæ in Veteri Testamento Christum venturum præsignabant. Vide *Bell. c. 17.*

DICO AD I. Res voti extrat in Nouo, etsi non nomen. Et præceptum vot.

voti soluendi Morale est; ideo non antiquarum.

AD II. Obstringit in rebus præceptis; non in arbitrariis quæ sunt Consilii Evangelici. Ita patri se obstringere filius potest in rebus sui iuris.

AD III. Si Christus libera vitæ genera esse voluit, cur multi se matrimonio vinculant? Dein; Negat Martyr quicquam esse ad iaphorum & liberum, sed præcepta omnia. Libertas autem Evangelica est à peccato, non à lege. Rom. 6. *Liberati à peccato, serui facti estis iustitiæ.*

AD IV. Non pugnat gratitudo serui, facientis sibi necessarium, cum benignitate Dei relinquentis quid liberum.

QVÆSTIO LVIII.

*An promissio Baptismalis sit
Votum?*

L V THERVS & CALVINVS consentiunt in tria. 1. Vota ad Dei cultum fieri solum posse de rebus præceptis. Ideoq; commune votum esse, factam in Baptismo promissionem. 2. Possè voueri ad negotia vitæ expeditius peragenda, vitandaque peccata. 3. Vota monastica esse impia ac soluenda: quod fiant opinione cultus diuini, & de rebus non præceptis.

SVADENT de voto Baptismi. 1. Quia Christus a gravius peccant, & puniuntur, legem non seruant, quam infideles: igitur obligationem habent, quam non hi. 2. Augustinus in Psal. 75. *Quid debemus vouere? Credere, sperare, bene vivere secundum communem modum &c.*

AVTOR. Promissio in Baptismo non est, propriè votum. 1. Quia vota esse voluntaria debent: Deut. 23. *Si nolueris polliceri, absque peccato eris. Si vo-*

ueris, non tardabis reddere: At promissio baptismalis est necessaria: cum ad eum obligemur omnes. 2. Quia alia vota, quæ pro infantibus edunt parentes, non sunt rata si adulti nolint: at in Baptismo facta pro iis promissio sic eos obligat, vt eogi possint inuiti, ceu mēbra Ecclesiæ. 3. Si promissio baptismalis esset votum, peccata Christianorum essent duplicata, vt, contra Legem, & contra votum; essentque sacrilegia, nec minus peccarent, quàm religiosi.

DICO AD I. Grauius peccant Christiani ob ingratitude; non ob aliam obligationem.

AD II. Augustinus ibi votum accipit largo modo, quo votum propriè dictum, & etiam omnem promissionem comprehendit.

QVÆSTIO LIX.

An Paupertas voluntaria, & Obedientia rectè voueantur Deo?

L V THERO-CALVINISTÆ negant. SVADET Brentius in Confessione Wirtembergica cap. de votis: Vouens paupertatem, 1. Si sit pauper, nil habet quod vouere possit; Vt si in morbo quis voueret se ægotaturum. 2. Si diues; aut vouet daturum se in commune; & hoc est fugere paupertatem: 3. Aut daturum omnia pauperibus spe meriti; & hoc est contra fidem; quia Christus omnia nobis meruit.

AVTOR. 1. Voluntariæ paupertatis Votum sanctum est: 1. Euangelio teste: Vide in Antichristo p. 2. q. 26. 2. Quia, Act. 4. *Credientium cor unum & anima una: Nec quisquam eorum, que possidebat, aliquid suum esse dicebat: sed erant illis omnia communia.* Idque ex voto facto, Ec 3. teste

ceste S. Augustino serm. I de communi
vita Clericorum: Sicque se fecisse ait: Et
queritur non sic obseruasse votum Sa-
cerdotem, qui Deo societatem professus erat,
vt hanc teneret, nihil haberet, testamentum
non faceret: fecit autem testamentum,
& Ecclesiam scripsit heredem. *O fructus
natus non de arbore, quam plantauit Do-
minus!*

3. Ananias, Actorum. 5. & Saphira v-
xor eius contra vitæ communis professi-
onem, sibi clam referuarunt quid propri-
um; & morte subitanea conciderunt.
Petrus Martyrait: Non video hic Vo-
tum. At circumstantiæ id ostendunt.
1. *Fraudauit de pretio agri, conscia uxore
sua: Ergo rem antè obligatam debita-
tam: alioquin non fraudare potuisset.*
2. *Rem non præceptam vouerant:*
quia, *Nonne manens tibi manebat, & ven-
datum in tua erat potestate?* 3. Deo rem
deuouerat; ideo sacrilegium luebat. Vn-
de *Cur tentauit Satanas cor tuum, mentiri
te Spiritui Sancto & fraudare de pretio agri?*
Istud est fallere fidem, voto datam Spiritui
Sancto. Ita S. Patres apud Bellarm.
l. 2. c. 20.

DICO AD I. Etiam pauperes ab
opib. rectè vouent; dant enim, quod ac-
quirere potuissent. Augustinus epist. 89.
*Nique mihi minus imputabitur; quia diues
non fui. Nam nec Apostoli, qui primi hoc
fecerunt, diuites fuerunt. Sed totum mun-
dum dimittit, qui & quod habet, & quod o-
ptas habere, dimittit.*

AD II. Ideo dixit Dominus, Matt.
5. *Beati pauperes;* non, beati ægroti. Ideò,
omnia in commune ponere, & pauper-
tatem amare, & amplecti, ceu *Credienti-
um primi, Act. 4.*

AD III. Id contra fidem esset,
quod Christus suafit adolescenti; *da pau-
peribus?*

II LUTHERO-CALVINISTAE obedientiam
deuotam Deo aspernantur, vt iustitiam vtque impiam
excitantur.

SVADENT. I. Quia, LUTHERVS libro de Vo-
tis Monasticis, Cap. 6. ed. re omnibus no. Scriptura
iubeat Phil. 2. *Superioribus inuicem arbitantes, & Petra,
Subiecti estis omni creatura propter Deum; omnino ob-
tra Scripturam firmiter in manus profectio obedere
quasi dica; Deum, Voueo tibi velle me secundum Evangelium
tuum omnibus subiecti: sed tantum vni in manu, &
Petrus Mat. 23. in 1. Cor. 7. *Præcepto emittis, non ut fieri
serui hominum, sed ecclia voto obedientur.**

CALVINI his consciscunt. Vide supra
questione 54.

AUTOR. Grata Deo, merito
Christiano professæ est Obedientia. I.
Quia, *Ierem. 35.* Filii Ionadab laudan-
tur, quòd in re non præcepta, aiunt Ba-
bani hic; *firmauerunt enim præceptum patris sui
populus autem iherusalem non obeduit mihi.* Ne-
que in hac re; non bibendo vinum, non
serendo agros, non habitando in domo,
sed tentoriis; tenebantur vi Legis diuina
parere patri, *Fi. mauerunt tamen præceptum
etiam defuncto patre.* Viuum exem-
plar futuræ Religionis professæ, ceu po-
regnum super terram. 2. Sic E-
angelium docet obedire. Vide meum
Ant. christum par. 2. quæst. 26. Proinde
ait Augustinus in Psal. 75. *Nemo populus
in Monast. rito frater dicat: Recedo; Non
enim soli, qui hic sunt, perueniunt sunt in ce-
lum; & illi qui ibi non sunt, ad Deum non
perueniunt. Responderur ei: Sed illi non conueniunt
Tu vouisti. In Pl. 99, *Dum non perueniunt
uerit implere quod vouit, fit d. fertor. tam par
Et propositi, & rem voti non reddunt.**

DICO AD I. Commendatur
humilitas; non confusa sub omnibus
omnium obedientia. Sic enim nat.
II. et.

li esse deberent, qui iuberent. Per, *omni creatura*, intelligit omnem in potestate positum, *sive*, ait, *Regi tanquam precelebunt; sive Ducibus tanquam ab eo missis*. Neque tamen Reges sunt immunes ab obedientia Deo & Legi debita.

AD II. Vetat obedire hominibus propter homines, sed propter Deū. Col. 3. *In simplicitate cordis timentes Dominum. &c. non ad oculum seruientes.*

QVÆSTIO LX.

Votum Continentiæ num ritè fiat, ac teneat?

LUTHERANI iuxta & CALVINIANI, cum priscis hæresiarchis, negant. Vide *Genealogiam par. 2. q. 15.* Suadere id nituntur pluribus; de his nos infra q. 61.

AUTOR. Sanctum est castitatis Votum. 1. Teste S. Scriptura, in professione Mariæ, Luc. 1. *Virum non cognosco*. In doctrina Christi Matt. 19. *sunt Eunuchi, qui se castrauerunt propter regnū cælorum*. In doctrina Apostoli. 1 Tim. 5. *Luxuriata, damnationem habentes, quia primam fidem vitam fecerunt*. Quæ singula S. Patres ad Votum castitatis professæ interpretati sunt.

2. Idem Votum asseruerunt Concilia plura. Pontifices item, ac Imperatores Patres quoque plurimi; Apud Bell. l. 2. *de Mon. c. 22. 23. 24. 25. 26. 27.*

3. Ratio ex Dignitate fauet, & Utilitate. Dignus est ex Voto continere, quàm uti matrimonio: est Scriptura supra *quest. 54.* Ideo S. Patres vitam continentem affirmant esse perfectam: quicquid obzannat Martyr. Item utilius ac salutaris est anima, Deoque gratius, ex

voto quid operari, quàm sine voto: Cum ad votum hortetur Scriptura, Psa. 75. *Vouete, & reddite*: Cum ex maiore virtute procedat opus voti, quàm virtutis, quàm simplicis; vnde continentia est Temperantia: at votum continentia est, & temperantia, & Religionis: Cum melius sit quod ex firmata voluntate provenit, quàm variabili.

OBIECTIONES LVTHERO-CALVINISTICÆ.

I. Contra Votum Deiparæ Virginis.

CALVINVS in Comment. in Luc. 1. apud Marloratum, tria a guit. 1. *Viderur S. Virgo non minus maligne restringere Dei potentiam, quàm prius Zacharias. Quod enim præter communem naturæ ordinem est, impossibile esse colligit. Sic enim ratiocinatur: Virum non cognosco, qui credam igitur futurum quod nuntius? Nec verò magnopere laborandum est, ut Eam purgemus ob omni vicio.*

2. Patres rodit Caninus ibidem. *Quod autem ex hoc loco occasionem quidam sumserunt, ut dicerent Virginem habuisse Votum perpetua Virginitatis; quod alioquin superstitiosa ista fuisset responsio; nimis infirmum est, imò absurdum, & ridiculum. Existimabimusne Virginem passam fuisse marito se collocari, ut eum luderet? Fuisset profecto PAFIDI, grani reprehensione digna, si sanctum coniugii fœdus, non sine Dei iudicio, spreisset.*

3. Nostro, inde argumento ducto, respondet: *Soluendum est obiectum; Quod Virgo in futurum tempus respiciat, ideò, significet. Naliam sibi fore cohibitionem cum viro. Hæc vero coniectura & probabilis est, simplex; Quod rei magnitudo, vel potius maiestas Virginis detendit.*

sulerit, ut sensus omnes admiratione ligatos haberet, ac constrictos, cum audiret nasciturum esse Dei Filium, aliquid non vulgare concipit; Atque haec ratio est, cum coitum virilem excludat. Hinc attonita exclamat: Quomodo fiet istud.

4. PETRVS MARTYR ait. Interrogatio non est Virginitatis professio. Conceptioni obstare inquit, quod ordinariâ ratione virum non cognosceret; si extraordinariâ conciperet, cupit doceri.

DICO AD II. Non absurdum est, quod asserunt S. Patres, omnisque Theologia: Absurdum verò est dicere B. Mariam animo consummandi matrimonium cum Iosepho contraxisse: ut dicit Calvinus in Luc. 1. Beza ibidem. Bucerus in Matth. 1. Martyr libro de caelib. Centuriatores lib. 1. c. 10. Nam sic non esset Virgo animo, sed carne. Dedit tamen verò Iosepho potestatem in corpus suum; quia autem ex reuelatione sciebat, eum id non appetiturum, ideo habuit expressam voluntatem continendi semper; siue ante desponsationem vouerit, siue post.

AD I. S. Patres dicunt, interrogationem fuisse discere cupientis modum, non dubitantis. Deinde; Succine restrinxisset Dei potentiam, quæ gratia plena, cum qua Dominus? Cur non, ut Zacharias, punita fuisset?

AD III. Si coniecturat; cur tam certo S. Patres reprobant Calvinus? Quia humillima, non capiebat se Messiam parituram; quia Virgo deuota, nesciebat quomodo fieret.

AD IV. At processit ex conscientia voti facti.

AD V. At nunciabatur ei futurus conceptus: Ecce concipies: vnde stolidè interrogasset id, quod ordinario modo fieri poterat, aut etiam supernaturali: nisi

nouisset impedimentum Voti facti.

II. Contra doctrinam Christi de Eunuchis.

LUTHERANVS Petrus Martyr lib. de Coelib. 1. Dicit: Si ita est; non expedire nubere; non dicit, non velle pati vobis; ergo de incommodi matrimonii dicit Dominus, non de voto. 2. Per Eunuchos verò intelligit Continentes, ut expeditius prædicent. 3. Non vis in Eunuchis facienda, sed in Scopo parabola.

DICO AD I. Etsi Apostoli quaesierint, an expediret nubere, & non de Voto; tamen Christus ostendit eis perfectionem altiore coniugio, scilicet. Votum ad non nubendum.

AD II. Augustinus lib. de S. Virginit. cap. 23. Sapientia Dei dicit, eos qui in proposito ab uxore ducenda se continent, castrare se propter regnum caelorum. Et contra, humana vanitas impiè temeritate contendit, eos qui hoc faciunt, presentem tantummodo necessitatem molestiarum conjugium deuitare; in regno caelorum amplius quidquam ceteris nil habere.

AD III. Non hic parabola est; sed duæ solùm metaphoræ, in Eunuchis, & Castrarunt: ut scilicet sicut corporales Eunuchi habent coporalem necessitatem continendi: ita spirituales habeant spiritalem Voti: Est proinde vis facienda in vocibus his, in quibus vis sermonis consistit.

III. Contra doctrinam Apostoli de FIDE Viduarum.

I LUTHERANVS, lib. de Voti mon. Primam fidem irritam fecerunt, id est, à Christiana ad Iudaismum vel paganismum defecerunt. 1. Quia ab ipso post Salvatoris nam dicuntur. 2. Quia aduersus Christum luxuriam suam, id est, in apostatiam lapsæ.

II. CALVINVS. 3. Primam fidem in Baptismo datam seortando irritarunt. 4. Inueniunt promississe continentiam contra quod liceret: nam vidua eligatur non minus L. X. annu ideo irritam fuisse promissionem. 5. Ea pro-

promissio non erat votum ad colendum Deum; sed administrandum expeditius in templo; verum ante ætatem habilem.

III. PETRVS MARTER; 6. Locum ambiguum posse variè explicari; ideo nil solidè inde concludi.
7. Habentes damnationem, esse non penam peccati, coram Deo; sed infamiam coram hominibus.

DICO AD I. Noua est ea expositio. Si non vouerant; quid opus erat deficere ad infideles, vt nubere? Nam eis nubere licebat Christianis, 1. *Corinth. 7. tantum in Domino.*

AD II. Abire post Sathanam fit quouis peccato non solum per apostasiam. Luxuriari contra Christum est scortari ad Christi iniuriam; non, apostatare à Christo.

AD III. Nubere volendo irritam fidem fecerunt primam Voti, non Baptismi: quia nulla in Baptismo promittitur, se non nupturam: sed post votum nubere volunt: vnde damnatio. Aut post spiritalis Voti facti delicias gustatas, nubere volunt.

AD IV. Dum loquitur de sexagenariis, non agit de admissione ad votum Continentiæ; sed de electione ad præfecturam Diaconis; vt Tertull. & alii: Vel de admissione ad Præbendam, qua alebantur in Ecclesia: vt Chrysostomus, Ambrosius, Hieronymus, &c. volunt probabilius.

AD V. Patres dicunt, verè fuisse votum Deo factum: At hoc volunt Sectarii posse rescindi: ergo magis Ecclesiæ factum: Cur igitur damnationem habebant?

AD VI. Non est ambiguus locus, ad quem conspirat Patrum consensus: Hic ambigua declarat.

AD VII. Infamia humana potest,

& solet esse cum peccato coram Deo; maximè in Luxuria post votum.

QVÆSTIO LXI.

Qualia sunt Luthero-caluinistica DOCUMENTA contra Continentiæ Votum?

LUTHERO-CALVINISTÆ aiunt: Votum Continentiæ, Quæ dicitur esse de Consilio Evangelico; est nullum: Quæ fertur esse Meritorium; est impium: Quæ obseruatio necessarium, aiunt, est impossibile: Quæ perpetuum asseritur; est Iherum: Quæ læteticum putatur; est stultum: Quæ vile creditur; est futile: Quæ diuinum fingitur; est humanum commentum: Quæ monasticum esse fertur; est antipoliticum: Quæ Sanctum videtur; est antichristianum: Quæ Christianum prædicatum; est Antichristianum præbentiam nubere: Quæ Anglicum fertur; est Sathanicum: Quæ castum laudatur & virginium; est potulicum ac meretricium. Ita illi.

SVADENT: QVIA I. Scripturæ doceat id esse melius, Deoque gratius, quod magis sit voluntarium, liberum, minusque necessarium.

II. Quia Scripturæ imperant matrimonium patientibus carnis stimulum.

III. Quia Scripturæ docent, Continentiam esse donum Dei, quod non datur omnibus.

IV. Quia varia sunt Cælibatus incommoda.

V. Quia Concilia, & S. Patres aduersantur Voto continentie.

AUTOR. Vt clari⁹ liqueant omnia; in quæstiones totidem vocentur singula.

QVÆSTIO LXII.

An ideo Votum continentie Deo sit ingratum, quia affirmatur obseruatum necessarium?

FF LV.

LVTHERO-CALVINISTÆ omnes a-
liunt.

SVADENT istis. 1. Psal. 53. *Voluntariè sacrificabo tibi.* 2. Quia, 1. Cor. 7. *Non, ut laqueum vobis iniiciam, scribo.* id est, ait Martyr, *hortor vos ad Continentiam; non ad votum.* 3. Quia, 2. Cor. 9. *Vnusquisque prout destinavit in corde suo: non ex tristitia, aut necessitate. Hilarem enim datorem diligit Deus.*

AVTOR. I. Vtraque, Libertas & Necessitas, triplex est. *Prima est Debiti ex præcepto leu Voto: qua liberè facimus, ad quod non tenemur; necessariò, ad quod tenemur. Hac Necessaria, non pugnat cum laude, meritoue operis, sed id auget: Libertas nõ est ad laudem, meritumue necessaria. Secunda Voluntatis indeterminatæ ad vllum quodcunq; . Hac libertas arbitrii est necessaria ad opus bonum æque, ac malum. Inde enim meretur, aut demeretur. Tertia est Coactionis, quæ Absolutæ, quæ quis facit, quod non vult: quæ conditionatæ, quæ per se nollit facere, facit tamen coactus. Hac libertas ad laudem operis est necessaria; non tamen præcepto leu voto contraria. Nam tanta alacritate potest exequi opera hic Voti non præcepta, quantâ is præcepta. 1. Paralip vlt. *Latatus est populus cum Vota sponte promitteret: quia corde toto offerebant ea Domino.**

2. Deinde trifariam in soluendo Voto se quis habere potest, ait *S. Thomas in Opusc. 18. c. 12.* 1. Alacrem, quia placet & Votum, & Res. 2. Inuitum; quia placet Votum, etsi res displicet. 3. Contrarium Voto & Rei. Alacris meretur plus cum Voto, quàm liber ab eo. Itemque Inuitus plus, quàm liber à Voto. Contrarius vtrique, peccat simpliciter. Hinc liquet Responsio ad prædicta.

DICO AD I. *Voluntariè*, sc. saluæ necessitate Voti aut præcepti.

AD II *Laqueus* est vouentium temerè aut coactè; quod non vult Apostolus. Ita *Aug. l. de bono viduit. c. 5.* Hieronymus lib 1. contra Iovin. &c.

AD III. Non de necessitate Legit aut Voti loquitur; sed de humana coactiõ directè, vel respectiue.

Q V Æ S T I O LXIII.

An matrimonium sit præceptum patientibus stimulum carnis?

LVTHERO-CALVINISTÆ affirmant, *Lac* proinde Vouere castitatem esse temerarium & illicitum.

SVADENT istis. 1. Quia, 1. Cor. 7. *Qui non se continent, nubant: melius est enim nubere quam vri.* 2. Ibidem. *Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat.* Item: 1. Tim. 5. *Volo iuniores nubere, manifestas esse, filios procreare.*

CALVINVS eadem: *In 1. Corinth. 7.* distinguit tentationes carnis viuentes: 1. Vincens animum; sunt pessimæ. 2. Vicæ, vt nullam patient intus perturbatiõne hæ non sint Vstiones. 3. Media, quæ continent non plenè consensum, titillat tamen sensum, turbantque animum. Hæ proprie sunt Vstiones, quæ citant nos ad matrimonium sic, vt peccetur non nubendo. *Idem LUTHERVS in Epistola ad S. Hieronymum* arguit hæreticos Pelagianos, quod graues vltus, vt *Epistola 22.* taretur, non nuptiam quasi sensisset, suis viribus, sine Dei donis vincere æstus posse. *Fundamentum Lutheri, Martyris, Caluini est,* quia Omnis motus Concupiscentiæ prohibitus est, estque peccatum. Quo de alibi.

AVTOR. Tria hic asserimus. 1. Nulla Scriptura mandat Matrimonium.

um ob Tentationes carnis; sed ob Incontinentiam vagam: Estque hoc *Vri*; non Tentari; sed Peccare incontinentiam.

1. Quia *Vri* explicatur præcedente isto: *Se se non continent, nubant*, id est, si vruntur.

2. Quia dicit, *Propter fornicationem unusquisque, &c.* non ait, *ob tentationem*.

3. Quia ait: *Reuertimini in idipsum, ne tentet vos Sathanas propter incontinentiam*; non ait, *tentatione*.

4. 1. Timoth. 5. *Volo iuniores nubere: Ob tentationem? Non; sed ob incontinentiam: Nam, Nullam, addit, d. re. occasionem aduersario, maledicti causa. Iam enim quidam abierunt post Satanam.*

5. 2. Corinth. 12. *Datum est mihi stimulus &c. sed rogavi, &c.* Quod plerique Patres de re pudorosa interpretantur non de persecutione aut dolore capitis: quia hæc non sunt pudenda. Vnde Rom. 7. *Mente seruo legi Dei; carne, legi peccati: Sic: Non quod volo bonum, hoc ago; sed quod nolo malum.* Item. *Sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis.*

6. Ita S. Patres exponunt hoc, *Vri*: quod, ait ibi S. Thomas, est, non calere, sed calore damnatum perpeti.

II Incontinentes non vocantur scæpticæ ad nuptias; sed remedium eis ostenditur, quo vrantur, si velint. Quæ Permissio est non Præceptum citatoriu; teste hic S. Chrysost. Vt, qui dixerit: *Nolens pugnare, fugiat: fugere enim melius est quàm occidi: is tuadet, non imperat.*

2. Vt istud, *Reuertimini in idipsum, dicit secundum indulgentiam, non secundum*

imperium: Ita & hoc; Qui non se continent, nubant. Ita & hoc, *Vnusquisque uxorem habeat, qui duxit, suam: qui nondum duxit, ducat ob fornicationem:*

3. Sicut istud, *Volo omnes esse sicut meipsum, id est, continentès, est Consilii: Sic & hoc, Volo iuniores nubere.* Ita S. Patres. Bell. l. 2. c. 30.

III. Hoc Consilium, seu Permissio, seu Remedium non datur obstrictis Voto; sed Solutis. Nam hi possunt Nubere, & *Vri*; Coniux autem, altero ad debitum impotente, licet Vratur, nõ tamẽ ei melius est Nubere; quia non licet talis bigamia: Ita & Castitatem professus. Sic Patres. Hinc liquet de obiectis.

QVÆSTIO LXIV.

An ob rarum Continentia Donum sit licitum Castitatis Votum?

LUTHERANI pariter & CALVINIANI Licitum negant ob Scripturas.

SVADENT illis. 1. Sap. 8. *Nemo potest esse continens, nisi Deus det.*

2. Quia, Matth. 19. *Non omnes capiunt verbum hoc sed quibus datum est. Qui potest capere, capiat.*

3. Quia, 1. Cor. 7. *Volo omnes homines esse sicut meipsum. Sed unusquisque proprium donum habet, unus sic, alius autem sic.*

4. Ibidem. *Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem potestatem autem habens sua voluntatis, & iudicauit in corde suo seruare Virginem suam benefacit.* Vbi S. Hieronymus l. 1. contra Iovinian. ait, quoddam habere necessitatem aut nubendi; aut scortandi.

Quare nemo debet Vouere, nisi sciat certò se posse seruare. Nam, Eccl. 5. *Displicet Deo infidelis & stulta promissio: At nemo scit an habeat Donum, aut an sit retenturus: Ergo nemo, nisi temerè, vouet.* Vnde, *Qui*

Ff 2 vouc-

vouerunt, possunt ac debent Votum rescindere: Quia quæ non sunt in nostra potestate, non sunt materia Voti.

AUTOR. I. Continentia est Dei Donum; & tamen in hominis potestate. I. Nam Dona Dei sunt duplicia. I. Quædam dantur homini siue eius cooperatione; vt sanitas, forma, prophetia donum & linguarum. 2. Alia sunt auxilii diuini, & simul humani studia: vt credere, sperare, tentationes vincere, &c. Horum opera pendent ab electione humana; tale est opus Continentiæ: q̄ Sectarii voluit esse prioris generis.

2. Deinde Auxilium Dei duplex: I. Sufficiens, vt possimus bene operari seu continere. 2. Efficax, quo actu ipso Continemus, credimus, perseueramus, &c. Sic 3 Thess 3. *Non omnium est fides, continentia &c.*

Esse tamen donum Dei; concedunt Sectarii: At Esse in potestate nostra, Negant.

II. ESSE, PROBATVR. I. Matt. 19. *Sunt Eunuchi qui castrauerunt seipfos, suo libero arbitrio, non dono necessitante eos: quia sic dixisse oportuit, Qui facti sunt à Deo. At verè, sunt prophete, qui facti sunt à Deo.*

2. Quia Christus & Apostoli hortantur ad Continentiam: sed ad ea, quæ non sunt in potestate nostra, nemo sanus hortatur: Nemo etiam eum, qui non habet donum: quia non potest continere: Nec eum qui habet; quia is, Bucero & Martyri, in *Matth. 19.* non potest non continere.

3. Quia. I. Corinth 7. *Quod vult, faciat: liberum relinquitur: ergo vtrumque est in potestate nostra.*

4. Coelibes in Scriptura laudantur, & præmiantur.

5. Ita S. Patres.

DICO AD I. Dici id de Continentia in genere, de coniugali, viduali, Virginali: & earum aliqua ab hominibus haberi potest.

AD II. *Capere*, non significat Naturalem capacitatem, vt Sectarii volunt, sed voluntariam. Quia isto hortatur nos Dominus ad continentiam: ergo ad voluntariam: non ad naturaliter necessariam, quæ nulla est. Item: *Qui potest*: I. Potentiâ proximâ, scilicet, habens efficacem gratiam: Qui non habet, orat vt accipiat. 2. *Potest*, Potentiâ etiam gratiâ vel impeditâ, *capiat*, id est, orat vt possit *Velle capere*; Deus *Perficere* dabit.

AD III. Nil concludit: Nam alius eligit donum continentia, alius non, sed nuptialem gratiam.

AD IV. Loquitur de extrinseca & accidentaria necessitate, non de interna animi: Vt si filia nolit continere, si sit libera, non sua, sed domini.

III. Perendane est à Deo Continentiâ?

Petrus Martyr. de cœlib. ait Non nisi sub conditione; si expediat. *Bucerus in Matth. 19.* Non debet, qui nesciunt an Deus eis dæ velit hoc donum. *Item.* Quia oratio debet nasci ex fide; fides autem nisi promissio Deo: hoc verò nulli est de certò perennariâ libertinâ.

DICO AT sufficit generalis promissio Dei, *Luc. 11. Petite, & accipietis.* Si enim particularis requireretur, nec fides, spes, &c. potest. Sat, quòd, 1. Ioan. 5. *Hæc est fiducia, quam habemus ad Deum; quia quodcumq; petierimus secundum eius voluntatem, audit nos.*

QVÆSTIO LXV.

Num que Incommoda nascantur ex Calibatu, vt idè fugiendus sit?

Luth

LVTHERO-CALVINISTÆ: Complu-
 1. Cœlibatus repugnat naturæ,
 danti sexuum diuersitatem, & vim generati-
 uam. 2. Mundus periret, si omnes conti-
 nerent. 3. Ex cœlibatu minuitur numerus
 Christianorum. 4. Morbi subinde ori-
 untur; seruandi est autem valetudo. 5. Vis
 generandi est bona; quia erat etiam in natura
 nondum lapsa, estque in animantibus. 6.
 Virtus per se, vt bona, appetitur: Virginitas
 verò non propter se, sed ad expeditius oran-
 dum. &c. Ergo non est virtus. &c.

AVTOR. Hoc verò nugari est in re
 grauissima.

DICO AD I. Hæc ratio fuit Ioui-
 niani, teste Hieronymo lib. 1. Iam est Lu-
 theri & Erasmi. Naturæ dona sunt pro-
 pter bonum speciei, non indiuidui præ-
 cipuè.

AD II. Semper erunt plures imper-
 fecti, quàm perfecti, id est, Continentes.
 Ita Hieronymus. At Augustinus: *Vi-
 nam omnes conseruent, multò citius Dei ci-
 uitas completeretur, & acceleraretur terminus
 seculi.*

AD III. Ambrosius lib. 3 de Virg.
*Quis ergo quasit uxorem, qui non inuene-
 rit?* Item ea ratione oportet inducere
 polygamiam.

AD IV. Morbi ex Incontinentia &
 crapula nascuntur; non ex Continentia.
 Dein; hæc dignitate compensat vitæ bre-
 uitatem, superat longauitatem.

AD V. Inclinatio naturalis in ab-
 solutè necessariâ rem, est comedere, &c.
 Inconditionatè necessariam ob circum-
 stantias, est Nubere. Conditionata ne-
 cessitas erat in natura integra, estque in
 lapsa: absoluta in animantibus. Nam
 hæc ad conseruandam speciem: illa ad
 seruius, citius replendum cœlum, saluâ
 temperantiâ.

AD VI. Virginitas, vt est perfecta re-
 frænatio concupiscentiæ, mediumque
 ad maius bonum patriæ prioris, sic est
 virtus. Cætera, quæ ex Conciliis, & S.
 Patribus adducunt, vide apud *Bell. lib. 2.*
 633 34.

QVÆSTIO LXVI.

*Ecquibus Vouere Castitatem fas,
 nefasue?*

LVTHERVS *libro de Voto monasticis.* Viris nō
 ante annum 70. aut 80. Sic & Augustana Confes-
 sio artic. 27.

CALVINVS *Instit. l. 4. c. 15. §. 19.* Olim
 vouere nefas ante 60. annum fœminis. Sic
 & Martyr.

SVÆDET. I. Quia, 1. Tim. 5. *Adole-
 scentiores viduas deuota, seu, reuice.* 2. Ibid.
Volo iuniores nubere.

AVTOR. I. Fidelibus, in vsu libe-
 ri arbitrii constitutis, vouere castitatem
 licet. I. Sic Scriptura & exempla, in
Antichristo part. 2. q. 27. 2. Sic Patres
 S. Athanasius *lib. de human. Verbi,* dicit,
 Pueros Virginitatem profiteri doctos à
 Christo esse. Basiliius *in quæst. fusè disput.*
quæst. 15. Pueros ad monasterium reci-
 piendos; at non ad professionem, nisi v-
 lum habentes liberi arbitrii. Ambrosius
 lib. 3. de Virg. *Non atas reuicitur; sed ani-
 mus examinatur.*

II. **A**D Publicam tamen profes-
 sionem recipiendus nemo ante atatis an-
 num XVI. *Trid. Sess. 25. c. 15.*

DICO AD I. *Reiice,* scilicet à nu-
 mero præbendariarum, quæ alere se ne-
 queant sexagenariæ; non autem à voto
 Continentiæ.

AD II. Id est Consilium; vt hoc: *Vo-
 lo omnes esse sicut me ipsum.*

Ef 3 II. Lv.

II. LUTHERANI, vt MAGDEBURGENSES *Cent. 4. c. 10. Cent. 6. c. 6. Martyr. l. 2. de colib.* Nefas liberis, quantævis ætatis, vouere castitatem, inireue Religionem, parentibus inuitis.

SVADENT istis. 1. Quia quartū Decalogi obligat in omni ætate. 2. Quia vxor absq; consensu viri, aut Domini, seruus nequit ingredi Religionem: Ergo nec filius sine parentum consensu.

AVTOR. Si parentes sine filiorum auxilio queant viuere; & attigerit pubertatis annum filius 14. filia 12. tunc licet vel inuitis parentibus inire Religionem.

1. Sic Scriptura, in *Antichristo part. 2. q. 27.* 2. Sic Canones, & Patres; *Bull. l. 2. c. 36.* Ratio Amb. l. de Virg. *Cui licet maritum eligere; Cur non licet Deum præferre?* Chrysostomus homil. 84. in Ioan. *Cum spiritualia impediunt parentes, nec agnoscendi quidem sunt.*

DICO AD I. Ad hoc Eph. 6. *Obedite parentibus, additur, in Domino, id est, nõ in iis, quæ impediunt pietatem.*

AD II. Rectè, quia, I. Cor. 7. *Vir non habet corporis sui potestatem, sed vxor; & contrà.*

III. LUTHERANI: vt Petrus Martyr in I. Cor. 7. *Nolite fraudare inuicem, nisi forid ex consensu, ad tempus. Ego vouere continentiam non licet, minus perpetuam. Quia 2. Math. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet.*

AVTOR. At licet ex consensu mutuo. 1. Quia si *ad tempus*, vt vacetis orationi, licet; & *reuertimini in idipsum*, hoc dicit secundum indulgentiam: ergo secundū perfectionem licet in perpetuū. Sic Hieronymus, Ambrosius, Theodoretus. 2. Exempla suppetunt complura: *Math. 1. Maria & Iosephi.* Heluidi enim hæresis fuit. B. Mariam non seruasse Virginitatē. *Magdeb. Bucerm, Martyr, Calu.* dicunt eo

contraxisse animo, vt per copulam prolificaret.

IV LUTHERANI, vt Kemnitius ad S. J. 24. *Gen. 6. Trid. Magdeburgenses Cent. 1. lib. 2. cap. 13. Enimur in I. Cor. 7. Per monasticam professionem solui nequit matrimonium seu ratum & consummatum, seu ratum tantum.*

SVADENT istis. 1. *Math. 19. & I. Cor. 7.* insolubile pronunciat, etiam Consummatum; nam actus coniugationis est eius essentia; ideo trunquediffert accid. nec. 2. Ratum, est verum Matrimonium cum significet verè Christi & Ecclesie vñionem. 3. Ratum dat alter potestatem corporis. Ego inuis altero alter vouere nequit Continentiam,

AVTOR. Soluitur per Professionem matrimonium duntaxat Ratum: non soluitur Consummatum. 1. Ratum, quia licet ex cõsentu mutuo vouere perpetem continentiam. Liqueat supra. Et Sanctorum exempla Deus approbauit, & Ecclesia. 2. Consummatum verò non soluitur; 1. Quia minimum de consummato debent intelligi ista; *Math. 19. Quos Deus coniunxit. & I. Cor. 7. Præcepto non ego, sed Dominus, mulierum viro non discedere.* Ita Patres.

DICO AD I. II. Ea rectè probant Ratum non esse solubile ab humana autoritate: at non probant nõ dirimi à Deo posse: qui tunc dirimit, cum ad perfectiora vocat. *Ratum igitur & Consummatum* nec essentialiter differunt, nec accidentaliter; quia vtunque est verum Matrimonium: Sed vt perfectum & imperfectum differunt. Hoc enim est in actu signato, illud in exercito.

AD III. In dando potestatem semper sabintelligitur tacite; Nisi vota altiora vocent ad ipsitales nuptias cum bono tuo; sine damno comparis.

QVÆSTIO LXVII.

An vita EREMITICA sit
probanda?

LUTHERANI vt Magdeburgenses Cent.
4. & 5. cap. 6. & 10. CALVINVS Instit.
1. 4. cap. 13. §. 16. culpant duo: Solitudinem,
& Austeritatem.

SVADENT istis Solitudinem; 1. Quia pe-
tuntur ex odio generis humani; contra Hebr.
10. Non deferentes collectionem nostram. 2.
Quia deferuntur officia charitatis à Deo
mandata: contra Heb. 10. *Adiuuemus nos
inuicem.*

Austeritatem: 3. Quia se exponunt peri-
culis & tentationibus: contra Matth. 4. *Non
tentabis Dominum Deum tuum.* 4. Quia
sunt ipsorum homicidæ sunt ieiuniis. &c.
contra Col. 2. *Habeto honorem corpori.* 5.
Quia multi Religionem posuerunt in fatuis
ridiculisque rebus: vt Simon Salus.

AVTOR. Vita eremitica est Sancta.
I. Testis Scriptura in *Antichristo meo
part. 2. quæst. 28.* ab exemplo Helix, &
Baptista: cuius & desertum, victum,
cultumque mirè interpretantur Mag-
deburgenses *Centuria 1. libr. 1. cap. 6.*
Bucerus & Zvinglius, apud Bellarmin.
lib. 2. cap. 39.

2. S. Patres eam iustis vehunt enco-
miis.

3. Rectaque illam ratio tuetur mul-
tiplex. 1. Tullit enim viros sanctissimos
2. Quia solitudo & Austeritas sunt o-
ptima media ad finem vltimum conse-
quendum: accedit Oratio, Consolatio,
victoria sui & cupiditatum, Pænitentia
fructus; *Non leuius saltem macula e vitam cri-
mine possent.*

DICO AD I. Non hominum odio;
sed purioris Vita studio secedunt. Aug. I.

I. de morib. Eccl. c. 9. *Quid est quod vi-
dent, qui non possunt homines non diligere; et
tamen possunt homines non videre? Profecto
illud, quicquid est, præstantius est rebus hu-
manis, cuius contemplatione potest homo sine
homine viuere.*

AD II. Aug. ibid. c. 31. *Videntur nõ-
nullis plus, quàm oporteret, deseruisse res hu-
manas; Non considerantibus, quantum nobis
eorum animus in orationibus proficit, & vita
ad exemplum, quorum corpora videre non
sinimur.*

AD III. Non, exponere se; sed teme-
rè exponere periculo, peccatum est.

AD IV. Quin multi talibus perditu
vixerunt. Honore non verò corpori habent;
vt is, qui ait, 1. Cor. 9. *Castigo corpus meum.*
&c. & tamen ei præbent necessaria.

AD V. Instinctus S. Spiritus id egit.
Sic Isaiam cap. 20. iussit incedere nudum:
Ieremiam, cap. 28. catenatum: Ezechie-
lem, cap. 4. edere panem fimo bouino
coctum, cubare per 390. &c.

QVÆSTIO LXVIII.

An habitus monastici & tonsura sua sit
Antiquitas, & Ratio?

LUTHERANI, vt Magdeburgenses Cent. 4. cap. 6.
Vtrumque superstitionis arguunt; difformeque
Scripturæ, & Ecclesiæ puræ dicunt.

CALVINVS Instit. 1. 4. c. 19. §. 27. Vsum
habitus cepisse putat tempore S. Augustini:
Causam tonsuræ, quod tunc solum delicati
essent comati.

SVADENT istis. Hortensius Landus:
1. Quia, Leu. 19. *Non attondebitis comam
in rotundum.* 2. Ierem. 9. *Dispergam o-
mnes circumtonsos in comam.* 3. Luc. 21.
Sacerdotes non radent caput, n. que barbam.
4. *Barnuch vlt.* Ieremias ridet sacrificios
rafos caput & barbam.

AV

AVTOR. I. Habitu notabili profidentes mundi contemptum ac pœnitentiam indui peruetus est. Teste S. Dionysio lib. Eccl. Hierarch. c. 6. Athanasius, ait *fuscam ac vilem* gerunt: Palladius, *occulis vfas Sanctimonialia*: Tertullianus, *Deo dicatos habitus* ferunt. Ecce antiquitatem.

II. RATIO monastici habitus est Dionysio Basilio, 1. Mutatio vitæ, & ad designandum huius propriam professionem. 2. Ut sic insignes habitu cogatur rectius vivere, ceu cognitu faciles. 3. *Cucullus*, ait Cassianus, denotat infantilem simplicitatem & innocentiam. 4. *Saccus*, ait Hieronymus & Cassianus pœnitentiam, mundi que contemptum indicat.

III. TONSURARI peruetus est. Dionys. *Sacerdos signo crucis eum consignatum tondet; omnique veste detracta eum alia induit.* Anicetus Papa iubet in modum spheræ caput radi. Isidorus & Beda aiunt, S. Petrum gestasse primum coronam; ac inde clericalem descendere tonsuram, similem hodiernæ monachali, teste *Concilio Toletano.*

IV. RATIO Tonsuræ, 1. Quia, Concil. Agath. iubet pœnitentes tonderi. 2. *Isidori*: Imitatio Nazaræorum, qui die consecrationis suæ radebantur, coma infernè defluente. 3. *Beda*. Insigne coronæ Dominicæ. 4. *Isido.* In signum abiiciendorum superfluum. 5. *Dionysius.* In signum vitæ apertæ & puræ.

Vnde figmenta Lutheri & Caluini patent.

DICO AD ista *Isichio teste*: Sic tonderi, erat ornare comam; quod ueti-

tum. Deinde, Sacerdotibus Iudæorum erat prohibita rasura; ne similes essent gentilium sacrificulis. Demum, ista erant Ceremonialia; ideo nil obligant hodie.

Q V Æ S T I O LXIX.

*An Monachis Laborare necesse,
& nefas Mendicare?*

CALVINUS *Instit. l. 4. c. 31. §. 10.* Cum Wicleffo pertendit, Monachos solius suis victitare laboribus oportere.

1. Idque vi f. u. Præcepti, seu *Concilii Eph. 4. 1. Thess. 4. 2. Thess. 3. 2.* Quæ & Augustinus lib. *de opere Mon. cap. 17. 102.* contemplatiuos, ut maxime vult exemptos a labore. 3. Quia, sic mos perpetuus obinet monasticus.

AVTOR. Laborandi præceptum diuinum omnibus commune est.

I. Ut, *Eph. 4. non furetur quis.* I. *Vi. Thess. 4. Honeste ambuletis ad eos, qui foris sunt; Et nullius aliquid desideretis.* 2. *Thess. 3. Audiuiimus enim aliquos iter vos inquietos esse, nil operantes, sed curiales agentes.*

2. Qua causa S. Augustinus arguit otiosos laborifugas. Qui autem prædicant, sacrificant, verè laborant operum digni etiam mercede sua. *Quin, cap. 16. ait ex Act. 11. qui omnia in commune ad pedes Apostolorum deposuerant, non coactos laborare; sed collectis Gratiarum sustentatos esse.*

3. Nec contemplatiuos ad laborem obligat, cum intendunt altiori bono operationis, *Psalmodia. &c.* Quæ tamen vult interponi exercitio corporali.

4. Ad hoc quoddam sua regula adstringebat principaliter; quòd plerique venirent laici ad monasticum.

Hinc

Hinc corrunt obiecta prius.

H. LUTHERVS *art. vlt. BRENTIVS in Confessi.*
Wittenbergica c. de Voti Nefas ducunt MEND. CARB
 Monachos; esseque ob id extra statum salutis.

SVADENT. 1. Quia exponunt se periculo moriendi fame.

2. Quia eleemosinæ debentur solum impotentibus ad se alendos.

3. Quia diuina humanaque lex vetat voluntariam mendicitatem. Ita & omnia damnati, hæretici in meo *Antichristo part. 2. q. 29.*

4. Quia Christus, etsi pauper, non tamen mendicauit; ut Adæ successor in omni domino, licet obstante ei lege ciuili.

5. Etsi mendicasset Christus, esset tamen opus admirandum, non imitandum; sicut ieiunium XL. dierum.

6. Apostolorum vita, omnia relinquentium, erat solum ad tempus instituta, & Dominus reuocauit, L. c. 22. *Sed nunc, qui habet sacrum, tollat, similiter & peram.*

7. Quia Apostoli ex iustitia victum à populo reperebant; Matth. 10. *Dignus est operarius mercede sua.* I. c. 9. *Quis miratur stipendium suum & inquam?*

AUTOR. Vitam MENDICANTIVM Religiosorum Pontifices, & generale Concilium Lugdunense approbarunt, vt lanciam; Et recedè. 1. Domini & Apostolorum fundatam Exemplo, & Doctrinâ. Vide in meo *Antichristo part. 2. quæst. 29.* 2. Illustratam à Deo miraculis; præsertim per S. Dominicum & S. Franciscum, qui ad instar Regulæ sibi acceperunt caput 10. Matthæi: sequentibus signis, ad innumeram infidelium conuersionem.

DICO AD I. Psal. 36. *Iunior fui, etenim senni, & non vidi iustum derelictum. Spera in Domino, & fac bonitatem; & inhabitabit terram, & pascet in diuitiis eius.* Adeo non periculum est de morte ex fame; nec est tentatio contra Deum.

AD II. Debentur maximè propter Christum pauperibus; inque Christi Euangelio laborantibus.

AD III. D. Thomas opusc. 19. I-

sto, *Non erit mendicus inter vos, mandatur diuitibus liberalitas, ne quis egere sinatur. Deinde promittitur tanta vbertas, perquam non erit mendicus.*

AD IV. Dominium illud originale perit per iustè introductam rerum diuisionem: vnde carere eo voluit Dominus. Nec tamen ex carentia domini, sed amore solo Paupertatis, mendicus erat: nec ditescere voluit, cum potuisset, in Regem electus: quod fugit.

AD V. Est & imitandum; quò minus ad id miraculo opus; sicut nec ad dierum XL. ieiunium.

AD VI. Si ad tempus; ergo licita est in se vita mendica. Neque reuocauit Christus, vt patet, I. Cor. 9. Sed ostendit, in quanto sint timore futuri tempore Passionis suæ. Nam qui dixit: *Nolite possidere aurum*: ipse loculos habebat sub fure custode iuda.

AD VII. Apostoli non ex debito ministrabant spiritalia populo, sed ex charitate, Christo quidem adhuc viuente; ideo non ex iustitia quoque exigebat sustentationem; sed ex æquitate & charitate.

IX. DE LAICIS.

QVÆSTIO LXX.

An Politica Potestas sit bona, & licita Christianis?

DONATISTÆ Magistratum Autoritatem omnino tollebant.

LIBERTINI nuperi, prætextu Christianæ Libertatis, idem inuenerunt primi.

ANABAPTISTÆ & TRINITARIJ in Transyuania licet fateti cogantur, in Veteri

Gg Te-

Testamento Magistratum à Deo fuisse; Christianis tamen licitum esse negant, quin & displicere Deo: Ac proinde Christum Falsum habere in sua Ecclesia Reges, Principes: Christum verum nil tale pati posse.

SVADENT istis. 1. Quia, Christus & Apostoli vetant. Matth. 17. *Reges Gentium. &c. Ergo liberi sunt Filij. Luc. 22. Reges gentium dominantur eorum: Vos autem non sic. Rom. 13. Nemini quicquam debeatis, nisi ut in vicem diligatis. 1. Cor. 7. Pretio emi estis; nolite fieri serui hominum: 2. Cor. 8. Unus Dominus: Eph. Vna fides. &c.*

2. Quia, plerique abutuntur potentia: vt Nemrod, Pharao, Nebuchodonosor, Saul, Roboam.

3. Quia, Iudæis permissus fuit Magistratus ob imperfectionem, vt pueris: *Gal. 4. At nos Viri sumus perfecti, & vult.*

4. Deus creauit hominem liberum; peccatum introduxit dominatum & subiectionem: At per Christum liberati sumus. Diciturque, *Dominamini piscibus; non hominibus.* Quia naturâ æquales sunt omnes.

AUTOR. Bonus, & licitus est Magistratus Christianis. 1. Sic Scriptura in *Antichristo part. 2. q. 30.* Nam licet Christianos subesse Ethnico; ergo magis subesse Christiano Magistratui: at subesse plus aduersatur Christianæ libertati; ergo magis etiam licet præesse Christianis.

2. Quia viri sancti gesserunt Magistratum, Melchised. Ioseph, Moyses, Iosue, &c. Regulus, *Ioan. 4. Paulus Proconsul, Act. 13.* Quod autem rara sint in Nouo Testamento exempla, fit, quia Christo regnum auspiciari placuit à pauperibus, *1. Cor. 1. Ne videretur Ecclesia creuisse ex humana potentia; quæ potius 300. annis oppressa creuit. Nec exempla malorum Principum esse pro-*

bant malum principari; cum & aliis in rebus mali abutantur bonis.

3. Natura humana socialem vitam requirit, ob mutuum necessitatē: isthuc autem opus regimine est. Bruta sufficiunt sibi ipsis, per naturam sat instructa; at homo sit oportet homini Deus.

4. Quia politica potestas à Deo est in genere. &c. teste Scriptura in Antichristo: nam consequitur necessario ad naturam hominis; ergo est ab autore naturæ. Item in genere potestas pendet ex iure naturæ, non ex hominum consensu; nam debent ab aliquo regi, nisi peius malint. Est autem ea potestas immediate in multitudine iure diuino nam nullus in particulari præesse potest ex lege magis, quam alter. Cùmque nec multitudo præesse queat, ideo tenetur eam transferre in vnum, aut plures, eo pacto, qui placuerit: Et hinc existunt species regiminis Monarchia, Aristocrazia, Democratia.

5. Quia status politicus fuisse quocumque in statu innocentia; cùm etiam tunc homo fuisse naturaliter animal civile & sociale: societas autem est multitudo ordinata. Vide *Bellarmin. libr. 3. de Legibus, cap. 7.*

DICO AD I. Christus non prohibuit principari. nam id solis dixit Apostolis, ne dominantur more sæcularium. Voluit tamen eos præesse; ideo ibidem ait: *Qui Præcessor est, sicut minister. Nihil dum igitur vetat dominandi, nõ ipsum Præsidere. Vnde iussit Matth. 22. Reddite, quæ sunt Cesaris, Cesari. Proinde, Rom. 13. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas, nisi à Deo: quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt. Itaque*
qui

qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Non sine causa hac gladium portat.

AD II. Abusus rei est abutentium noxa, rei; bonitati nil adimit. Sic foret instituta à Christo potestas etiam Ecclesiastica etiam eliminanda; vt quâ multi sint abusi: item matrimonium. &c. Vnde, 1. Pet. 2. *Subditi estote omni tempore Dominis, non tantum bonis & modestis, sed etiam discoloris.*

AD III. Iudæis non ob imperfectiorem permissus est magistratus; sed ob ins diuinum, & naturale. &c.

AD IV. Quin ideo Deus fecit mulierem ex viro, & non creauit viros multos; vt ex vno omnes nati scirent esse ordinem debere & præfecturam, talia libertate arbitrii cuiusque. Peccatum verò induxit dominatum Coactionis, non Directionis; nam hic & in statu innocentia fuisset: Christus autem nos liberauit à seruitute peccati, non principatus.

Atque in istis sentiunt nobiscum Lutheri-Caluinistæ. Sicut & in hoc: Dominium & in impiis esse posse.

QVÆSTIO LXXI.

Potestas politica an possit condere leges in conscientia obligantes?

WALDENSES olim, & ANABAPTISTAE hodie, negant licere Magistratui ciuiles condere leges: iudicia exercere: Punire improbos.

SVADENT istis. 1. Matth. 5. *Si quis voluerit secum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, da ei & pallium.* 2. 1. Corinth. 6. *Delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Cur non magis fraudem patimini? Quare non magis iniuriam accipitis?* 3. *Dicitur est antiquis, Matth. 5. oculus pro oculo.*

dentem pro dente: Ego autem dico vobis, Non resistere malo. Matth. 26. Omnes, qui acciperint gladium, gladio peribunt.

AUTOR. Christiano Magistratui licet condere leges. 1. Teste S. Scriptura, in meo *Antichristo* p. 2. q. 30. 2. Ratio. Quia ciuili vitæ, cum sit socialis, necessaria est directio & regula suarum actionum in consuetudine, commerciis, obedientia. &c. Natura verò cum solū generalia ostendat principia; sunt hominibus particularia ex iis deducenda ac proponenda. Nec sufficit lex Euangelii; vt quæ sit de diuinis; de humanis igitur humanas leges dare est hominis, à Deo cæteris præpositi. Vnde, *Legibus antiquis vestat Romani, Viriug.* 3. Libertas Christiana postulat leges ciuiles, quibus, post Deum, conseruetur à peccato, Libertati veræ contrario. Teste Scriptura in Antichristo. 4. Lex diuina non pugnat cum libertate Christiana; quia Adæ creato libero, lex data est, Genes. 2. *De ligno scientia boni & mali non comedes.* Ergo nec humana lex pugnat cum libertate: quia quoad obligationem diuinam & lex humana sunt æquales.

II. IUDICIA EXERCERE licet Christianis Principibus: Nil enim prodesse leges, nisi licita forent iudicia. At leges tolli nequeunt: ergo nec iudicia. Ps. 2. *Reges intelligite, qui iudicatis terram. Deut. 16. Iudices & Ministros constitues in omnibus portis, vt iudicent populum iusto iudicio.* 1. Corinth. 6. *Secularia iudicia si habueritis, contemebiles, qui sunt in Ecclesia, hos constituite ad iudicandum. Sic non est sapiens quisquam in vobis, qui iudicare possit fratrem suum?*

Gg 2 Dico

DICO AD I. Augustinus epistola 5. ait. *Ibidem dicitur: Si quis te percusserit in unam maxillam, prebe ei & alteram.* Christus tamen ipse percussus non prebuit alteram; docens Consilia non esse Præcepta.

AD II. Necessè est, quia delicta fiunt, ut & iudicia exerceantur. Non igitur hæc arguit, sed illa.

AD III. Lex vetus permisit talionem; Christus hanc sustulit, aiunt S. Patres. Dein; ait S. Thomas in 3. dist. 30. *Dictum antiquis, oculum pro oculo:* Non reprehendit legem, aut talionem; sed prohibet priuatis appetitum vindictæ, quem ex ea lege Pharisei licere contendebant. Istud, *Non Resistere malo,* intelligitur non offensiuè, sed Defensiuè resistendum.

III. PUNIRE licet perturbatores Infortū. Gen. 9. *Qui effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius.* Matt. 26. *Qui acceperit gladium, iniuste; gladio peribit.* Rom. 13. *Non sine causa gladium portat: minister enim Dei est Magistratus.*

Atque ista prolixè etiam docet contra Anabaptistas Calvinus *Instit. libr. 4. cap. 20.*

II. CALVINUS *Instit. l. 4. c. 10. §. 5.* Negat Leges ciuiles obligare in conscientia.

SVADET istis. 1. Politica potestas est temporalis; ergo nil ei cum conscientia. 2. Finis legum est Pax æterna: at hæc Dei est; nõ regis. 3. Quia Rex non iudicat de internis. 4. Rex non absoluit: ergo nec ligat. 5. Bis puniretur peccatum, hic, & isthic. 6. Rex inferre nequit pœnam spiritalem; ergo nec ad eam obligare. 7. Rex plerunque non intendit obligare ad culpam.

AUTOR. Lex humana & diuina differunt firmitate: nam illa potest, hæc nequit abrogari: Obligatione non differant.

1. Quia, vis obligatiua est de essentia Legis, ut regulæ morum, à qua recessus fit in peccato. Nec enim lex ideo solum obligat, quia est diuina; nam sic omnes æqualiter ligarent leges diuinæ: cum ætius illa liget, cuius violatio magis est contraria fini legis, scilicet charitati. 1. *Timoth. 1.*

2. Quia lex diuina & humana sic differunt ut Lex, Papæ & Legati, Regis, & Proregis: at hæc nihil differunt in obligatione conscientiarum.

3. Sæculares Principes obligare possunt ad pœnam, ergo & ad culpam. Nam ait Aug. l. 1. retract. c. 9. *Omnis pœna, si sit adest, pœna peccati est.*

4. Sic Rom. 13. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non enim est potestas, nisi à Deo.* 2. *Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* 3. *Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt æternam, aiunt hic Patres.* 4. *Idcirco necessitate subditi estote.* 5. *Non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Minister enim Dei sunt.* 1. *Pet. 2.* *Subiugati estote propter Deum.*

DICO AD I. II. III. Ex istis sequitur, Magistratum politicum non posse obligare, nisi ad actus temporales & externos: non autem, non posse in hisce obligare conscientiam. Quia lex quæ regula est, ab ea deuiare nefas est. Sicque potestas temporalis producit effectum spiritalem; quia lex & potestas in se sunt res spirituales.

AD IV. & VI. Rex non potest absoluerè, aut punire pœna spiritali; at potest ad hanc obligare; quia pollet auctoritate Dei. Dein; lex obligat ad pœnã æternam, non quia politica est; sed ut lex est ministri Dei. Ad

AD V. Peccatum potest à pluribus puniri, quando plures offendit.

AD VII. Obligare pendet ex libera intentione Legislatoris.

Q V Æ S T I O LXXII.

An Christianis belligare fas contra hostes?

MANICHÆI docebant bellum ex natura illicitum esse. Sic & Anabaptistæ, & Oecolampadius. &c. Huc plures adducit S. Patres Erasmus, apud Bell. lib. 3. cap. 14.

LUTHERVS ART. 34. negat licitum Christianis contra Turcam gerere bellum.

SYADET istis. 1. Quia Voluntas Dei est, v. à Turca, et flagello puniamur. 2. Dei autem voluntati resistere nefas. 3. Quia Ecclesiæ utilior est tribulatio, quam pax. Unde SCRIP. de matrimonio, cul. at morem ecclesiæ orantis pro pace. 3. Quia, ait *arsic. 34.* Pontifici sunt peiores Turcis: at stultum est, pro peioribus contra meliores Turcas pugnare.

AV T O R. Odium in Papam huc impulit Lutherum.

DI C O A D I. Permittit Deus nos exerceri, hoc sine, vt conuertamur à peccatis, non vt pereamus: Itaque vult vt resistamus molienti nobis interitum, quem Deus non vult. Immittit pestem; non vult tamen ei non resisti.

AD II. Quia tribulatio periculosa est, idcirco eam deprecari iubemur. *Matth. 6. Et ne nos inducas. &c.* Iubemur, *1. Timoth. 2.* Orare pro regibus & pace.

AD III. Absurditatem suam Lutherus, *l. de Visit. Saxon.* postea reuocauit.

Q V Æ S T I O LXXIII.

An Principis sit dare libertatem Religionis, specie Conciliationis?

ET H N C omnes Philosophorum sectas admittebant, ait *Aug. 1. 18. de Ciuit. c. 51.* Themistius Philosophus Valenti Imperatori suavit, gratari Deo sectarum esse varietatem, dum ita modis pluribus colitur,

et, sicque pluri, quò difficilius cognoscitur.

PROTESTANTES Spiræ anno 1526. se obtinuisse feruntur libertatem religionis.

SYADENT istis. 1. Quia fides est libera. 2. Quia donum Dei est. 3. Quia experientia constat, cogendo nil profici. 4. Quia Christiani Iudeos, etsi hostes, semper tolerauerunt.

AV T O R. Principis est tueri Catholicam Religionem; non alterius permittere libertatem.

1. Quia, *Prouerb. 20. Rex, qui sedet in solio iudicii, dissipat omne malum intuitu suo. Item, Dissipat impios hæreticos, Rex Sapiens. Psal. 2. Reges erudimini, qui iudicatis terram; seruite Domino in timore.*

2. *Apocal. 2.* culpatur Angelus Pergami habens tenentes doctrinam Nicolaitarum. &c.

3. Contra libertatem eam fancierunt Papæ, decreuerunt Imperatores. Solum tres Imperatores eam indulerunt: Iouinianus, ideo grauerà Concilio Antiocheno reprehensus. Valens, sed Arianus; & Iulianus Apostata.

4. Rationes sunt. 1. Quia, potestas secularis, & spiritalis sunt iunctæ in Ecclesiâ, sicut corpus & anima: ac huic illud parere debet præterquam protectionem. Cùm autem dissensio in fide sit Ecclesiæ dissolutio, vinculum enim illi est confessio fidei, ideo fidei libertas ei exitialis est.

2. Quia, *Deut. 17.* iubentur occidi, qui non obediunt Sacerdoti. Et, *cap. 18.* pseudoprophetæ exterminari: Et, *Aug. ep. 150.* affert exempla Ezechiel, Iosaphat, Iosifæ, &c. destruentium lucos, idolorum sana; populumque ad verum Dei cultum cogentium. 3. Quia, Pax reipublicæ dissoluitur varietate religionum, subnascitur cuique mutua diffidentia: & sic regnum in se diuisum desolabitur.

4. Quia, libertas credendi est libertas errandi in re o-

mnium periculosissima: nam Eph. 4. Vna fides solum esse vera potest.

Obiecta, vt refutatu sunt indigna, ex hisce tamen sat patent.

II. PACIFICANTES olim, ab Zenone Imperatore orti, teste *Eusebio lib. 3. c. 14. & 30* Et Apelles dicebant Sectas omnes conciliari posse, nec esse discutendam fidei rationem; sat esse, credi in Crucifixum. Sic & nuper *Georgius Cassander*; Sit sua cuique fides, modo recipiant Scripturam & Symbolum Apostolorum & cetera. Ceremonias esse in quibus deservatur.

AUTOR. I. At non tam de horum verbis, quam de sensu controuertitur, deque substantialibus articulis.

2. Rogabat & Valentis Imperatoris Præfectus Patres, ne tot Ecclesias vexari paterentur, propter paruam dogmatum Arianorum subtilitatem; petebantque Ariani omitti vocem *ὁμοούσιον*, quæ nec in Scriptura vel Symbolo esset; imò litterulam mutari in *ὁμοιοούσιον*: ac spondebant pacem, Respondit S. Basilius: *Qui diuinis enutriti sunt eloquiis, corrumpere de eis ne vnã syllabam patiuntur; sed pro his, si contingat, omnes etiam mortis species amplectuntur.*

3. Non potest libertas credendi in vno concedi articulo, quin pariter & in aliis concedi debeat: Quia vna est formalis ratio fidei omnium ac singulorum articulorum: quique peccat in vno, est omnium reus.

Q V Æ S T I O LXXIV.

An heretici damnati possint tradi gladio seculari?

L V THERVS *artic. 33. in assert.* Sicut & Huls *artic. 14.* in Concilio Constantiæ damnato; negat iuste fieri. Sic & Donatistæ olim, teste *Augustino libr. 1. contra Parmen.* Vide *Genealog. p. 2. q. 10. & Antichristum p. 2. q. 30.*

SVADENT istis, I. Quia, Ecclesia ab initio huc vsque nullum combussit. 2. Quia, non proficitur terribus. 3. Ecclesia tolerat Iudæos. 4. *Matth. 18.*

Iubentur haberi pro Ethnicis & publicanis; non comburi. 5. *Oportet hæreses esse,* 1. *Cor. 11. 21. qui præbasi sunt, manifesti sunt.* 6. Cupientibus comburi de celo Samaritas, ait Dominus; *Luc. 11. Nescitis cuius spiritus estis.* 7. *Matth. 13. Sinis utraque crescit usque ad messem.* 8. Dominus permittens multos abire, ait; *Ioann. 6. Nunquid & vos vultis abire?* 9. Fides est donum Dei; nemo igitur ad eam compelli debet. 10. Dominus tribuit Ecclesiæ gladium Spiritus, quod est Verbum Dei non ferriæ flammæ. 11. Hæretici sunt extra Ecclesiam; at, 1. *Cor. 6. Nihil ad nos de his, qui foris sunt.* 12. Apostoli nunquam brachium seculari contra hæreticos implorauerunt.

AUTOR. Hæretici incorrigibiles, præsertim relapsi, sunt excommunicandi, relinquendique gladio. 1. Sic Scriptura in meo *Antichristo par. 2. q. 30.* 2. Quia sic praxis inde ab Constantino Magno contra Arianos & Donatistas, supplicii affectos. 3. Ita S. Canonibus, Concilia, S. Patres, apud *Bellarmin. libr. 3. de Laicis c. 21.*

Ratio fauet. I. Excommunicati possunt, quæ grauior est poena: ergo & occidi gladio corporali, quod minus est. *Aug. libr. 1. contra aduers. Legis c. 17.* 2. Quia, alii falsarii addicuntur neci. 3. Fœmina fallens viro fidem, est mortis ac Deo frangere fidem est grauius. 4. Tres causæ iusti sunt homicidii: *Ne malis libonis noceant: Vt paucorum supplicio multi corrigantur, prosintque moriendo, qui viuendo noluerunt prodelle: Et ipsis improbis occidi satius est, cum deteriores euadunt.* At hæ causæ in hæreticos conueniunt. Deus tamen proforum misertus mentem inspiret eorum: *Et* sanio rem.

DICO AD I. Falsum est.

AD II. Contrarium constat experientia prisca.

AD III. Iudæi fidem Christianam nunquam deseruerunt: Coluntque Religio-

ligionem à Deo quondam institutam: at hæretici, ortam in centore diabolo.

AD IV. Nec adulteros, latrones, &c. Christus vnquam iussit occidi; rectè tamen plectuntur.

AD V. At non iubentur seminari, aut tolerari.

AD VI. Illi nunquam crediderunt: & Discipuli Zelo vindictæ mouebantur. At hæretici descinerunt à fide; & Ecclesia non est vindictæ cupida.

AD VII. Zizania sunt omnes mali, non solum hæretici.

AD VIII. Christus non venit iudicare, sed iudicari: & ii recedendo se non obligant, sicut hæretici obstinati.

AD IX. At est etiam actus liberi arbitrii, sicut & Castitas; &c. & tamen adulteri. &c. puniuntur. Et quidem fides etiam est libera infidelibus, vt eam acceptent; at Christianis est seruatu necessaria; ideo desertoribus pœna quoque debita est.

AD X. At ecce duos habet gladios.

AD XI. Sunt extra; sed cum debito pœnæ, aut reuertendi.

AD XII. Quia, ait *Augustinus epistola 50.* tunc nullus erat Princeps Christianus: secus, cum esse coeperunt Christiani, per **I E S V M C H R I S T V M.**

A M E N.

Ecclesiomachia Lutheri-Caluinistica.

F I N I S.

Gloria sit Triadi, Mariæ, & sit gloria Diuisi.

COPPEN.